

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Kateřina Königová

Dovolání

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.

Katedra trestního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu) : 20. 02. 2024

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 195 606 znaků včetně mezer.

Kateřina Königová
diplomantka

V Praze dne 20. 02. 2024

Velice děkuji prof. JUDr. Pavlu Šámalovi, Ph.D. za obrovskou ochotu, vstřícnost, odborné vedení, cenné rady a pomoc při zpracovávání diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat své rodině a přátelům za podporu, kterou mi projevovali nejen v průběhu psaní diplomové práce, ale i v průběhu celého studia.

Obsah

1	ÚVOD	1
2	CHARAKTERISTIKA DOVOLÁNÍ A JEHO MÍSTO V OPRAVNÝCH PROSTŘEDCÍCH	2
3	PŘÍPUSTNOST DOVOLÁNÍ	5
3.1	Podmínky dle § 265a odst. 1 trestního řádu	5
3.2	Rozhodnutí ve věci samé, proti kterým je dovolání přípustné dle § 265a odst. 2 trestního řádu	9
4	DOVOLACÍ DŮVODY	15
4.1	Dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. a) trestního řádu	17
4.2	Dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. b) trestního řádu	20
4.3	Dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. c) trestního řádu	21
4.4	Dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. d) trestního řádu	24
4.5	Dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. e) trestního řádu	27
4.6	Dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. f) trestního řádu	28
4.7	Dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu	30
4.8	Dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu	35
4.9	Dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. i) trestního řádu	38
4.10	Dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. j) trestního řádu	41
4.11	Dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. k) trestního řádu	42
4.12	Dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. l) trestního řádu	43
4.13	Dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. m) trestního řádu	44
4.14	Dovolací důvod dle § 265b odst. 2 trestního řádu	46
5	OSOBY OPRAVNĚNÉ K PODÁNÍ DOVOLÁNÍ	48
5.1	Podání dovolání ze strany obviněného	50
5.2	Podání nejvyšším státním zástupcem, příp. příslušným orgánem Úřadu evropského veřejného žalobce	52
6	ŘÍZENÍ O DOVOLÁNÍ	54
6.1	Lhůta a místo podání	54
6.2	Obsah dovolání	55
6.3	Zpětvzetí dovolání	57
6.4	Řízení před soudem prvního stupně	57
6.5	Řízení u dovolacího soudu	58
6.6	Rozhodnutí o dovolání	59
7	ZÁVĚR	65
8	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	69
9	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	70
10	DOVOLÁNÍ	78
11	EXTRAORDINARY APPEAL	79

1 Úvod

Dovolání je nejmladší mimořádný opravný prostředek v českém trestním řízení. Do trestního řádu bylo včleněno zákonem č. 265/2001 Sb., nazývaným také jako velká novela trestního řádu, který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2002, přičemž od tohoto data uplynulo více než 22 let, což je doba poměrně dlouhá, a proto se dnes jedná o oblast celkem prostudovanou, čemuž svědčí i existence mnoha knižních publikací, komentářové literatury, odborných článků i judikatury. Dle důvodové zprávy k tomuto zákonu bylo hlavním účelem zavedení dovolání v trestním řízení přiblížení se civilnímu řízení, ve kterém již bylo dovolání zavedeno od roku 1991, a také odstranění nerovnosti spočívající v postavení stran trestního a civilního řízení.¹ Do té doby nebylo možné, aby se strany řízení v rámci trestního řízení domáhaly přezkoumání rozhodnutí přímo u Nejvyššího soudu. Byl zde tedy neopodstatněný rozdíl mezi trestním a civilním řízením.² Na Nejvyšší soud se mohl v této době obrátit pouze ministr spravedlnosti prostřednictvím stížnosti pro porušení zákona, přičemž strany trestního řízení k ní mohly podat ministru spravedlnosti pouze podnět, nicméně bylo pouze na ministru spravedlnosti, zda stížnost skutečně podal. Jediným způsobem, kterým se mohly strany bránit proti již pravomocnému rozhodnutí, byla obnova řízení, ovšem v tomto případě se nejedná a ani nejednalo o možnost obrátit se na Nejvyšší soud. Z těchto důvodů bylo již delší dobu voláno po zavedení nového mimořádného opravného prostředku. Zákonem č. 220/2021 Sb., kterým se novelizuje trestní řád a který nabyl částečné účinnosti dne 1. 1. 2022, dostala tato oblast jistých změn, jelikož byl do trestního řádu vložen nový dovolací důvod. I vzhledem k této skutečnosti se domnívám, že se jedná o velice aktuální téma, které si zaslouží pozornost.

Cílem této práce je komplexně přiblížit téma dovolání, přičemž největší míra pozornosti bude věnována dílčím oblastem přípustnosti dovolání a dovolacím důvodům. Další kapitoly se budou týkat osob oprávněných k podání dovolání, lhůty a místa podání, obsahu dovolání, zpětvzetí a následně řízení před soudem prvního stupně, řízení u dovolacího soudu a rozhodnutí. Jedním z cílů této práce bude zanalyzovat současnou právní úpravu dovolání a poukázat na některé problematické situace, které vyvstávají v praxi v souvislosti s jejím uplatňováním. Dále budou zjištěné problematické situace propojeny s četnou judikaturou Nejvyššího soudu a Ústavního soudu a na závěr budou předneseny i některé návrhy de lege ferenda.

¹ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 265/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

² SEKVARD, Ondřej. Dovolání. Praha: Orac, 2004, s. 7. ISBN 80-86199-53-3.

2 Charakteristika dovolání a jeho místo v opravných prostředcích

Dovolání je mimořádný opravný prostředek, jehož právní úprava je v hlavě sedmnácté trestního řádu v ustanoveních § 265a až § 265s. Vedle dovolání se ještě k mimořádným opravným prostředkům řadí stížnost pro porušení zákona a obnova řízení.

Dovolání směřuje k nápravě nejzávažnějších vad pravomocných meritorních rozhodnutí soudů, nikoli státních zástupců.³ O podaných dovoláních ve všech případech rozhoduje Nejvyšší soud, což je stanoveno v § 265c trestního řádu. Dovolání bylo určeno výhradně k nápravě nejzávažnějších vad právních. Zákonem č. 220/2021, částečně účinným od 1. 1. 2022, kterým byl trestní řád novelizován, byl do trestního řádu vložen nový dovolací důvod, který se nyní v trestním řádu nachází v § 265b odst. 1 písm. g), na základě kterého došlo k rozšíření tohoto opravného prostředku o nápravu nejzávažnějších vad skutkových, nicméně pouze v extrémních případech. Dovoláním je tedy možné odstranit jak právní vady, tak i extrémní případy skutkových vad napadeného rozhodnutí nebo řízení mu předcházejícího. Dovolání je ale stále převážně určeno k nápravě vad právních. Tato novela je odrazem dosavadní judikatury Ústavního soudu ve věci tzv. extrémního rozporu mezi provedenými důkazy a skutkovým zjištěním soudu. Z toho vyplývá, že ačkoli tento dovolací důvod nebyl v době před touto novelou v trestním řádu výslovně uveden, judikatura dovodila přípustnost v případech, kdy došlo k porušení ústavně garantovaných práv dovolatele. Nový dovolací důvod je změnou pouze pro státní zástupce, jelikož judikatura Ústavního soudu, kterou se řídil a převzal Nejvyšší soud, již prosazovala rozšířený přezkum u obviněných ze všech hledisek spravedlivého procesu.⁴ Novelou byl tedy odstraněn nepoměr mezi hlavními stranami procesu.⁵ Dovoláním je možné napadnout pouze určitá pravomocná rozhodnutí soudů, což vychází z § 265a trestního řádu, a to pouze z důvodů taxativně vypočtených v § 265b trestního řádu. Dovolání nemá suspenzivní účinek, ale Nejvyšší soud rozhodne o odkladu výkonu rozhodnutí na návrh předsedy senátu prvostupňového soudu nebo z vlastní iniciativy. Dovolání je velice formalizovaný opravný prostředek, jelikož může být podáno jen úzkým okruhem osob, musí být podáno na správném místě a včas, musí splňovat obsahové náležitosti⁶ a může být podáno pouze prostřednictvím obhájce. Dovolání se podává k soudu, který rozhodl ve věci v prvním

³ Toto je jistým způsobem vykompenzováno oprávněním nejvyššího státního zástupce zrušit nezákonná usnesení nižších státních zástupců o nestíhání podezřelého podle § 159d odst. 1 trestního řádu, o zastavení trestního stíhání nebo o postoupení věci (§ 174a odst. 1 trestního řádu), ovšem nejedná se o mimořádný opravný prostředek, ale o nápravu v rámci dozoru státního zástupce.

⁴ JELÍNEK, Jiří. Trestní právo procesní. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2023, s. 741. ISBN 978-80-7502-687-3.

⁵ Tamtéž na s. 743.

⁶ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GRIVNA. Trestní právo procesní. 7., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 687. ISBN 978-80-7598-306-0.

stupni, a to do dvou měsíců od doručení rozhodnutí, proti kterému dovolání směřuje (§ 265e odst. 1 trestního řádu).

Stížnost pro porušení zákona na rozdíl od dovolání slouží k nápravě právních vad, jakož i nedostatků ve skutkovém zjištění, jestliže takové nedostatky jsou důsledkem vadného právního hodnocení skutku nebo vadného postupu řízení.⁷ Stížnost pro porušení zákona směřuje proti pravomocnému rozhodnutí soudu nebo státního zástupce, kterým byl porušen zákon, či bylo vydáno na podkladě vadného postupu řízení. Podává ji ministr spravedlnosti u Nejvyššího soudu (§ 266 odst. 1 trestního řádu). Tím se odlišuje od ostatních mimořádných opravných prostředků, jelikož ji nemohou podat procesní strany (obviněný, poškozený), nicméně kdokoli může být iniciátorem podnětu. V tomto případě jde o odstranění vad, které tu byly už v době vydání původního rozhodnutí, jsou tedy patrné již ze spisového materiálu.⁸ Pro podání není stanovena žádná lhůta.

Obnova řízení je určena k odstranění nedostatků ve skutkovém zjištění, na kterém je rozhodnutí založeno, pokud po nabytí právní moci rozhodnutí vyšly najevo nové skutečnosti nebo nové důkazy (§ 278 trestního řádu). Jedná se tedy o případy, kdy se objeví nové skutečnosti či důkazy až poté, co rozhodnutí nabylo právní moci, a které by mohly odůvodnit např. jiné rozhodnutí o vině, o nároku na náhradu škody nebo o tom, že původně uložený trest byl ve zřejmém nepoměru k povaze a závažnosti trestného činu. Důvodem pro povolení obnovy řízení je i skutečnost, že je pravomocným rozsudkem zjištěno, že některý z orgánů činných v trestním řízení v původním řízení porušil svoje povinnosti jednáním, které zakládá trestný čin (§ 278 odst. 4 trestního řádu). Obnova řízení je možná i proti dovolání a jedná se tak o jediný přípustný opravný prostředek, který může proti němu směřovat (§ 265n trestního řádu). O obnově řízení rozhoduje soud, který ve věci rozhodoval v prvním stupni nebo který by byl příslušný rozhodovat o obžalobě, pokud by byla podána (§ 281 odst. 1,2 trestního řádu). Pokud byl prvostupňovým soudem okresní soud, ale státní zástupce navrhne, aby rozhodl krajský soud, z toho důvodu, že díky nově vyšlým skutečnostem a důkazům se jedná o trestný čin náležející do příslušnosti krajského soudu, rozhodne o návrhu na povolení obnovy krajský soud (§ 281 odst. 3 trestního řádu).

Od řádných opravných prostředků⁹ se mimořádné opravné prostředky (tedy i dovolání) liší tím, že směřují proti rozhodnutí, které již nabylo právní moci. Jedná se o průlom do právní moci rozhodnutí. Na rozdíl od řádných opravných prostředků, kde dojde-li k jejich podání, rozhodnutí

⁷ JELÍNEK, Jiří. Trestní právo procesní. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2023, s. 767. ISBN 978-80-7502-687-3.

⁸ Tamtéž s. 767.

⁹ Mezi řádné opravné prostředky se řadí odvolání, stížnost a odpor.

ani nemůže do doby, než je o něm rozhodnuto, právní moci nabýt. Rozhodnutím o mimořádných opravných prostředcích lze za splnění určitých podmínek docílit zrušení vadného rozhodnutí, které je již pravomocné a vykonatelné, případně poté učinit jeho změnu. Jelikož se zde zasahuje do právní moci rozhodnutí, a tedy do jeho závaznosti, nezměnitelnosti a vykonatelnosti, je nezbytné, aby zákon zajistil, aby k takovýmto zásahům docházelo zcela výjimečně a pouze v nezbytných případech, jelikož tento zásah má negativní vliv na právní jistotu a dochází tím k významnému narušení stability společenských vztahů, jichž se předmětné rozhodnutí dotýká. Proto je nutné, aby zákon jistým způsobem reguloval případy, kdy je nezbytně nutné zasáhnout do právní moci rozhodnutí a nelze tedy požadovat, aby rozhodnutí bylo nadále závazné, jelikož je stíženo opravdu podstatnými vadami, které jsou tak zásadní, že pokud by bylo na rozhodnutí trváno, došlo by k narušení spravedlivého a především zákonného rozhodování. Z těchto důvodů je tedy omezen okruh oprávněných osob s tím, že je dán taxativní výčet důvodů k podání mimořádného opravného prostředku a dále jsou stanoveny podmínky pro rozhodnutí soudu o mimořádném opravném prostředku.¹⁰

Pro úplnost právo na dovolání není ústavně zaručeným právem, jelikož není zakotveno v Ústavě ČR, LZPS ani v mezinárodních smlouvách, jimiž je Česká republika vázána. V ustanovení čl. 2 odst. 1 Protokolu č. 7 EÚLP je uvedeno, že: „Každý, koho soud uzná vinným z trestného činu, má právo dát přezkoumat výrok o vině nebo trestu soudem vyššího stupně.“ A dále je v čl. 14 odst. 5 MPOPP uvedeno: „Každý, komu bylo dokázáno, že se dopustil trestného činu, má právo, aby důkazy a rozsudek byly přezkoumány vyšším soudem.“ Obě výše zmíněné mezinárodní smlouvy ovšem zakotvují pouze právo na přezkoumání vyšší instancí, tj. právo na odvolání. Právo na dovolání, jako na opravný prostředek mimořádný, jde nad rámec ústavně zaručených procesních oprávnění.¹¹ Pokud již ovšem zákonodárce dovolání do právního řádu zakomponuje, je nutné, aby se na řízení o něm vztahovala ochrana práv jednotlivce, která jsou ústavně zaručena.¹²

¹⁰ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GŘIVNA. Trestní právo procesní. 7., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 598. ISBN 978-80-7598-306-0.

¹¹ Usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 6. 2002, sp. zn. III. ÚS 298/02.

¹² Nález Ústavního soudu ze dne 19. 11. 2013, sp. zn. III. ÚS 3199/12.

3 Přípustnost dovolání

Jak vyplývá z povahy dovolání a skutečnosti, že se jedná o mimořádný opravný prostředek, zákon musí regulovat počet případů, kdy je dovolání přípustné, a musí zajistit, aby se v těchto situacích jednalo o skutečně výjimečné případy, tj. rozhodnutí obsahující velice podstatné vady. Musí tedy převažovat zájem na zákonnosti rozhodnutí a postupu řízení, které pravomocnému rozhodnutí předcházelo, nad zájmem na stabilitě a nezměnitelnosti takového pravomocného rozhodnutí.¹³ Jelikož se jedná o zásah do již pravomocných rozhodnutí, k těmto zásahům musí docházet zcela výjimečně a musí být zajištěno, že dovolání jako mimořádný opravný prostředek nebude používáno jako „běžná třetí instance“. Z těchto důvodů, jakož i důvodů zmiňovaných v předchozí kapitole, je v trestním řádu v § 265a specifikováno, za jakých podmínek je dovolání přípustné a proti jakým rozhodnutím je možné dovolání podat, jelikož ho nelze podat proti jakémukoli pravomocnému rozhodnutí.

3.1 Podmínky dle § 265a odst. 1 trestního řádu

Toto ustanovení upravuje podmínky pro podání dovolání, které musí být splněny kumulativně. Pakliže by tomu tak nebylo a podmínky by naplněny nebyly, dojde na základě § 265i odst. 1 písm. a) trestního řádu k jeho odmítnutí.

První podmínkou je skutečnost, že se jedná o rozhodnutí, které nabylo právní moci, tedy je konečné, což znamená, že se proti němu nelze bránit řádným opravným prostředkem. Nabývání právní moci rozhodnutí je podrobněji upraveno v § 139 a § 140 trestního řádu. Právní moci musí nabýt výrok, který je dovoláním napadán.¹⁴ Podmínka právní moci vychází ze samotné podstaty mimořádných opravných prostředků, tedy i dovolání jako takového.

Jde o rozhodnutí soudu, což znamená, že dovoláním není možné napadat rozhodnutí jiných orgánů činných v trestním řízení. Zároveň lze podat dovolání pouze proti rozhodnutí odvolacího soudu a dle úpravy vyplývající z § 252 trestního řádu je odvolacím soudem krajský či vrchní soud podle toho, kterému soudu náleží rozhodovat o řádném opravném prostředku ve druhém stupni.¹⁵

¹³ ŠÁMAL, Pavel, PÚRY, František. § 265a [Přípustnost dovolání]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád I, II, III. [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3140 [cit. 12. 5. 2022]. ISBN 978-80-7400-465-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=nnptembrgnpwk5tlge3a>.

¹⁴ FENYK, Jaroslav, Dagmar ČÍSAŘOVÁ a Tomáš GRÍVNA. Trestní právo procesní. 7., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 687. ISBN 978-80-7598-306-0.

¹⁵ ŠÁMAL, Pavel, PÚRY, František. § 265a [Přípustnost dovolání]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád I, II, III. [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3140 [cit. 12. 5. 2022]. ISBN 978-80-7400-465-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=nnptembrgnpwk5tlge3a>.

Skutečnost, jaký soud bude soudem odvolacím, souvisí se skutečností, kterému soudu přísluší rozhodovat v prvním stupni.

Musí jít o rozhodnutí ve věci samé. V § 265a odst. 2 trestního řádu je taxativní výčet rozhodnutí, která lze z hlediska přípustnosti dovolání považovat za rozhodnutí ve věci samé. Této problematice je věnována další kapitola.

Podmínka týkající se toho, že soud rozhodl ve druhém stupni, spočívá v tom, že některou ze stran bylo využito možnosti podat řádný opravný prostředek proti rozhodnutí soudu prvního stupně a rozhodnutí napadené dovoláním nabylo právní moci až v řízení před soudem druhého stupně. Podmínka tedy není splněna, pokud vůbec nebyl podán řádný opravný prostředek proti rozhodnutí prvostupňového soudu, které je jinak učiněno ve věci samé.¹⁶ Této podmínce neodporuje skutečnost, že dovolatel není osobou, která podala řádný opravný prostředek. Pro splnění této podmínky tedy postačuje skutečnost jako taková a to, že byl podán řádný opravný prostředek proti rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé, a není při tom rozhodné, jakou oprávněnou osobou byl podán.¹⁷ Nicméně rozhodnutí může být napadáno v rozsahu, který koresponduje s přezkumnou povinností soudu druhého stupně. Dovolatel může tedy dovoláním napadnout rozhodnutí odvolacího soudu pouze v rozsahu, ve kterém byl druhostupňový soud jako soud odvolací oprávněn přezkoumat rozsudek vydaný soudem prvního stupně. V souvislosti s tímto vyvstává otázka, co nastane v případě, že dovolatel toto nedodrží a podá dovolání i proti výroku, který nebyl odvolacím soudem přezkoumáván a odvolací soud k tomu ani neměl povinnost. V takovém případě nemůže být dovolání pro nepřípustnost odmítnuto, pokud alespoň jeho část podmínky přípustnosti splňuje. Z judikatury Nejvyššího soudu vyplývá, že: „Podané dovolání se posuzuje jako celek a takto se posuzuje i jeho přípustnost. Proto je lze odmítnout podle § 265i odst. 1 písm. a) tr. ř. jen v případě, že není přípustné v celém rozsahu.“¹⁸ Nejvyšší soud může přezkoumat pouze část rozhodnutí, které je napadeno dovoláním, pokud je dovolání přípustné alespoň v části, tj. ve vztahu k některému z oddělitelných výroků. Důvodnost se tedy posoudí v části, na kterou se důvod nepřípustnosti nevztahuje, a na nepřípustnou část se pouze poukáže v odůvodnění rozhodnutí o dovolání.¹⁹ Z § 265a odst. 2 písm. h) trestního řádu vyplývá, že podmínka, že soud rozhodl ve druhém stupni, je splněna, jestliže řádný opravný prostředek proti prvostupňovému rozhodnutí byl soudem druhého stupně odmítnut nebo zamítnut, a to i

¹⁶ Tamtéž s. 3141 [cit. 16. 5. 2022].

¹⁷ Např. Pokud odvolání podal obviněný (státní zástupce nikoli), může poté dovolání podat i státní zástupce, i přesto, že odvolání nepodal.

¹⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 11. 2020, sp. zn. 8 Tdo 1121/2020.

¹⁹ Tamtéž.

z formálních důvodů, nicméně aby bylo dovolání přípustné, musí být podáno proti rozhodnutí soudu druhého stupně.²⁰

Z logiky věci není dovolání přípustné proti trestnímu příkazu, jelikož pokud by byl podán odpor, trestní příkaz se ruší ex lege a samosoudce nařídí ve věci hlavní líčení. V případě, že by odpor podán nebyl, nabyde trestní příkaz právní moci již před soudem prvního stupně (§ 314g odst. 2 trestního řádu).²¹

Dovolání musí vždycky směřovat proti rozhodnutí soudu druhého stupně, což nevylučuje, aby bylo dovoláním směřováno i proti rozhodnutí soudu prvního stupně. Nelze však podat dovolání výlučně proti rozhodnutí soudu prvního stupně.²² Podání dovolání výhradně proti rozsudku soudu prvního stupně je nepřípustné a z tohoto podání ani nevyplývají žádné účinky spojené se zachováním lhůty.²³ Osoba, která podává dovolání, ale samozřejmě může v dovolání proti rozhodnutí soudu druhého stupně vytýkat i nesprávnosti týkající se rozhodnutí soudu prvního. Nejvyšší soud se pak prvostupňovým rozsudkem zabývá jako součástí řízení předcházejícího a na základě § 265k odst. 1 trestního řádu může být spolu s rozhodnutím soudu druhého stupně zrušen.²⁴

Zákon připouští dovolání v případě, kdy nejsou žádné překážky k podání dovolání proti určitému rozhodnutí (zejména podle § 265a odst. 3, 4 a § 265p odst. 2 trestního řádu) a je naplněn některý taxativně stanovený důvod dovolání dle § 265b trestního řádu.²⁵ Z § 265a odst. 3 a 265p odst. 2 trestního řádu vyplývá, že nelze v některých případech podat dovolání v neprospěch obviněného, tj. např. pokud obviněný zemřel. Dále z § 265a odst. 4 trestního řádu vyplývá, že není přípustné podat dovolání jenom proti důvodům rozhodnutí, tj. nelze podat dovolání výlučně proti odůvodnění rozhodnutí. Dovoláním lze napadat pouze výroky rozhodnutí, a to konkrétně výroky rozhodnutí, které jsou taxativně uvedeny v § 265a odst. 2 trestního řádu. Dovolací důvody dle § 265b trestního řádu musí mít podklad výlučně ve výroku rozhodnutí nebo v postupu soudu předcházejícímu vydání napadeného rozhodnutí.²⁶ Jistou výjimku ze skutečnosti, že lze napadat

²⁰ HRACHOVEC, Petr. Deset let dovolání podle trestního řádu, 1. část. Bulletin advokacie. 2012, roč. 22, č. 1-2, s. 17. ISSN 1210-6348.

²¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 10. 2002, sp. zn. 6 Tdo 789/2002.

²² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 3. 2011, sp. zn. 7 Tdo 297/2011.

²³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 9. 2002, sp. zn. 6 Tdo 576/2002.

²⁴ HRACHOVEC, Petr. Deset let dovolání podle trestního řádu, 1. část. Bulletin advokacie. 2012, roč. 22, č. 1-2, s. 17. ISSN 1210-6348.

²⁵ ŠÁMAL, Pavel, PÚRY, František. § 265a [Přípustnost dovolání]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád I, II, III. [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3141 [cit. 16. 5. 2022]. ISBN 978-80-7400-465-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=nnptembrgnpwk5tlge3a>.

²⁶ Tamtéž s. 3147 [cit. 10. 10. 2023].

pouze výroky rozhodnutí, zde může tvořit fakt, že lze napadat i výrok chybějící či neúplný. Pokud chceme napadat výroky soudu prvního stupně, musí se jednat, aby bylo dovolání přípustné, o výroky, kterými se zabýval soud druhého stupně. Pokud soud druhého stupně některé výroky rozhodnutí prvostupňového soudu nepřezkoumával, a ani k tomu nebyl povinen, není přípustné napadat tyto výroky dovoláním, a to ani ve smyslu, že soud druhé instance nechal tyto výroky nedotčené.²⁷

Z judikatury Nejvyššího soudu také vyplývá, že „Dovolání je obecně přípustné jen ohledně toho obviněného, který podal odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně, resp. ohledně něhož podal odvolání státní zástupce či jiná oprávněná osoba.“²⁸ V případě, že se odvolání dané osoby nedotýká, nemohla jej podat, avšak rozhodne-li soud druhého stupně o této osobě v souladu se zásadou *beneficium cohaesionis*, může tato osoba v tomto výjimečném případě podat dovolání v rozsahu dotčeném touto zásadou.²⁹

Dovolání není přípustné ani proti rozhodnutím o jiných mimořádných opravných prostředcích, tj. o stížnosti pro porušení zákona nebo o povolení obnovy řízení či zamítnutí návrhu na povolení obnovy řízení.³⁰ Tato rozhodnutí nelze považovat za rozhodnutí ve věci samé ve smyslu § 265a odst. 1 a 2 trestního řádu. Dovolání nebude přípustné ani v případě, že původní rozhodnutí, jehož se mimořádný opravný prostředek týkal, bylo rozhodnutím ve věci samé ve smyslu zmiňovaného ustanovení.³¹

K otázce nesprávného poučení o možnosti podat dovolání odvolacím soudem. Pokud je dovolání nepřípustné, na této skutečnosti nic nezmění ani fakt, že odvolací soud v rozhodnutí špatně uvedl do poučení, že proti jeho rozhodnutí je možné podat dovolání. Jak vyplývá i z judikatury Nejvyššího soudu, nikdo nemůže mít více práv, než je mu přiznáno zákonem, a jenom odvolací soud je kompetentní k tomu, aby vyřešil otázku, zda je dovolání přípustné, nezávisle na poučení odvolacího soudu.³² V opačném případě, kdy odvolací soud v poučení rozhodnutí uvedl, že podání dovolání je nepřípustné, ačkoli přípustné bylo (tj. nesprávné poučení) nebo došlo k úplné absenci poučení, dospěl Ústavní soud opakovaně k závěru, že je na místě zrušit rozhodnutí

²⁷ HRACHOVEC, Petr. Deset let dovolání podle trestního řádu, 1. část. Bulletin advokacie. 2012, roč. 22, č. 1-2, s. 18. ISSN 1210-6348.

²⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 9. 2003, sp. zn. 11 Tdo 577/2003.

²⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 3. 2012, sp. zn. 11 Tdo 369/2011.

³⁰ ŠÁMAL, Pavel, PŮRY, František. § 265a [Přípustnost dovolání]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád I, II, III. [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3142 [cit. 16. 5. 2022]. ISBN 978-80-7400-465-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=nnptembrgnpwk5tlge3a>.

³¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 9. 2002, sp. zn. 3 Tdo 438/2002.

³² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 1. 2021, sp. zn. 8 Tdo 1365/2020.

odvolacího soudu, jelikož tím byla stěžovateli znemožněna realizace jeho procesního práva podat mimořádný opravný prostředek, čímž došlo k porušení práva na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 LZPS. Je třeba zdůraznit, že pochybení soudu při poučení o opravném prostředku nelze klást k tíži stěžovatele, a proto ústavní stížnost lze podat i v případě, že navrhovatel nepodal dovolání a nevyčerpal tedy všechny opravné prostředky.³³

Dalším předpokladem pro to, aby bylo dovolání přípustné, je skutečnost, že napadené rozhodnutí, případně výrok rozhodnutí napadený dovoláním, musí v době rozhodování dovolacího soudu existovat. Nicméně po tom, co bylo proti pravomocnému rozhodnutí dovolání podáno, může dojít k jeho zrušení (případně zrušení výroku), a to například v souvislosti s uložením společného či souhrnného trestu. Nejvyšší soud logicky nemůže přezkoumávat neexistující rozhodnutí (výrok) a takové dovolání by musel odmítnout jako nepřípustné dle § 265i odst. 1 písm. a) trestního řádu.³⁴ Vady tohoto zrušeného rozhodnutí pak bude možné napravit v rámci dovolání proti rozhodnutí, kterým byl uložen např. společný trest za pokračování v trestném činu. Lze takto uplatnit vady, které se vztahují pouze k dřívějšímu pravomocnému rozhodnutí, jež bylo zrušeno v souvislosti s uložením společného trestu, popřípadě k řízení mu předcházejícímu.³⁵ Dovolatelem může být uplatněna např. vada dle § 265b odst. 1 písm. b), d), h) trestního řádu atd.

3.2 Rozhodnutí ve věci samé, proti kterým je dovolání přípustné dle § 265a odst. 2 trestního řádu

Aby byly splněny všechny podmínky dle § 265a odst. 1 trestního řádu, je třeba, aby se jednalo o rozhodnutí ve věci samé. Co se myslí rozhodnutím ve věci samé, je specifikováno v § 265a odst. 2 trestního řádu, přičemž výčet těchto rozhodnutí je výčtem taxativním, tj. jiné rozhodnutí není možné považovat za rozhodnutí ve věci samé pro účely dovolání.³⁶ V § 265a odst. 2 trestního řádu jsou uvedena tato meritorní rozhodnutí:

- a) rozsudek, jímž byl obviněný uznán vinným a uložen mu trest, popřípadě ochranné opatření nebo bylo upuštěno od potrestání,*
- b) rozsudek, jímž byl obviněný obžaloby zproštěn,*
- c) usnesení o zastavení trestního stíhání,*

³³ Nález Ústavního soudu ze dne 6. 4. 2021, sp. zn. IV. ÚS 454/21.

³⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 3. 2004, sp. zn. 11 Tdo 245/2004, Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 8. 2021, sp. zn. 6 Tdo 794/2021-I.

³⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2007, sp. zn. 11 Tdo 239/2007.

³⁶ ŠÁMAL, Pavel, PŮRY, František. § 265a [Přípustnost dovolání]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád I, II, III. [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3142 [cit. 17. 5. 2022]. ISBN 978-80-7400-465-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=nnptembrgnpwk5tlge3a>.

- d) usnesení o postoupení věci jinému orgánu,*
- e) usnesení, jímž bylo uloženo ochranné opatření,*
- f) usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání,*
- g) usnesení o schválení narovnání, nebo*
- h) rozhodnutí, jímž byl zamítnut nebo odmítnut řádný opravný prostředek proti rozsudku nebo usnesení uvedenému pod písmeny a) až g).*

Rozsudkem, jímž byl obviněný uznán vinným a byl mu uložen trest, případně ochranné opatření nebo bylo upuštěno od potrestání, se míní odsuzující rozsudek ve smyslu § 122 odst. 1 trestního řádu, což je rozsudek, kterým byl obžalovaný na základě podané obžaloby, případně návrhu na potrestání, uznán vinným trestným činem a kterým mu byl uložen trest (§ 52 trestního zákoníku), ochranné opatření (§ 98 a násl. trestního zákoníku), bylo upuštěno od potrestání (§ 46 a násl. trestního zákoníku) nebo podmíněně upuštěno od potrestání s dohledem (§ 48 trestního zákoníku).³⁷ Řadí se sem i rozsudky, kterými není ukládán trest a je vyslovena pouze vina. Jedná se o rozsudek, jímž bylo upuštěno od potrestání, podmíněně upuštěno od potrestání s dohledem, či rozsudek, který byl vydán poté, co se pokračovalo v trestním stíhání, jež bylo zastaveno, např. v důsledku promlčení, protože obžalovaný na projednání věci trval (§ 227 trestního řádu).³⁸ Pod pojem odsuzující rozsudek dle § 265a odst. 2 písm. a) trestního řádu lze podřadit i rozsudek o schválení dohody o vině a trestu. Jak je uvedeno v § 314r odst. 4 trestního řádu, soud dohodu o vině a trestu schválí odsuzujícím rozsudkem, ve kterém kromě výroku o schválení této dohody rovněž uvede výroky o vině a trestu, případně ochranném opatření.³⁹ Odsuzujícím rozsudkem je i rozsudek odvolacího soudu podle § 259 odst. 3 trestního řádu.⁴⁰ Pokud bychom se na to podívali z pohledu, který se týká právnických osob, bude se jednat o rozsudek, kterým byla právní osoba uznána vinnou z trestného činu⁴¹, za což jí byl uložen trest či ochranné opatření, přičemž trest a ochranné opatření lze uložit i vedle sebe, s výjimkou některých sankcí, které nelze kumulovat (§ 15 ZTOPO). Pokud se na věc podíváme z pohledu, který se dotýká mladistvých, bude se jednat o

³⁷ŠÁMAL, Pavel, PÚRY, František. § 265a [Přípustnost dovolání]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád I, II, III. [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3142 [cit. 17. 5. 2022]. ISBN 978-80-7400-465-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=nnptembrgnpwk5tlge3a>.

³⁸ Tamtéž s. 3143.

³⁹ Tamtéž s. 3143.

⁴⁰ Tamtéž s. 3143.

⁴¹ V § 7 ZTOPO jsou uvedeny trestné činy, kterých se může právní osoba dopustit. Trestnými činy se pro účely ZTOPO rozumí zločiny a přečiny uvedené v trestním zákoníku, s výjimkou trestných činů uvedených v § 7 ZTOPO.

rozsudek, kterým byl mladistvý uznán vinným ze spáchání provinění⁴² a kterým mu bylo uloženo trestní opatření, ochranné opatření nebo výchovné opatření, či některé tyto sankce zároveň (§ 10 ZSVM). Naopak pro účely dovolání není odsuzujícím rozsudkem rozhodnutí odvolacího soudu, kterým byl zrušen rozsudek soudu prvního stupně jen ve výroku o trestu, přičemž v tomto rozsahu došlo k vrácení věci soudu prvního stupně, zatímco výrok o vině nabyl právní moci. Dovolání tedy bude možné podat až poté, co nabyl právní moci i výrok o trestu. Lhůta k podání dovolání se i ve vztahu k již pravomocnému výroku o vině odvíjí od doručení rozsudku, kterým byl uložen trest.⁴³

Rozsudek, jímž byl obviněný obžaloby zproštěn, je dalším taxativně vyjmenovaným rozhodnutím ve věci samé dle § 265a odst. 2 trestního řádu. Soud zproští obžalovaného obžaloby, jestliže na základě důkazů předložených v hlavním líčení nebylo prokázáno, že se stal skutek, pro nějž byl stíhán, v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem, nebylo prokázáno, že skutek byl spáchán obžalovaným, obžalovaný není pro nepřičetnost trestně odpovědný nebo trestnost činu zanikla (§ 226 trestního řádu). S přihlédnutím k charakteru zprošťujícího rozsudku může obviněný podat dovolání, pouze pokud se domáhá toho, aby byl zproštěn z důvodu, který je pro něj příznivější.⁴⁴ Nejvyšší státní zástupce může podat dovolání proti jakémukoli zprošťujícímu rozsudku bez ohledu na použitý důvod zproštění.⁴⁵ U mladistvého taktéž odstoupení od trestního stíhání dle § 70 ZSVM.

Usnesení o zastavení trestního stíhání soud učiní buď obligatorně, např. dle § 188 odst. 1 písm. c) trestního řádu, a to hlavně při existenci důvodu pro nepřipustnost trestního stíhání (§ 11 trestního řádu, § 172 odst. 1 trestního řádu), nebo fakultativně, např. dle § 188 odst. 2 trestního řádu, pro neúčelnost trestního stíhání (§ 172 odst. 2 trestního řádu).⁴⁶ V případě usnesení o zastavení trestního stíhání je pro účely dovolání dle mého názoru důležité to, kdo může podat opravný prostředek, tj. stížnost. Usnesení o zastavení trestního stíhání může vydat státní zástupce a soud, přičemž v případě vydání státním zástupcem nebude splněna podmínka přípustnosti podání dovolání, jelikož se nejedná o rozhodnutí soudu. Zabývat se tedy budu pouze variantou, kdy dojde

⁴² Trestné činy spáchané mladistvými se nazývají provinění, což je uvedeno v § 6 ZSVM.

⁴³ DRAŠTÍK, Antonín. § 265a Přípustnost dovolání. In: DRAŠTÍK, Antonín, FENYK, Jaroslav a kol. *Trestní řád: komentář* [Systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, 2017. [cit. 19. 05. 2022]. ISBN 978-80-7552-600-7. Dostupné z <https://www.aspi.cz/products/lawText/13/61/1/2>.

⁴⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 2. 2005, sp. zn. 11 Tdo 31/2005.

⁴⁵ ŠÁMAL, Pavel, PÚRY, František. § 265a [Přípustnost dovolání]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád I, II, III*. [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3144 [cit. 21. 5. 2022]. ISBN 978-80-7400-465-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=nnptembrgnpwk5tlge3a>.

⁴⁶ DRAŠTÍK, Antonín. § 265a Přípustnost dovolání. In: DRAŠTÍK, Antonín, FENYK, Jaroslav a kol. *Trestní řád: komentář* [Systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, 2017. [cit. 21. 05. 2022]. ISBN 978-80-7552-600-7. Dostupné z <https://www.aspi.cz/products/lawText/13/61/1/2>.

k vydání usnesení o zastavení trestního stíhání soudem. Z § 223 odst. 4, § 231 odst. 3 trestního řádu vyplývá, že pokud dojde k zastavení trestního stíhání soudem za trvání hlavního líčení či mimo hlavní líčení, může podat stížnost jenom státní zástupce, nikoli obžalovaný, přičemž obžalovaný tedy nemá právo proti rozhodnutí soudu, který rozhodoval o stížnosti, podat dovolání. I z judikatury plyne, že pokud osoba není oprávněna k podání řádného opravného prostředku (v tomto případě stížnosti) proti rozhodnutí soudu o zastavení trestního stíhání, není ani oprávněna iniciovat řízení o dovolání.⁴⁷

V případech usnesení o postoupení věci jinému orgánu se jedná o situace, v nichž skutek, který je předmětem trestního stíhání, nenaplnuje znaky žádného z trestných činů, nicméně by se mohlo jednat o přešůpek nebo kárné provinění, o kterém je oprávněn rozhodovat jiný orgán než soud.⁴⁸ Jedná se o usnesení učiněné soudem podle § 188 odst. 1 písm. b), § 222 odst. 2, § 257 odst. 1 písm. b), § 314c odst. 1 písm. a) či § 314p odst. 3 písm. b) trestního řádu. Proti usnesení o postoupení věci dle § 222 odst. 2 trestního řádu, je možné podat stížnost, přičemž toto právo je v § 222 odst. 3 trestního řádu přiznáno pouze státnímu zástupci. Skutečnost, že stížnost může podat pouze státní zástupce a nikoli obžalovaný, neznamena v tomto případě, že obžalovaný nemůže podat dovolání, což plyne z judikatury, kde bylo vysloveno, že proti rozhodnutí soudu druhého stupně, kterým byla zamítnuta stížnost státního zástupce, jež byla podána proti usnesení soudu prvního stupně o postoupení věci jinému orgánu (§ 222 odst. 2 trestního řádu), je dovolání přípustné a k podání je oprávněn i obviněný, a to navzdory skutečnosti, že nemůže podat stížnost proti takovému rozhodnutí soudu prvního stupně.⁴⁹ Dovolání nepřipadá v úvahu proti usnesení soudu o předložení věci k rozhodnutí o příslušnosti např. dle § 188 odst. 1 písm. a), § 222 odst. 1 trestního řádu, jelikož se nejedná o postoupení věci jinému orgánu, a tudíž nelze hovořit o meritorním rozhodnutí.⁵⁰

Dalším rozhodnutím uvedeným v § 265a odst. 2 trestního řádu je usnesení, jímž bylo uloženo ochranné opatření (§ 98 trestního zákoníku), což je ochranné léčení (§ 99 trestního zákoníku), zabezpečovací detence (§ 100 trestního zákoníku), zabránění věci (§ 101 a násl. trestního zákoníku a § 26 ZTOPO), zabránění části majetku (§ 102a trestního zákoníku a § 26a ZTOPO) a ochranná výchova (§ 22 a § 23 ZSVM). Pod okruh těchto rozhodnutí nelze podřadit rozhodnutí, kterými jsou již uložena ochranná opatření pouze modifikována, jelikož se nejedná o rozhodnutí,

⁴⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 7. 2003, sp. zn. 5 Tdo 345/2003.

⁴⁸ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GŘIVNA. Trestní právo procesní. 7., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 689. ISBN 978-80-7598-306-0.

⁴⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 5. 2007, sp. zn. 8 Tdo 512/2007.

⁵⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2005, sp. zn. 11 Tdo 1390/2005.

kterým bylo ochranné opatření uloženo, a proto proti takovému rozhodnutí není dovolání přípustné. Jedná se např. o rozhodnutí o dalším trvání zabezpečovací detence dle § 100 odst. 5 trestního zákoníku, rozhodnutí o trvání ochranného léčení dle § 99 odst. 6 trestního zákoníku nebo rozhodnutí o přeměně již uloženého ochranného opatření dle § 99 odst. 5 trestního zákoníku, tj. např. přeměna ústavního ochranného léčení na zabezpečovací detenci.⁵¹ Pro uložení ochranného opatření se usnesení užije, pokud tak soud učiní poté, co vyhradil toto rozhodnutí veřejnému zasedání dle § 230 odst. 2, 3 trestního řádu, případně nejde-li o případ dle § 230 odst. 2 trestního řádu, může je uložit ve veřejném zasedání, pokud to navrhl státní zástupce (§ 239 odst. 1 trestního řádu). Jinak se ochranné opatření ukládá zpravidla odsuzujícím rozsudkem, který může být předmětem dovolání podle § 265a odst. 2 písm. a) trestního řádu.⁵² Pod toto ustanovení také nespadá rozhodnutí soudu druhého stupně, kterým by bylo doplňováno rozhodnutí soudu prvního stupně, pokud by totiž uložil ochranné opatření, rozhodoval by rozsudkem.⁵³

Usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání je dalším rozhodnutím, proti kterému může směřovat dovolání. Podmíněné zastavení trestního stíhání je jedním z alternativních způsobů vyřízení trestní věci, jinak nazývané také jako odklon. Předmětem dovolání je pouze usnesení, kterým bylo rozhodnuto podle § 307 trestního řádu, nikoli případné následné rozhodnutí podle § 308 odst. 1 trestního řádu. Dovoláním lze napadnout rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání prostřednictvím rozhodnutí soudu druhého stupně stanoveného v § 265a odst. 2 písm. h) trestního řádu nebo přímo jako rozhodnutí soudu odvolacího, které bylo učiněno dle § 257 odst. 1 písm. d) trestního řádu, který stanoví, že: „Odvolací soud napadený rozsudek nebo jeho část zruší a v rozsahu zrušení ... trestní stíhání podmíněně zastaví nebo rozhodne o schválení narovnání, shledá-li okolnosti uvedené v § 307 odst. 1 nebo 2 nebo § 309 odst. 1.“ Dovolání může směřovat i proti rozhodnutí soudu druhého stupně, kterým zrušil rozhodnutí soudu prvního stupně na základě stížnosti a nahradil ho rozhodnutím vlastním (př. je nutné stanovit jiné podmínky) dle postupu uvedeného v § 149 odst. 1 písm. a) trestního řádu.⁵⁴

⁵¹ Viz. např. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2013, sp. zn. 3 Tdo 523/2013, Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2018, sp. zn. 8 Tdo 50/2018, Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2016, sp. zn. 6 Tdo 250/2016-15, Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 10. 2014, sp. zn. 3 Tdo 1314/2014.

⁵² DRAŠTÍK, Antonín. § 265a Přípustnost dovolání. In: DRAŠTÍK, Antonín, FENYK, Jaroslav a kol. *Trestní řád: komentář* [Systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, 2017. [cit. 22. 05. 2023]. ISBN 978-80-7552-600-7. Dostupné z <https://www.aspi.cz/products/lawText/13/61/1/2>.

⁵³ ŠÁMAL, Pavel, PŮRY, František. § 265a [Přípustnost dovolání]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád I, II, III*. [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3145 [cit. 26. 5. 2022]. ISBN 978-80-7400-465-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=nnptembrgnpwk5tlge3a>.

⁵⁴ Tamtéž s. 3146.

Dalším rozhodnutím ve věci samé je usnesení o schválení narovnání, které je dalším z alternativních způsobů vyřízení trestní věci. Usnesení o schválení narovnání může být napadeno dovoláním prostřednictvím rozhodnutí soudu druhého stupně stanoveného v § 265a odst. 2 písm. h) trestního řádu nebo přímo jako rozhodnutí soudu odvolacího, které bylo učiněno dle § 257 odst. 1 písm. d) trestního řádu. Dovolání může směřovat i proti rozhodnutí soudu druhého stupně, kterým bylo zrušeno rozhodnutí soudu prvního stupně o schválení narovnání na základě stížnosti a bylo nahrazeno vlastním usnesením o schválení narovnání dle § 309 a násl. trestního řádu.⁵⁵

Rozhodnutím ve věci samé dle § 265a odst. 2 písm. h) trestního řádu je rozhodnutí, jímž byl zamítnut nebo odmítnut řádný opravný prostředek proti rozsudku nebo usnesení uvedenému pod písmeny a) až g) v § 265a odst. 2 trestního řádu. Podmínka dle § 265a odst. 2 písm. h) trestního řádu je splněna i v případě, že se jedná o rozsudek, kde byl odvolacím soudem zrušen pouze výrok o náhradě škody a v ostatních výrocích zůstal nedotčen.⁵⁶ Aby bylo dovolání dle tohoto ustanovení přípustné, musí být zároveň naplněn některý dovolací důvod uvedený v § 265b trestního řádu. K tomu uvádím z judikatury například případ nepřípustnosti dovolání, bylo-li odvolání podáno opožděně. Nepřípustné bude dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu, kterým bylo odvolání zamítnuto jako podané opožděně, pokud bylo odvolatelem podáno až po uplynutí odvolací lhůty. Sice se jedná o rozhodnutí, jímž byl řádný opravný prostředek zamítnut, nicméně zde nebude naplněn žádný dovolací důvod dle § 265b trestního řádu, jelikož pro rozhodnutí o zamítnutí odvolání byly splněny procesní podmínky. Jinak by tomu bylo, pokud by procesní podmínky splněny nebyly. Dovolání by tak bylo přípustné, pokud by dovolatel namítal, že odvolání podáno opožděně nebylo, a tudíž je naplněn dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. m) trestního řádu spočívající v zamítnutí řádného opravného prostředku, aniž by byly splněny procesní podmínky.⁵⁷

⁵⁵ Tamtéž s. 3146.

⁵⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 1. 2004, sp. zn. 6 Tdo 1480/2003.

⁵⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 10. 2003, sp. zn. 5 Tdo 1135/2003.

4 Dovolací důvody

Stanovení dovolacích důvodů opět odráží mimořádnost dovolání, jakož i jeho účel, který spočívá v nápravě těch nejzávažnějších vad. Úzké vymezení důvodů dovolání pravděpodobně mělo zamezit tomu, aby nedocházelo k přetěžování Nejvyššího soudu.⁵⁸ Dovolací důvody jsou upraveny v trestním řádu v ustanovení § 265b, přičemž jejich výčet je taxativní, tj. nelze ho tedy nijak rozšiřovat. Dovolání musí být podáno alespoň na základě jednoho z důvodů, který je uveden v tomto ustanovení. Není ovšem vyloučeno uvádět i více dovolacích důvodů vedle sebe.

Dovolací důvody lze dělit dvěma způsoby. Dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 trestního řádu tvoří výčet vad, které mohou být důvodem dovolání. Ty spočívají v nápravě hmotněprávních či procesních vad rozhodnutí nebo řízení mu předcházejícího, ale nově ve výjimečných případech i vad skutkových. Další zvláštní kategorií je pak dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 2 trestního řádu, jelikož je jím konkrétní rozhodnutí, jímž byl uložen trest odnětí svobody na doživotí.⁵⁹

Uvedení konkrétního dovolacího důvodu s odkazem na ustanovení § 265b odst. 1 písm. a) až m) či § 265b odst. 2 trestního řádu je obligatorní obsahovou náležitostí dle § 265f trestního řádu. Pokud není tato obsahová náležitost dodržena, povede to k odmítnutí dle §265i odst. 1 písm. b) nebo d) trestního řádu.⁶⁰ Z toho, co uvádím v následujících odstavcích, ovšem vyplývá, že na tomto nelze trvat úplně bezpodmínečně.

Skutečnosti, které dovolatel namítá, musí být možné podřadit pod některý z dovolacích důvodů, což znamená, že důvody musí být naplněny i de facto a nestačí jenom odkaz na některý ze zákonných důvodů.⁶¹ Dovolání bude odmítnuto dle § 265i odst. 1 písm. b) trestního řádu, pokud je sice namítán některý z důvodů dle § 265b odst. 1 trestního řádu, avšak argumentaci podporující tento důvod nelze podřadit pod některý z důvodů dle tohoto ustanovení nebo je dovolání podáno z úplně jiného důvodu, než připouští zákon.

Otázkou je, jak by měl Nejvyšší soud postupovat v případě, kdy je dovolatelem namítán z hlediska obsahu jiný dovolací důvod, který je v zákoně uveden, než na který dovolatel odkazuje. Ustanovení § 265i odst. 1 písm. b) trestního řádu zakotvuje, že Nejvyšší soud dovolání odmítne: „bylo-li podáno z jiného důvodu, než je uveden v § 265b“, z toho vyplývá, že dovolání

⁵⁸ ŠÁMAL, Pavel. Dovolání - nový mimořádný opravný prostředek v trestním řízení. Bulletin advokacie, 2001, č. 11-12, s. 103-124.

⁵⁹ PŮRY, František. Několik prvních zkušeností s dovoláním v trestním řízení. Právní rozhledy, 2003, č. 7, s. 349 – 353.

⁶⁰ Tamtéž.

⁶¹ SEKVARD, Ondřej. Dovolání. Praha: Orac, 2004, s. 46. ISBN 80-86199-53-3.

bude odmítnuto, pokud uplatněné námitky nelze podřadit ani pod jeden dovolací důvod uvedený v § 265b trestního řádu, nikoli že bude odmítnuto, pokud uplatněné námitky nenaplní ten konkrétní zákonný dovolací důvod, na který je odkazováno v dovolání. Tato otázka byla zprvu v praxi mezi senáty Nejvyššího soudu velice rozporná. Nejvyšší soud odmítal dovolání⁶², pokud námitky neodpovídaly dovolacímu důvodu, který byl v dovolání uveden, jelikož uplatněné námitky nebylo možno podřadit pod odkazovaný dovolací důvod, a nezkoumal, zda uplatněné námitky odpovídají jinému zákonnému dovolacímu důvodu.⁶³ Naproti tomu lze nalézt i judikáty, ve kterých Nejvyšší soud postupoval tak, že pokud uplatněné námitky nenaplněly dovolací důvod, na který bylo v dovolání odkazováno, zkoumal, zda uplatněné námitky nenaplní jiný zákonný dovolací důvod, a pokud ano, zabýval se na jeho podkladě napadeným rozhodnutím.⁶⁴ Výklad této nejednotně vykládané otázky byl sjednocen judikaturou Ústavního soudu, který judikoval, že při rozhodování o dovolání je Nejvyšší soud povinen vykládat podmínky připuštění dovolání dle § 265b trestního řádu tím způsobem, aby byla naplněna Ústavou ČR stanovená povinnost soudů poskytovat jednotlivci ochranu jeho základních práv (čl. 4 Ústavy ČR), jakož i práva na spravedlivý proces (dle čl. 36 LZPS), nikoli námitky „...formalisticky subsumovat pod rozsah označeného dovolacího důvodu a následně jej na daný případ mechanicky aplikovat.“⁶⁵ Pokud lze námitky uplatněné v dovolání, které nelze podřadit pod dovolací důvod, na který je v dovolání odkazováno, podřadit pod jiný zákonný dovolací důvod, musí se Nejvyšší soud dovoláním zabývat, nikoli ho odmítnout. V opačném případě by se jednalo dle mého názoru o výklad přesříliš restriktivní a nadbytečně formalistický.

Rozsah přezkumu Nejvyšším soudem jako soudem dovolacím se omezuje na dovolací důvody, které jsou v dovolání uvedeny (§ 265i odst. 3 trestního řádu). Pokud jsou v dovolání uplatněny vedle důvodů, které jsou zákonem připuštěny i další důvody, které nejsou v zákoně uvedeny, bude napadené rozhodnutí a řízení, jež mu předcházelo, Nejvyšším soudem přezkoumáno pouze v rozsahu, který koresponduje se zákonným důvodem a zbytkem se nebude zabývat.⁶⁶

Sekvard říká, že pokud není v dovolání uveden odkaz na zákonné ustanovení, které stanovuje dovolací důvody, nesplňuje takové dovolání náležitosti a z toho důvodu by mělo být odmítnuto

⁶² Např. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 2. 2008, sp. zn. 7 Tdo 8/2008.

⁶³ HRACHOVEC, Petr. Deset let dovolání podle trestního řádu, 2. část. Bulletin advokacie. 2012, roč. 22, č. 3, s. 15. ISSN 1210-6348.

⁶⁴ Např. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 11. 2002, sp. zn. 11 Tdo 636/2002.

⁶⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 31. 3. 2010, sp. zn. II. ÚS 855/08.

⁶⁶ JELÍNEK, Jiří. Trestní právo procesní. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2023, s. 745. ISBN 978-80-7502-687-3.

(§ 265f odst. 1 trestního řádu). Dle jeho názoru se jedná o stejný případ, kdy je namítán konkrétní důvod, ale nejsou uvedeny žádné námitky.⁶⁷ S tímto se nemohu zcela ztotožnit, jelikož pokud v dovolání není uveden odkaz, jedná se dle mého názoru o podobný případ jako ve výše zmíněném nálezu Ústavního soudu a myslím si, že by měl Nejvyšší soud posoudit, zda lze námitky podřadit pod některý z dovolacích důvodů, stejně jako je tomu v případě, kdy námitky nelze podřadit pod dovolací důvod, na který je v dovolání odkazováno. Toto ovšem platí za předpokladu, že vady nebudou odstraněny postupem dle § 265h odst. 1 trestního řádu.

Z výše zmíněného tedy lze vyvodit, že dovolacím důvodům je třeba věnovat pozornost, a to ve dvou směrech. Za prvé je třeba věnovat pozornost zákonnému označení dovolacího důvodu s odkazem na některé ustanovení § 265b trestního řádu a za druhé konkrétním námitkám, které jsou uplatněny proti napadenému rozhodnutí či předcházejícímu řízení.⁶⁸

4.1 Dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. a) trestního řádu

Tento dovolací důvod spočívá v procesní vadě a k její nápravě má také směřovat. Dovolací důvod dle tohoto ustanovení spočívá v tom, že ve věci rozhodl věcně nepřislušný soud či soud, který nebyl náležitě obsazen, ledaže místo samosoudce rozhodoval senát nebo rozhodl soud vyššího stupně.

Soud, který rozhodl v rozporu se zákonnými ustanoveními, jež upravují věcnou příslušnost soudů, je věcně nepřislušným soudem. Věcná příslušnost je upravena v § 16 a § 17 trestního řádu. Lze tedy vyvodit, že dovolací důvod bude naplněn v případě, rozhodoval-li v prvním stupni okresní soud místo krajského soudu.⁶⁹ Opačný případ, tj. krajský soud rozhodl v prvním stupni místo okresního soudu, vylučuje samotné ustanovení § 265b odst. 1 písm. a) trestního řádu, jelikož rozhodl soud vyššího stupně.

Na náležité obsazení soudu můžeme nahlížet z několika hledisek. Předně se jedná především o otázku, zda má rozhodnout senát či samosoudce, což je upraveno v § 27, § 31 a § 35 zákona o soudech a soudcích. Soud tedy není náležitě obsazen, pokud obsazení soudu neodpovídalo zmiňovaným ustanovením.⁷⁰ Bude se jednat o případy, kdy místo senátu rozhodne samosoudce. Skutečnost, kdy se koná řízení před samosoudcem, je upravena v § 314a trestního řádu, přičemž

⁶⁷ SEKVARD, Ondřej. Dovolání. Praha: Orac, 2004, s. 46. ISBN 80-86199-53-3.

⁶⁸ HRACHOVEC, Petr. Dovolání v trestním řízení – první rok v praxi. Bulletin advokacie, 2003, č. 5, s. 7 – 20.

⁶⁹ SEKVARD, Ondřej. Dovolání. Praha: Orac, 2004, s. 49. ISBN 80-86199-53-3.

⁷⁰ ŠÁMAL, Pavel, PÚRY, František. § 265b [Důvody dovolání]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád I, II, III. [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3157 [cit. 21. 5. 2022]. ISBN 978-80-7400-465-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=nnptembrgnpwk5tlge3a>.

z něj lze vyvodit, že pokud by samosoudce rozhodoval v případě, ve kterém se jednalo o trestný čin, za který je zákonem stanoven trest odnětí svobody s horní hranicí, která je vyšší než 5 let, byl by dovolací důvod naplněn. Pokud by rozhodoval senát místo samosoudce, nebude dovolací důvod naplněn, jelikož tato varianta je vyloučena samotnou dikcí ustanovení, a to nejspíše z toho důvodu, že rozhodnutí sboru je lepší či důvěryhodnější než rozhodnutí jednotlivce.⁷¹ Dále se může jednat o otázku náležitého složení senátu, tj. z hlediska přítomnosti soudců a přísedících, jakož i z hlediska jejich počtu. Bude se jednat zejména o případy, kdy senát rozhodoval ve složení předsedy a dvou přísedících, ale měl rozhodovat senát složený pouze ze soudců, ale v tomto případě přichází v úvahu i situace opačná. Dále pokud senát rozhodoval v neúplném složení nebo se na rozhodování podílel soudce, který nebyl náhradním soudcem dle § 197 trestního řádu.⁷²

Další variantou, kterou lze podřadit pod tento dovolací důvod, je případ, kdy rozhodoval jiný soudce, než který měl rozhodovat dle rozvrhu práce. Rozvrh práce je akt, který obsahuje pravidla, ze kterých vyplývá příslušnost soudce jako konkrétní osoby.⁷³ Tato otázka souvisí s právem na zákonného soudce ve smyslu ustanovení čl. 38 odst. 1 LZPS. Podstatou tohoto ústavního práva je ochrana proti libovolnému nebo účelovému obsazení soudu. Pod právo na zákonného soudce lze zcela jistě podřadit i zásadu přidělování soudní agendy a určení složení senátů na základě pravidel, které jsou obsaženy v rozvrhu práce soudů. Hlavními požadavky na rozvrh práce ve světle čl. 38 odst. 1 LZPS je předvídatelnost a transparentnost obsazení soudu, a to včetně zastupování, ve vztahu k účastníkům řízení. V jiném než určeném složení dle rozvrhu práce může senát rozhodnout pouze v případě, že je absence důvodná, tj. jedná se např. o situaci vyloučení soudce pro podjatost či o případ odůvodněné nepřítomnosti, jako je nemoc, dovolená atd. I zastoupení soudců se musí řídit předem danými pravidly, která jsou určena rozvrhem práce. Pro rozdělování musí být předem daná kritéria, která mají zabránit přidělení věcí soudcům podle jiných než předem obecně určených hledisek.⁷⁴ Zákony, které upravují organizaci a výkon soudní moci, musí být tedy vykládány a aplikovány v souladu s právem na zákonného soudce dle čl. 38 odst. 1 LZPS. Z tohoto ustanovení také plynou jisté požadavky na určení osoby, která bude soudní moc vykonávat nezávisle a nestranně. Pravidla stanovená k jejímu určení musí splňovat i kvalitativní požadavky, které vylučují jejich účelové zneužití k nelegitimnímu cíli, kterým by byl např. ad hoc výběr soudců. Odnětí již přidělené věci se musí zakládat na předem daných, transparentních a známých

⁷¹ SEKVARD, Ondřej. Dovolání. Praha: Orac, 2004, s. 49. ISBN 80-86199-53-3.

⁷² Tamtéž s. 49.

⁷³ HRACHOVEC, Petr. Porušení práva na zákonného soudce a opravné prostředky v trestním řízení. Advokátní deník [online]. [cit. 2022-06-12]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2021/06/07/poruseni-prava-na-zakonneho-soudce-a-opravne-prostredky-v-trestnim-rizeni/>.

⁷⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 8. 2017, sp. zn. 6 Tdo 969/2017.

pravidlech, která vylučují libovůli. Potřeba zajištění plynulého chodu orgánu soudní moci, případně běžné nerovnoměrné zatížení jednotlivých soudců nemůže být důvodem k překročení mezí dle čl. 38 odst. 1 LZPS.⁷⁵

Otázkou tedy je, jak má být rozhodnuto o opravném prostředku, kterým bylo důvodně namítnuto porušení tohoto práva. Porušení práva na zákonného soudce je podstatnou vadou řízení a jako taková povede ke zrušení rozhodnutí. Pokud se ale podíváme na související otázku, jak odstranit tyto vady v řízení, které následuje po zrušení rozhodnutí, v potaz přichází pouze možnost vrácení věci k novému projednání a rozhodnutí soudu, u kterého došlo k porušení práva na zákonného soudce. Zákonný soudce se určí podle pravidel uvedených v rozvrhu práce účinného v době vrácení věci soudu, u kterého došlo k porušení práva na zákonného soudce. Mohla by ale nastat paradoxní situace, že by věc při novém projednání rozhodoval soudce, který původně zákonným soudcem nebyl a kvůli kterému bylo zrušeno původní rozhodnutí.⁷⁶

Dovolací důvod je dále naplněn, pokud rozhodnutí bylo učiněno soudem, který nebyl náležitě obsazen z důvodu, že ve věci rozhodoval soudce, který byl v době rozhodování dočasně přidělen k jinému soudu. Takový soudce může svou funkci vykonávat jen u jednoho konkrétně určeného soudu, k němuž byl přidělen, a na dobu dočasného přidělení nemá z hlediska výkonu soudcovské funkce žádný vztah k soudu, od něhož byl přidělen. Právo na zákonného soudce nelze obcházet ani „...organizačním opatřením předsedy krajského soudu, jímž bylo „přerušeno“ dočasné přidělení soudce za účelem jeho rozhodování v konkrétní věci u okresního soudu...“⁷⁷

V souvislosti s dodržováním práva na zákonného soudce je ovšem otázkou, jestli lze na přisedící pohlížet jako na soudce, jelikož na rozhodování se podílejí ve stejné míře, avšak jejich postavení stejné není.⁷⁸ V judikatuře bylo vysloveno, že co se týče volby přisedících, je třeba být více flexibilní, jelikož je třeba zohlednit jejich zájmy, a to i z důvodu, že přisedící není zaměstnanec soudu a často vykonává občanské zaměstnání, a pokud by na to nebyl brán zřetel, docházelo by k častému odročování a průtahům řízení.⁷⁹ Tato skutečnost se vztahuje jak na prvotní

⁷⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 31. 8. 2021, sp. zn. IV. ÚS 3011/20-2.

⁷⁶ Tamtéž.

⁷⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 8. 2011, sp. zn. 7 Tdo 986/2011.

⁷⁸ PEKAŘOVÁ, Lenka. Čl. 38 [Právo na zákonného soudce; veřejné projednání věci bez zbytečných průtahů; právo být osobně přítomen a vyjádřit se k věci]. In: HUSSEINI, Faisal. Listina základních práv a svobod: komentář [online]. V Praze: C.H. Beck, 2021 [cit. 2023-11-02]. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-812-2. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgfpwk232ge4texzr&rowIndex=0#>.

⁷⁹ Usnesení Ústavního soudu ze dne 11. 8. 2015, sp. zn. I. ÚS 2337/14.

system přidělování přísedících, tak i na případnou změnu v již sestaveném senátu.⁸⁰ Co se týče výběru konkrétních přísedících, nejsou zákonné požadavky na rozvrh práce tolik specifikované jako u určování soudců, je tak dostačující, že seznam přísedících tvoří přílohu rozvrhu práce, a pokud je přísedící vybrán z tohoto seznamu, nejedná se pak o rozhodnutí nezákonného soudce (přísedícího), pokud byl vybrán na základě vnitřního systému, a nikoli libovolně. Aby nedocházelo k průtahům řízení, přísedící jsou povoláváni podle časových, pracovních a zdravotních možností a z toho důvodu by nebylo žádoucí, aby byli předsedovi senátu rozvrhem práce přiděleni např. dva konkrétní přísedící.⁸¹ I pro přísedící platí, že pro změnu složení senátu musí existovat důležité důvody (např. nemoc, dovolená atd.) a složení senátu nelze měnit ad hoc bez důvodu. Stejně tak v rozvrhu práce musí být stanovena pravidla pro zastupování přísedících a přísedící musí být určen dle těchto pravidel.⁸²

4.2 Dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. b) trestního řádu

Dovolací důvod dle tohoto ustanovení je možné uplatnit, pokud pod něj lze podřadit vady takového typu, kdy ve věci rozhodl vyloučený orgán. Pokud ovšem tomu, kdo podává dovolání, byla tato okolnost již v původním řízení známa a nebyla jím před rozhodnutím orgánu druhého stupně namítnuta, nelze tento dovolací důvod použít. Skutečnost, že ve věci rozhodl vyloučený orgán, znamená, že byly splněny podmínky uvedené v ustanovení § 30 trestního řádu, ve kterém je upraveno vyloučení orgánů činných v trestním řízení.

Pro účely naplnění dovolacího důvodu se ale vyloučeným orgánem rozumí pouze samosoudce, člen senátu, předseda senátu, nikoli jiný orgán činný v trestním řízení, což vyplývá ze skutečnosti, že tento dovolací důvod je možné použít pouze tehdy, pokud námitky směřují vůči vyloučenému orgánu, který rozhodl ve věci samé. Toto lze dovodit z ustanovení § 265a trestního řádu, kde se uvádí, že dovolání lze podat proti rozhodnutí soudu ve věci samé, tak i z judikatury, dle které je ve smyslu tohoto ustanovení vyloučený orgán jenom soud prvního nebo druhého stupně.⁸³ Podle praxe Nejvyššího soudu tedy nepostačuje, aby byla vyloučena kterákoli z osob,

⁸⁰ PEKAŘOVÁ, Lenka. Čl. 38 [Právo na zákonného soudce; veřejné projednání věci bez zbytečných průtahů; právo být osobně přítomen a vyjádřit se k věci]. In: HUSSEINI, Faisal. Listina základních práv a svobod: komentář [online]. V Praze: C.H. Beck, 2021 [cit. 2023-11-02]. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-812-2. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgfpwk232ge4texzr&rowIndex=0#>.

⁸¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 12. 2017, sp. zn. 8 Tdo 467/2017.

⁸² PEKAŘOVÁ, Lenka. Čl. 38 [Právo na zákonného soudce; veřejné projednání věci bez zbytečných průtahů; právo být osobně přítomen a vyjádřit se k věci]. In: HUSSEINI, Faisal. Listina základních práv a svobod: komentář [online]. V Praze: C.H. Beck, 2021 [cit. 2023-11-02]. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-812-2. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgfpwk232ge4texzr&rowIndex=0#>.

⁸³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2015, sp. zn. 6 Tdo 29/2015-53.

kteřá se podílela na řízení, a to ani v případě, že učinila jiné než meritorní rozhodnutí.⁸⁴ Pokud by se vyloučená osoba sice podílela na rozhodování nikoli ale ve věci samé, nebude tento dovolací důvod naplněn.⁸⁵

Vyloučen je soudce nebo přísedící, u něhož existují závažné pochybnosti, že nemohl nestranně rozhodovat pro poměr k projednávané věci nebo osobám, kterých se úkon dotýká, k jejich obhájčům, zákonným zástupcům, opatrovníkům a zmocněncům, nebo pro poměr k jinému orgánu činnému v trestním řízení (§ 30 odst. 1 trestního řádu). Podjatost nelze dovozovat například ze skutečnosti, že stejný senát rozhodoval i v jiné skutkově obdobné věci obviněného.⁸⁶ Dále se pak jedná o situace, kdy se soudce nebo přísedící na projednávané věci podílel v jiném procesním postavení. Z § 30 odst. 3 trestního řádu vyplývá, že není možné, aby se jedna osoba podílela na rozhodování soudu v obou stupních.

Použití tohoto dovolacího důvodu je vyloučeno, pokud dovolatel věděl, že ve věci bylo rozhodnuto vyloučeným orgánem, a tato okolnost jím nebyla namítnuta před rozhodnutím orgánu druhého stupně. Za situace, že namítnuta byla s tím, že zároveň bylo rozhodnuto o zamítnutí řádného opravného prostředku proti rozhodnutí, ačkoli v řízení předcházejícím tomuto rozhodnutí byl dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. b) trestního řádu, by toto rozhodnutí bylo vadné ve smyslu dovolacího důvodu dle § 265b odst. 1 písm. m) trestního řádu.⁸⁷ Pokud ale dovolatel o této skutečnosti před rozhodnutím soudu druhého stupně nevěděl a vědět ani nemohl, pak je dovolání dle tohoto ustanovení možné. Vědomost obviněného o tom, že v meritu věci rozhodl vyloučený soudce, se usuzuje ze skutečnosti, že obviněnému a jeho obhájci byl doručen opis rozhodnutí se jménem soudce, který rozhodl.⁸⁸

4.3 Dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. c) trestního řádu

Dalším dovolacím důvodem je skutečnost, že obviněný neměl v řízení obhájce, ač ho podle zákona mít měl. Tento dovolací důvod tedy spočívá v porušení ustanovení, která se týkají především práva na nutnou obhajobu, které je upraveno v § 36 trestního řádu a v případě mladistvých v § 42a ZSVM. Právo na obhajobu obecně v širším smyslu je zakotveno v čl. 40 odst. 3 LZPS a rovněž vychází i z mezinárodní úpravy, konkrétně z čl. 6 odst. 3 písm. c) EÚLP. Pod dovolací důvod § 265b odst. 1 písm. c) trestního řádu lze tedy podřadit případ, kdy byla dána nutná

⁸⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2007, sp. zn. 8 Tdo 1095/2007.

⁸⁵ SEKVARD, Ondřej. Dovolání. Praha: Orac, 2004, s. 50. ISBN 80-86199-53-3.

⁸⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 8. 2016, sp. zn. 8 Tdo 1015/2016.

⁸⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 11. 2009, sp. zn. 7 Tdo 1298/2009-I.

⁸⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 7. 2002, sp. zn. 6 Tdo 142/2002.

obhajoba, obviněný neměl obhájce a orgány činnými v trestním řízení byly prováděny úkony, které se staly podkladem pro meritorní rozhodnutí.⁸⁹ Dovolání by ovšem nebylo důvodné, pokud by byly prováděny pouze úkony, o které se meritorní rozhodnutí neopírá, případně by byly prováděny úkony, o které se sice meritorní rozhodnutí opíralo, ovšem tyto úkony byly později opakovány za přítomnosti obhájce a podkladem pro rozhodnutí se staly tyto opakované úkony.⁹⁰ Pokud by ale v namítaném období, kdy byl dán důvod nutné obhajoby, nebyly prováděny žádné úkony ve věci, dovolání bude odmítnuto jako zjevně neopodstatněné.⁹¹

Důvod nutné obhajoby může nastat až v průběhu řízení. Dojít k tomu může například za situace, že obviněný je stíhán pro trestný čin, za něhož zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje 5 let, a tudíž není založena podmínka nutné obhajoby, avšak v průběhu hlavního líčení mohou vyjít najevo nové skutečnosti, na základě kterých může dojít k možnosti posouzení skutku jako přísnějšího trestného činu, za něhož spáchání zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice převyšuje 5 let. Pokud je obviněný poučen o nutné obhajobě, následně si zvolí obhájce a řízení dále probíhá za jeho přítomnosti, nelze poté v dovolání namítat, že řízení před zvolením obhájce bylo vadné z důvodu, že obviněný neměl obhájce, jelikož obviněný nemusel mít obhájce až do doby, kdy vznikl důvod nutné obhajoby.⁹²

Pod tento dovolací důvod je dle judikatury Nejvyššího soudu možné zařadit i případ, kdy obviněný sice měl za okolností nutné obhajoby zvoleného nebo ustanoveného obhájce, avšak tento obhájce se neúčastnil daného úkonu, pro který byla jeho účast dle ustanovení o nutné obhajobě povinná.⁹³ Obviněný tedy obhájce v daném řízení měl, ten se ovšem neúčastnil i třeba jenom jednoho konkrétního úkonu, pro který je dle příslušných ustanovení zákona stanovena nutná obhajoba. Toto nelze namítat čistě jako formální vadu, jelikož smyslem práva na obhájce je garance spravedlivého charakteru procesu jako celku, a proto dovolací důvod nebude opodstatněný, pokud nepřítomnost obhájce neměla vliv na tento charakter procesu a jednalo se o pouhý nedostatek, který neměl skutečné důsledky.⁹⁴ Tedy je třeba, aby bylo naplněno i materiální hledisko, tudíž aby došlo ke zkrácení jeho obhajovacích práv, jinak to může vést k odmítnutí dovolání dle § 265i odst. 1 písm. f) trestního řádu.⁹⁵

⁸⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 2. 2021, sp. zn. 8 Tdo 1406/2020.

⁹⁰ HRACHOVEC, Petr. Deset let dovolání podle trestního řádu, 2. část. Bulletin advokacie. 2012, roč. 22, č. 3, s. 18. ISSN 1210-6348.

⁹¹ HRACHOVEC, Petr. Dovolání v trestních věcech třetím rokem. Bulletin advokacie, 2004, č. 11-12, s. 12 – 24.

⁹² HRACHOVEC, Petr. Pátý rok dovolání v trestním řízení. Bulletin advokacie, 2006, č. 11-12, s. 24-36.

⁹³ Tamtéž.

⁹⁴ HRACHOVEC, Petr. Deset let dovolání podle trestního řádu, 2. část. Bulletin advokacie. 2012, roč. 22, č. 3, s. 18. ISSN 1210-6348.

⁹⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 7. 2002, sp. zn. 6 Tdo 142/2002.

V zákonné dikci se sice uvádí, že dovolání je možné podat, pokud obviněný neměl obhájce, ačkoli ho měl dle zákona mít, nicméně toto neplatí bezvýjimečně a tento dovolací důvod lze dále uplatnit i v případě, kdy se sice nejedná o případ nutné obhajoby, ale obviněný obhájce měl, nicméně mu nebylo umožněno tohoto obhájce využít. „Jestliže tedy obviněný vykonal právo na obhajobu tím, že si obhájce zvolil, je třeba podle názoru Nejvyššího soudu mu i v tomto případě právo na obhajobu bezpodmínečně zaručit, a to v každém stadiu trestního řízení.“⁹⁶ Jedná se zejména o to, že obhájce v důsledku vadného postupu soudu či jiného orgánu činného v trestním řízení, přičemž tento vadný postup spočívá zejména v nedostatku vyrozumění, nebyl přítomen nějakému úkonu, který byl podkladem pro rozhodnutí.⁹⁷ Problém je, že zachování práva na obhajobu je často zneužíváno k průtahům řízení, tj. může se například jednat o opakované změny obhájce, aniž by pro to existoval materiální důvod. V takovém případě proto není nutno přizpůsobovat režim trestního řízení požadavkům obhájce, pokud převezme obhajobu na poslední chvíli.⁹⁸ Chráněno je právo na obhajobu, nikoli jeho zneužití. Dovolací důvod ovšem nebude naplněn v případě, kdy si obviněný, u kterého není dána nutná obhajoba, zvolil obhájce, kterému udělil plnou moc, v níž podepsal prohlášení o tom, že zmocněný advokát je oprávněn si za sebe ustanovit zástupce, a pokud se následně „... takto zmocněný obhájce nezúčastnil hlavního líčení s odkazem na nutnost účasti na jednání soudu v jiné věci týkající se jiného klienta a s poukazem na nesouhlas obviněného s tím, aby se místo zvoleného obhájce zúčastnil hlavního líčení jeho zástupce (substitut).“⁹⁹

Dle judikatury Nejvyššího soudu je třeba pod dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. c) trestního řádu podřadit i případ, kdy soud nepostupoval dle § 37a odst. 2 trestního řádu, ve kterém je stanoveno, že soud rozhodne o vyloučení advokáta jako zvoleného obhájce, pokud obhájce vykonává obhajobu dvou nebo více spoluobviněných, přičemž jejich zájmy si v trestním řízení odporují. Toto ovšem platí pouze za předpokladu, že se jedná o případ nutné obhajoby a orgány činné v trestním řízení opravdu prováděly úkony trestního řízení, které směřovaly k vydání rozhodnutí ve věci dovoláním napadeného.¹⁰⁰ Pokud by se nejednalo o případ nutné obhajoby, z logiky věci by dle mého názoru nebylo možno namítat, že obviněný neměl obhájce, protože tato skutečnost by sama o sobě nebyla vyznačena žádnou vadou, jelikož zákon v takovém případě povinné zastoupení obhájcem nevyžadoval.

⁹⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 11. 2002, sp. zn. 7 Tdo 927/2002.

⁹⁷ HRACHOVEC, Petr. Pátý rok dovolání v trestním řízení. Bulletin advokacie, 2006, č. 11-12, s. 24-36.

⁹⁸ ŠÁMAL, Pavel. Průtahy a obstrukce v trestním řízení a jejich příčiny. Trestněprávní revue, 2020, č. 2, s. 63-75.

⁹⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 2008, sp. zn. 8 Tdo 748/2008.

¹⁰⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 7. 2006, sp. zn. 8 Tdo 721/2006.

Pod tento dovolací důvod nelze podřadit námitky, které směřují vůči způsobu vedení obhajoby ze strany obhájce.¹⁰¹ V opačném případě by totiž mohlo dojít k nežádoucímu rozšíření tohoto dovolacího důvodu o situace, kdy je obviněný přesvědčen o tom, že ze strany jeho obhájce nebyla splněna nějaká zákonná povinnost či došlo k nějakému zanedbání.¹⁰² Dále pod tento dovolací důvod nelze podřadit situace dle § 36b odst. 1 trestního řádu, kdy obviněný v případě nutné obhajoby neměl obhájce, protože se obviněný obhájce vzdal. Dle § 36b odst. 3 trestního řádu může obviněný vzít prohlášení o vzdání se obhájce kdykoli zpět. Teprve až po vzetí zpět vzdání se práva na nutnou obhajobu je možné, aby taková vada vznikla, a je možné opět uplatnit dovolací důvod dle tohoto ustanovení. Ve smyslu tohoto dovolacího důvodu nemůže být úspěšný ani obviněný, jemuž bylo pravomocným rozhodnutím přiznáno právo na bezplatnou obhajobu, přičemž byl náležitě poučen o tom, aby si zvolil obhájce nebo požádal soud o jeho ustanovení, a učinil-li tak se značným časovým odstupem, tedy až poté, co orgány činné v trestním řízení prováděly úkony trestního řízení, které směřovaly k vydání meritorního rozhodnutí. Značným časovým odstupem se dle tohoto judikátu míní situace, pokud si obhájce zvolí např. až po uplynutí více než šesti měsíců od přiznání práva na bezplatnou obhajobu.¹⁰³

4.4 Dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. d) trestního řádu

Tento dovolací důvod je založen na tom, že byla porušena ustanovení o přítomnosti obviněného v hlavním líčení nebo ve veřejném zasedání. Nejvyšším soudem je vykládán nejen z hlediska porušení ustanovení trestního řádu, ale i z hlediska porušení ustanovení čl. 38 odst. 2 LZPS.¹⁰⁴ Pod tento dovolací důvod se řadí případy, kdy se hlavní líčení nebo veřejné zasedání konalo v nepřítomnosti obviněného, čímž je obviněný zkrácen na svém právu, které vychází z čl. 38 odst. 2 LZPS, tj. aby jeho věc byla projednána v jeho přítomnosti a mohl se vyjádřit ke všem prováděným důkazům.¹⁰⁵ Právo obviněného vyjádřit se ke všem důkazům vychází i z ustanovení § 33 odst. 1 trestního řádu. Hlavní líčení a veřejné zasedání lze konat dle zákona v nepřítomnosti obviněného, přičemž tedy v těchto případech logicky nedojde k porušení ustanovení o přítomnosti obviněného v hlavním líčení nebo veřejném zasedání, což je dáno zejména v ustanoveních § 202

¹⁰¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 9. 2015, sp. zn. 6 Tdo 194/2015, Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 6. 2005, sp. zn. 3 Tdo 567/2005.

¹⁰² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 6. 2005, sp. zn. 3 Tdo 567/2005.

¹⁰³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2009, sp. zn. 8 Tdo 1020/2009.

¹⁰⁴ HRACHOVEC, Petr. Dovolání v trestních věcech třetím rokem. Bulletin advokacie, 2004, č. 11-12, s. 12 – 24.

¹⁰⁵ ŠÁMAL, Pavel, PÚRY, František. § 265b [Důvody dovolání]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád I, II, III. [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3160 [cit. 26. 6. 2022]. ISBN 978-80-7400-465-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=nnptembrgnpwk5tlge3a>.

odst. 2 až 5, § 204 odst. 2, § 209 odst. 1, §211 odst. 1, 5, § 263 odst. 4 trestního řádu, tj. např. vykázání obviněného na nezbytně nutnou dobu.

Z judikatury lze vyvodit, že aby nedošlo k porušení práva dle čl. 38 odst. 2 LZPS, je třeba obviněnému umožnit účast v hlavním líčení či veřejném zasedání, pokud zašle soudu řádnou omluvu s žádostí o odročení.¹⁰⁶

Aby bylo možné konat hlavní líčení v nepřítomnosti obviněného, je nutné splnit několik kumulativních podmínek, které vycházejí z § 202 odst. 2,4 trestního řádu. Konání hlavního líčení bez přítomnosti obviněného nebude zakládat dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. d) trestního řádu v případě, že obviněný byl řádně a včas předvolán a byl náležitě poučen o tom, že hlavní líčení může být konáno i bez jeho přítomnosti, k hlavnímu líčení se nedostavil bez omluvy a nebylo požádáno o odročení. Nic na tom nemění ani skutečnost, že obviněný byl k hlavnímu líčení předvolán s upozorněním, že je jeho účast nutná¹⁰⁷, jelikož může být podle § 205 odst. 2 trestního řádu rozhodnuto, že hlavní líčení lze provést i v nepřítomnosti obžalovaného. A contrario z toho lze tedy vyvodit, že tento dovolací důvod bude naplněn, pokud byla učiněna řádná omluva, obviněný trval na své účasti a požadoval odročení, přičemž i přes to se hlavní líčení konalo bez jeho přítomnosti. Na tuto skutečnost nemá vliv, v jak velkém předstihu byla omluva soudu doručena, dokonce je dostačující, že omluva je soudu doručena i několik minut před počátkem hlavního líčení¹⁰⁸, přičemž předání zákonným soudcům je věcí vnitřní organizace soudu.¹⁰⁹

Pokud jsou překážkou účasti na hlavním líčení nebo veřejném zasedání zdravotní důvody není v soudní praxi za dostatečný důvod k omluvě považován samotný doklad o pracovní neschopnosti, avšak za určité situace je třeba k němu přihlídnout.¹¹⁰ Je třeba zkoumat, zda uváděné zdravotní důvody jsou natolik vážné, že obviněnému znemožňují účast na hlavním líčení či veřejném zasedání. Dovedu si představit situaci, kdy pracovní neschopností může být např. banální zranění, které sice brání výkonu dané profese, na druhou stranu ale obviněnému neznemožňuje zúčastnit se hlavního líčení či veřejného zasedání.

Dále lze vytýkat, že hlavní líčení bylo konáno v nepřítomnosti obžalovaného, je-li obžalovaný ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody nebo jedná-li se o trestný čin, za který je zákonem stanoven trest odnětí svobody, jehož horní hranice je vyšší než 5 let, pokud obžalovaný

¹⁰⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 9. 7. 2009, sp. zn. II. ÚS 2152/08.

¹⁰⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2007, sp. zn. 8 Tdo 327/2007.

¹⁰⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2011, sp. zn. 5 Tdo 743/2011.

¹⁰⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 17. 2. 2010, sp. zn. I. ÚS 2971/09.

¹¹⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2011, sp. zn. 5 Tdo 743/2011.

výslovně nepožádal, aby se hlavní líčení konalo v jeho nepřítomnosti, což vychází z § 202 odst. 4,5 trestního řádu.

Z judikatury Nejvyššího soudu vychází, že dovolací důvod bude naplněn i v případě, kdy soud v hlavním líčení vedeném za přítomnosti obžalovaného provede výslech svědka a dle § 209 odst. 1 trestního řádu vykáže obžalovaného z jednací síně, ale poté jedná v rozporu s tímto ustanovením, jelikož ho neseznámí s obsahem učiněné svědecké výpovědi, neumožní mu se k ní vyjádřit, ani klást otázky adresované svědkovi.¹¹¹

V nepřítomnosti obviněného nelze konat veřejné zasedání v případě, kdy je vedeno veřejné zasedání u odvolacího soudu a obviněný je ve vazbě či výkonu trestu odnětí svobody, pokud obviněný výslovně neprohlásil, že se vzdává účasti při veřejném zasedání (§ 263 odst. 4 trestního řádu). Ve veřejném zasedání rozhoduje soud o návrhu na schválení dohody o vině a trestu, přičemž v tomto případě je opět dána povinná účast obviněného (§ 314q odst. 1 trestního řádu). Dále pokud se řízení vede proti mladistvému, nelze hlavní líčení a veřejné zasedání konat v nepřítomnosti mladistvého, pokud se ovšem nejedná o řízení proti uprchlému (§ 64 odst. 1 trestního řádu) nebo se nejedná o výjimky dle § 73 odst. 1 ZSVM. Dovolací důvod je dán v případě, kdy se konalo řízení proti uprchlému, avšak vadně, protože pro konání tohoto řízení nebyly splněny podmínky dle zákona, přičemž řízení proběhlo bez obviněného.¹¹²

Pro úplnost zmiňuji, že jistou roli může hrát i rozdíl mezi předvoláním a vyzooměním. K hlavnímu líčení je obviněný vždy předvoláván a předvolání se vždy doručuje do vlastních rukou, přičemž fikce doručení je vyloučena dle § 64 odst. 5 písm. a) trestního řádu. V případě veřejného zasedání je ale obviněný předvoláván pouze, pokud je nutná jeho osobní účast, jinak se pouze vyzoomívá, což vychází z § 233 odst. 1 trestního řádu. Odvolací soud obviněného zpravidla předvolá, pokud se ve veřejném zasedání provádí nějaké důkazy. Pokud se doručuje vyzooměnění o veřejném zasedání, připadá v úvahu možnost vzniku fikce doručení dle § 64 odst. 4 trestního řádu.¹¹³ Pokud by obviněný namítal, že mu předvolání nebylo doručeno, bude dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. d) trestního řádu dán, jelikož v tomto případě nelze konat veřejné zasedání v nepřítomnosti obviněného, a zároveň ani nemohlo dojít k fikci doručení. V případě vyzooměnění nebude dán podklad pro tento dovolací důvod, pokud by doručení nastalo fikcí doručení, v takovém případě je totiž možné veřejné zasedání konat i v nepřítomnosti obviněného.

¹¹¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 7. 2004, sp. zn. 6 Tdo 676/2004.

¹¹² HRACHOVEC, Petr. Pátý rok dovolání v trestním řízení. Bulletin advokacie, 2006, č. 11-12, s. 24-36.

¹¹³ HRACHOVEC, Petr. Deset let dovolání podle trestního řádu, 2. část. Bulletin advokacie. 2012, roč. 22, č. 3, s. 19. ISSN 1210-6348.

Dle judikatury je důvod naplněn, i pokud odvolací soud obviněného o konání veřejného zasedání pouze vyrozumí, tj. účast není považována za obligatorní, a poté ve veřejném zasedání provádí dokazování v jeho nepřítomnosti. Takto vadně provedený důkaz musí mít význam pro skutkové a právní závěry odvolacího soudu, aby byl dovolací důvod naplněn i po materiální stránce. Pokud by takto provedený důkaz neměl žádný či pouze podpůrný význam pro rozhodování, nebude dovolací důvod naplněn.¹¹⁴ A contrario pokud byl obviněný soudem k veřejnému zasedání předvolán, avšak následně soud veřejné zasedání konal v jeho nepřítomnosti, bude i tento případ zakládat naplnění tohoto dovolacího důvodu, pokud tedy nebylo dodatečně rozhodnuto, že je možné veřejné zasedání provést i bez přítomnosti předvolaného obviněného.

4.5 Dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. e) trestního řádu

Tento dovolací důvod je dán, pokud bylo proti obviněnému vedeno trestní stíhání, ačkoli bylo dle zákona nepřipustné. Nepřipustným trestním stíháním se myslí pouze nepřipustné trestní stíhání dle § 11 odst. 1, 2, 5 a § 11a trestního řádu, kde je upraven taxativní výčet důvodů nepřipustnosti trestního stíhání. Pokud by byly uvedeny námitky týkající se nepřipustnosti trestního stíhání, které by nevycházely z těchto ustanovení, takové dovolání by nebylo opřeno o zákonný dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. e) trestního řádu a jako takové by bylo odmítnuto.¹¹⁵ Toto ustanovení tedy není mířeno na všechny situace, kdy není nějaký postup přípustný pro jeho nezákonnost, proto tedy v případě, kdy jsou namítány vady jiné, které se týkají průběhu trestního stíhání, tj. např. absence obligatorních náležitostí usnesení o zahájení trestního stíhání atd., nebudou naplněny podmínky dovolacího důvodu dle § 265b odst. 1 písm. e) trestního řádu.¹¹⁶ Nepřipustným trestním stíháním je trestní stíhání v případě, existuje-li nějaký zákonný obligatorní důvod, pro který nelze trestní stíhání zahájit, případně pokud se jedná o již zahájené trestní stíhání, musí být toto trestní stíhání zastaveno.

Podstatou tedy je, že příslušným orgánem činným v trestním řízení nebylo rozhodnuto o zastavení trestního stíhání pro jeho nepřipustnost, ač tak rozhodnuto být mělo, přičemž v řízení bylo pokračováno a poté došlo k jinému rozhodnutí, které je rozhodnutím pro obviněného méně příznivým.¹¹⁷

¹¹⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 2. 2007, sp. zn. 11 Tdo 18/2007.

¹¹⁵ HRACHOVEC, Petr. Deset let dovolání podle trestního řádu, 2. část. Bulletin advokacie. 2012, roč. 22, č. 3, s. 20. ISSN 1210-6348.

¹¹⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2017, sp. zn. 5 Tdo 1208/2017.

¹¹⁷ ŠÁMAL, Pavel, PÚRY, František. § 265b [Důvody dovolání]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád I, II, III. [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3162 [cit. 18. 1. 2023]. ISBN 978-80-7400-465-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=nnptembrgnpwk5tlge3a>.

Lze uplatňovat námitku, dle které bylo vedeno trestní stíhání bez souhlasu poškozeného, který byl dle § 163 trestního řádu nutný. Jedná se o trestní stíhání nepřipustné dle § 11 odst. 1 písm. l) trestního řádu. V takovém případě bylo vedeno trestní stíhání, přestože bylo dle zákona nepřipustné. Absenci souhlasu poškozeného s trestním stíháním ve smyslu zmiňovaného ustanovení nelze namítat prostřednictvím dovolání zpětně, pokud by vztah mezi poškozeným a obviněným odůvodňující nutnost takového souhlasu vznikl až po pravomocném skončení trestního stíhání obviněného.¹¹⁸

Dovolací důvod nelze uplatňovat v případě, kdy trestní stíhání bylo zastaveno, avšak obviněný prohlásil, že na projednání věci trvá (§ 11 odst. 4, § 172 odst. 4 a § 257 odst. 3 trestního řádu). Obdobně nedošlo-li k využití zákonem dané možnosti zastavení trestního stíhání dle ustanovení § 172 odst. 2, § 188 odst. 2, 223 odst. 2, § 231 odst. 1, § 257 odst. 1 písm. c), § 314c odst. 1 písm. b), § 314p odst. 4 trestního řádu. Jelikož je daná pouze možnost zastavení trestního stíhání, tj. jedná se o postup fakultativní, tudíž se ani nelze domáhat toho, že trestní stíhání mělo být zastaveno, a na základě toho namítat jeho nepřipustnost, jelikož zde není dána povinnost orgánu činného v trestním řízení využít takový postup.¹¹⁹ Dále pokud je trestní stíhání vedeno pouze pro dílčí útok pokračujícího trestného činu a zároveň již bylo pravomocně rozhodnuto o jiném útoku pokračujícího trestného činu, jelikož v tomto případě nevzniká překážka věci rozhodnuté dle § 11 odst. 2 trestního řádu.¹²⁰ Pokud je důvod nepřipustnosti dle § 11 odst. 1 a 2 trestního řádu dán pouze u některého z dílčích útoků pokračujícího trestného činu, nic nebrání tomu, aby se ohledně zbylé části činu trestní stíhání konalo (§ 11 odst. 3 trestního řádu).

4.6 Dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. f) trestního řádu

Další dovolací důvod je naplněn v případě, kdy bylo rozhodnuto o postoupení věci jinému orgánu, o zastavení trestního stíhání, o podmíněném zastavení trestního stíhání, o schválení narovnání, a to v případě, kdy nebyly naplněny podmínky podmiňující takové rozhodnutí.

Tento dovolací důvod je v praxi využíván zřídka a pouze ze strany nejvyššího státního zástupce, čemuž napovídá povaha rozhodnutí, na která míří toto ustanovení, jelikož se jedná o rozhodnutí znějící ve prospěch obviněných.¹²¹

¹¹⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 10. 2002, sp. zn. 5 Tdo 785/2002.

¹¹⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2017, sp. zn. 5 Tdo 1208/2017.

¹²⁰ ŠÁMAL, Pavel, PŮRY, František. § 265b [Důvody dovolání]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád I, II, III. [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3162 [cit. 22. 1. 2023]. ISBN 978-80-7400-465-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=nnptembrgnpwk5tlge3a>.

¹²¹ HRACHOVEC, Petr. Deset let dovolání podle trestního řádu, 2. část. Bulletin advokacie. 2012, roč. 22, č. 3, s. 20. ISSN 1210-6348.

K postoupení věci jinému orgánu. Situací, která se řadí pod tento dovolací důvod, je například ta, kdy soud rozhodl o postoupení věci jinému orgánu k rozhodnutí o kárném provinění či přestupku navzdory tomu, že se jednalo o trestný čin. Dále také pokud soud postoupil věc jinému orgánu, což ale nebylo možné, protože již uplynula lhůta pro projednání a rozhodnutí. V takovém případě měl soud obžalovaného zprostit obžaloby.¹²²

K zastavení trestního stíhání. Dovolací důvod je třeba chápat v tom smyslu, že soud dle § 11 odst. 1 trestního řádu zastavil trestní stíhání, aniž by pro to existoval důvod. Nesplnění podmínek pro rozhodnutí je nutno vykládat v tom smyslu, že rozhodnutí nebylo možné vydat, tj. podmínky nebyly splněny vůbec. Nejedná se tedy o případy, kdy rozhodnutí vydáno být mohlo, ale mělo tak být učiněno z jiného důvodu. Pod tento dovolací důvod lze podřadit i situaci, kdy soud zastavil trestní stíhání na základě některého důvodu, který dle § 172 odst. 2 trestního řádu umožňuje fakultativní zastavení trestního stíhání, aniž by došlo k naplnění některého z těchto důvodů.¹²³ Pokud soud zastaví trestní stíhání, které je podmíněno souhlasem poškozeného dle § 163 trestního řádu, ale tento souhlas nebyl vyžádán, lze také podat dovolání, které bude odkazovat na tento dovolací důvod.¹²⁴

Co se týče odklonů čili alternativních způsobů rozhodnutí, kterých se tento dovolací důvod týká, tj. podmíněné zastavení trestního stíhání a schválení narovnání, podmínky nejsou splněny v případech, kdy došlo k rozhodnutí, ale obviněný se např. nedoznal ke spáchání daného trestného činu, nenahradil škodu či nesložil na účet soudu nebo v přípravném řízení státního zastupitelství peněžitou částku určenou státu na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti (další viz. § 307 odst. 1, 2 trestního řádu a § 309 odst. 1 trestního řádu). Podmínkou je také skutečnost, že rozhodnutí se týká přečinu. To znamená, že pokud bylo tímto rozhodnutím rozhodnuto o trestném činu, který není přečinem, ale je tedy zločinem, opět by nebyly naplněny podmínky těchto rozhodnutí.¹²⁵ Toto obdobně platí i u odstoupení od trestního stíhání u mladistvých, přičemž v tomto případě je možné takto rozhodnout o provinění, jehož horní hranice trestu odnětí svobody nepřevyšuje 3 roky.¹²⁶ Pomocí tohoto dovolacího důvodu může být napadeno pouze pozitivní rozhodnutí soudu o

¹²² ŠÁMAL, Pavel, PÚRY, František. § 265b [Důvody dovolání]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád I, II, III. [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3163 [cit. 26. 1. 2023]. ISBN 978-80-7400-465-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=nnptembrgnpwk5tlge3a>.

¹²³ SEKVARD, Ondřej. Dovolání. Praha: Orac, 2004, s. 58. ISBN 80-86199-53-3.

¹²⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 9. 2002, sp. zn. 5 Tdo 547/2002.

¹²⁵ SEKVARD, Ondřej. Dovolání. Praha: Orac, 2004, s. 58. ISBN 80-86199-53-3.

¹²⁶ ŠÁMAL, Pavel, PÚRY, František. § 265b [Důvody dovolání]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád I, II, III. [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3163 [cit. 25. 1. 2023]. ISBN 978-80-7400-465-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=nnptembrgnpwk5tlge3a>.

podmíněném zastavení trestního stíhání či rozhodnutí o schválení narovnání, a to v případě, že soud rozhodl odklonem, aniž by byly splněny zákonné podmínky.¹²⁷ Nelze tedy namítat, že soud nerozhodl takovým alternativním způsobem. Posouzení, zda byly naplněny předpoklady pro rozhodnutí některým z těchto alternativních způsobů, je výlučně v kompetenci soudu prvního či druhého stupně, a pokud tato alternativní možnost řešení trestní věci není soudem využita, není dovolací soud oprávněn tento závěr přehodnocovat.¹²⁸

4.7 Dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu

Jak již bylo v této práci zmíněno, v oblasti dovolání došlo na základě zákona č. 220/2021 Sb., kterým došlo k novelizaci trestního řádu, k jistým změnám. Novela týkající se § 265b odst. 1 trestního řádu je účinná od 1. 1. 2022. Nejdůležitější změnou v této oblasti, kterou přinesla tato novela, je především to, že byl do trestního řádu vložen nový dovolací důvod, který se nyní v trestním řádu nachází v § 265b odst. 1 písm. g). Nový dovolací důvod byl do trestního řádu včleněn takovým způsobem, že do § 265b odst. 1 se za písmeno f) vložilo nové písmeno g), z čehož vyplývá, že ustanovení § 265b odst. 1 písm. a) až f) trestního řádu zůstala nedotčena, nicméně u dosavadních písmen g) až l) tohoto ustanovení došlo ke změně jejich označení, a to na písmena h) až m). Tuto změnu označení je tedy třeba brát v potaz, ať už například u judikatury či v odborné literatuře, jelikož znění těchto ustanovení se budou před a po 1. 1. 2022 ukrývat pod jinými písmeny.¹²⁹

Dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu je dovolací důvod nejnovější a zní následovně: „rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy.“ K tomuto dovolacímu důvodu nelze zatím dohledat téměř žádnou odbornou literaturu týkající se výkladu a ani důvodová zpráva k zákonu č. 220/2021 Sb. o tomto ustanovení nepojednává. Novinkou je, že na podkladě tohoto dovolacího důvodu jsou Nejvyšším soudem přezkoumávána pouze skutková zjištění.

¹²⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 4. 2004, sp. zn. 11 Tdo 426/2004.

¹²⁸ ŠÁMAL, Pavel, PÚRY, František. § 265b [Důvody dovolání]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád I, II, III. [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3164 [cit. 25. 1. 2023]. ISBN 978-80-7400-465-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=nnptembrgnpwk5tlge3a>.

¹²⁹ Označení dovolacích důvodů je dále v diplomové práci uváděno podle současného znění, tj. pokud byly judikatura, odborná literatura či jiné zdroje vydány před 1. 1. 2022, a tudíž se jednotlivé dovolací důvody, u nichž došlo ke změně označení, skrývají pod jinými písmenky, v textu práce je tato změna reflektována a dále je to uváděno podle současné úpravy.

Do tohoto ustanovení byla promítnuta tzv. problematika extrémního rozporu. Případy tzv. extrémního rozporu bylo totiž možné již před 1. 1. 2022 za jistých okolností uplatňovat v rámci dovolacího důvodu § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu. Nyní se tedy budu věnovat vývoji této judikatury, která vyústila až k tomu, že byl do trestního řádu přidán tento nový dovolací důvod.

Ohledně § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu, jehož dikce zní „rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení“, Nejvyšší soud zprvu zaujímal restriktivní výklad, dle kterého byl možný přezkum pouze z hlediska hmotněprávního.¹³⁰ Postupně se na Ústavní soud začali obracet stěžovatelé s ústavními stížnostmi, které byly založeny na skutkových námitkách, přičemž tyto ústavní stížnosti byly podávány přímo proti rozhodnutím druhostupňových soudů bez toho, aniž by podali dovolání.¹³¹ Postupem času Ústavní soud označil výklad tohoto ustanovení za velice restriktivní a odporující smyslu a záměru zavedení dovolání.¹³² Dále bylo Ústavním soudem vysloveno, že nesprávné zjištění skutkového stavu nelze striktně oddělovat od nesprávné právní kvalifikace skutku, jelikož tyto dvě kategorie jsou v podstatě neoddělitelné. „Každé skutkové zjištění má totiž bezpochyby vliv na právní posouzení skutku, které je dynamicky závislé na „stupni“ zjištění skutkového stavu případu. Nelze proto jednoznačně předřadit skutková zjištění jejich právnímu posouzení.“¹³³ S tímto názorem Ústavního soudu se naprosto ztotožňuji. Souhlasím s tím, že skutkové zjištění má naprosto bez pochyby vliv i na právní posouzení skutku.

Nejvyšší soud dovolání odmítal, pokud námitka nespádala pod žádný z dovolacích důvodů. A to i v případě, kdy dovolatel namítal porušení svých základních ústavních práv. Ústavní soud tuto praxi kritizoval a v judikatuře byl také vysloven názor, že nelze akceptovat námitku nedostatku kompetence dovolacího soudu k tomu, aby se zabýval dovoláními, které jsou podány z jiných důvodů, než jsou důvody v § 265b odst. 1 trestního řádu, tak jak ho interpretuje Nejvyšší soud, protože i on je vázán čl. 4 a 95 Ústavy ČR. „Přezkumný rámec nelze vymezit tak, že bude omezeno základní právo na přístup k soudu pro dovolatele, který jinak v celém řízení střežil svá práva náležitým procesním postupem, avšak přesto, a to jen v důsledku pochybení soudů nižších stupňů, došlo k zásahu do jeho základního práva.“¹³⁴ Výklad dovolacích důvodů musí také respektovat rovnost účastníků řízení a základní práva musí být ochránitelná skrze všechny opravné prostředky. „Výklad dovolacích důvodů, který a priori odhlíží od procesních vad řízení, jehož

¹³⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 4. 2002, sp. zn. 3 Tdo 68/2002.

¹³¹ HRACHOVEC, Petr. Nový dovolací důvod v trestním řízení. Bulletin advokacie, 2022, č. 9, s. 26-28.

¹³² Nález Ústavního soudu ze dne 5. 9. 2006, sp. zn. II. ÚS 669/05.

¹³³ Nález Ústavního soudu ze dne 23. 3. 2004, sp. zn. I. ÚS 4/04.

¹³⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 18. 8. 2004, sp. zn. I. ÚS 55/04.

výsledek posuzuje, a odmítá se jimi zabývat bez ohledu na jejich závažnost, staví postup Nejvyššího soudu mimo ústavní rámec.“¹³⁵

Na základě výše uvedeného došlo k tomu, že Nejvyšší soud začal akceptovat názor, který byl opakovaně vysloven v judikatuře Ústavního soudu a změnil interpretaci týkající se ustanovení § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu. A to v tom smyslu, že předmětem právního posouzení jako hmotněprávního posouzení může být jen skutek, při jehož zjišťování byla respektována ústavně zaručená základní práva, především pak práva obviněného na spravedlivý proces.¹³⁶ Na rozdíl od předchozího stavu nyní mohla být napadána skrze tento dovolací důvod skutková zjištění soudů první a druhé instance, a to za situace, že je dovolatelem namítáno porušení ústavně garantovaného základního práva, a to především práva na spravedlivý proces. Je potřeba přihlídnout k závažným vadám řízení, díky nimž je založena neústavnost pravomocného rozhodnutí. Takovými vadami je myšleno např. opomenutí důkazu soudem nebo existence extrémního rozporu mezi skutkovým stavem věci v podobě, ve které byl dovozen soudy a provedenými důkazy. Z judikatury Nejvyššího soudu lze vyvodit, že „Takový flagrantní rozpor je ovšem dán jen tehdy, jestliže zásadní skutková zjištění v rozhodnutí zcela chybí vzhledem k absenci příslušných procesně účinných důkazů, popř. zjevně nemají žádnou vazbu na soudem deklarovaný obsah provedeného dokazování, či jsou dokonce zřetelným opakem toho, co bylo skutečným obsahem dokazování.“¹³⁷ V konkrétní věci je třeba vždy posoudit, zda tato procesní pochybení měla nebo mohla mít zásadní význam pro konečné hmotněprávní posouzení skutku.¹³⁸ V praxi se ustálila zvyklost, že skutková zjištění soudů představují porušení základního ústavně garantovaného práva obviněného na spravedlivý proces v případě, že jsou v extrémním rozporu s důkazy. Extrémní rozpor byl dokonce dovozen i tehdy, když skutková zjištění soudů byla založena na nějakém úkonu, který byl zatížen procesní vadou tak podstatnou, že byl jako důkaz nepoužitelný, a dále také tam, kde byly pominuty zásadní důkazy navzdory tomu, že byly navrhovány.¹³⁹

Nejvyšší soud ve shodě s judikaturou Ústavního soudu a usneseními velkého senátu Nejvyššího soudu vyslovil, že nejvyšší státní zástupce může namítat tzv. extrémní rozpor pouze ve prospěch obviněného. „Námítka extrémního nesouladu mezi obsahem provedených důkazů a učiněnými skutkovými zjištěními je totiž námitkou, která se dotýká porušení základních práv obviněného ve smyslu čl. 36 a násl. Listiny a čl. 6 Úmluvy. Tato práva ovšem chrání obviněného,

¹³⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 18. 8. 2004, sp. zn. I. ÚS 55/04.

¹³⁶ HRACHOVEC, Petr. Nový dovolací důvod v trestním řízení. Bulletin advokacie, 2022, č. 9, s. 26-28.

¹³⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 6. 2016, sp. zn. 3 Tdo 791/2016.

¹³⁸ Tamtéž.

¹³⁹ HRACHOVEC, Petr. Nový dovolací důvod v trestním řízení. Bulletin advokacie, 2022, č. 9, s. 26-28.

jakožto slabší procesní stranu, a nejvyšší státní zástupce se jich proto nemůže na úkor slabší strany úspěšně dovolat.¹⁴⁰ Tento nerovnovážený stav začal státnímu zastupitelství vadit a byl také jedním z důvodů, proč byl přidán do trestního řádu nový dovolací důvod.

Ač by se tedy mohlo zdát, že dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu je tedy pouze odrazem toho, co již bylo v judikatuře ustáleno, a že novelou nedošlo k žádné drastické změně, právě v případě dovolání nejvyššího státního zástupce podaného v neprospěch obviněného došlo k prolomení ustálené judikatury, jelikož nyní může nejvyšší státní zástupce podat dovolání v neprospěch obviněného i z důvodu, který je skutkové povahy.¹⁴¹

Nynější obsah tohoto ustanovení sice odpovídá tomu, co již bylo ustáleno judikaturou, avšak chtěla bych upozornit, že do zákona nebyla převzata úplně stejná formulace, a tudíž současné zákonné znění se liší od znění ustáleného v judikatuře, což dle mého názoru evokuje dojem, že se nejedná o naprosto shodné situace. Při výkladu tedy může vyvstat otázka, zda je „zjevný rozpor“ to samé co „extrémní rozpor“. Při stanovení formulace „zjevný rozpor“ bylo možná cílem zákonodárce, aby byl výklad širší, a tedy aby pod tento dovolací důvod bylo možné podřadit více situací, než tomu bylo předtím, jelikož pojem „extrémní“ bezpochyby evokuje vyšší intenzitu než pojem „zjevný“. Dále je dle mého názoru slovo zjevný pojmem více obecným a nejedná se o tak extrémní situaci, jako spíše o situaci, která je evidentní, očividná a snadno smysly postřehnutelná. Rozdíl by dle mého názoru mohl být spatřován i v tom, že pojem „extrémní rozpor“ je pojem vycházející z judikatury Ústavního soudu, který řeší ústavnost, nikoli zákonnost, a proto mohl být z hlediska širší uplatnitelnosti cíleně stanoven pojem „zjevný“.

Z judikatury Nejvyššího soudu vyplývá, že o zjevný rozpor půjde v případě, kdy skutková zjištění postrádají obsahovou spojitost s důkazy nebo skutková zjištění soudů nevyplývají z důkazů, a to při žádném způsobu jejich hodnocení, které by bylo logicky přijatelné. Dále také pokud skutková zjištění soudů jsou opakem toho, co je obsahem provedených důkazů.¹⁴² Z judikatury Nejvyššího soudu také vyplývá, že: „...za právně relevantní dovolací námitku lze považovat též správnost a úplnost skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno, úplnost a procesní bezvadnost provedeného dokazování a správnost hodnocení důkazů ve smyslu ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř.“¹⁴³ Z výše zmíněného vyplývá, že tento dovolací důvod je cílen na nedostatky, ke kterým došlo při dokazování, při němž jsou zjišťovány skutečnosti relevantní k tomu, aby mohlo být rozhodnuto, jestli byl spáchán trestný čin a kdo je jeho pachatelem.

¹⁴⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2020, sp. zn. 11 Tdo 1040/2020.

¹⁴¹ HRACHOVEC, Petr. Nový dovolací důvod v trestním řízení. Bulletin advokacie, 2022, č. 9, s. 26-28.

¹⁴² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 8. 2022, sp. zn. 4 Tdo 705/2022.

¹⁴³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2022, sp. zn. 11 Tdo 465/2022.

Judikatura týkající se problematiky extrémního rozporu je i nadále uplatnitelná, nicméně nyní již v případech, na něž dopadá tento nový dovolací důvod.¹⁴⁴ Z toho lze tedy vyvodit, že pojem „zjevný rozpor“ je interpretován obdobně jako dosavadní pojem „extrémní rozpor“. Nicméně i tak se domnívám, že jelikož je pojem zjevný rozpor pojmem celkem obecným, každá osoba ho může z hlediska intenzity vykládat s jistými odchylkami a myslím si, že spousta dovolatelů ho bude namítat, ale ve skutečnosti třeba nebude dosaženo určitého stupně intenzity, aby bylo možno nazývat rozpor rozporem zjevným. Dle mého názoru bude ještě záležet na soudní praxi, k jak hodně extenzivnímu výkladu přistoupí, a tedy co všechno bude schopna akceptovat jako podřaditelné pod tento pojem, a tudíž jakou intenzitu rozporu bude ještě možné označovat za zjevnou, což se přirozeně ukáže až s větším časovým odstupem.

Na základě tohoto dovolacího důvodu je možné podat dovolání, pokud jsou skutková zjištění určující pro naplnění znaků trestného činu založena na procesně nepoužitelných důkazech. Dle zákona může za důkaz sloužit vše, co může přispět k objasnění věci (§ 89 odst. 2 trestního řádu), ale ne každý důkaz může být použit v trestním řízení. Procesně nepoužitelný důkaz je důkaz, který trpí nějakou vadou. Pokud důkaz trpí vadou, která je nepodstatná, domnívám se, že nebude možné uplatňovat tuto námitku prostřednictvím tohoto dovolacího důvodu, jelikož takový důkaz je účinný, a tudíž je v trestním řízení použitelný. Jinak tomu bude v případě, že důkaz bude trpět vadou, která je podstatná. Pokud se bude jednat o vadu podstatnou, která je neodstranitelná, pak důsledkem bude absolutní neúčinnost důkazu, což znamená, že jej nelze použít v trestním řízení. Naopak u vady odstranitelné se bude jednat o relativní neúčinnost důkazu, což znamená, že vadu lze dodatečně odstranit a tím vlastně zhojit vadu z hlediska použitelnosti. Nicméně neexistuje ustanovení, které by určovalo, kdy se jedná o podstatnou vadu a kdy je dána absolutní či relativní neúčinnost, proto je to třeba posuzovat vždy v konkrétním případě.¹⁴⁵ Nejzávažnější případ nepoužitelnosti důkazu v trestním řízení je upraven v § 89 odst. 3 trestního řádu, jedná se o důkaz získaný nezákonným donucením nebo hrozbou takového donucení a je tak důkazem absolutně neúčinným.¹⁴⁶

Další eventualitou, která je uvedena v dikci tohoto ustanovení, je skutečnost, že ve vztahu k rozhodným skutkovým zjištěním určujícím pro naplnění znaků trestného činu nebyly nedůvodně

¹⁴⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2022, sp. zn. 11 Tdo 336/2022.

¹⁴⁵ ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL, Josef KUČTA, Marek FRYŠTÁK a Věra KALVODOVÁ. Trestní právo procesní. 4. přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, s. 370 - 371. ISBN 978-80-7400-496-4.

¹⁴⁶ ŠÁMAL, Pavel, PÚRY, František. § 89 [Obecná ustanovení]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád I, II, III. [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1347 [cit. 25. 2. 2023]. ISBN 978-80-7400-465-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=nnptembrgnpwk5tlge3a>.

provedeny navrhované podstatné důkazy. Jedná se o tzv. opomenuté důkazy.¹⁴⁷ Tento pojem byl vyložen v judikatuře Ústavního soudu ve vazbě na zásadu volného hodnocení důkazů. Jsou to důkazy, o kterých nebylo v řízení rozhodnuto soudem, či důkazy, kterými se soud bez adekvátního odůvodnění nezabýval. V tom důsledku je vydané rozhodnutí nepřezkoumatelné a protiústavní. „Procesním právům účastníka odpovídá povinnost soudu o jím navržených důkazech rozhodnout, jakož i – pokud jim nevyhoví – ve svém rozhodnutí vyložit, z jakých důvodů navržené důkazy neprovedl, resp. pro základ svých skutkových zjištění je nepřevzal. Jestliže tak soud neučiní nebo učiní nedostatečně, zatíží řízení vadami ve smyslu porušení obecných procesních předpisů, jež jsou způsobilé současně založit kolizi se zásadami vyjádřenými v hlavě páté Listiny.“¹⁴⁸ Dále Ústavní soud říká, že zásada volného hodnocení důkazů nezakládá možnost výběru soudu při rozhodování, které z provedených důkazů vyhodnotí a které nikoli nebo o které skutkové závěry opře a které opomene. Důkazní návrh obviněného a jeho následné neakceptování je třeba náležitě odůvodnit. Akceptovatelným důvodem je případ, kdy tvrzená skutečnost, k jejímuž ověření nebo vyvrácení je navrhován důkaz, nemá podstatnou souvislost s předmětem řízení. Dále, pokud důkaz není schopen ověřit ani vyvrátit tvrzenou skutečnost nebo se jedná o důkaz nadbytečný.¹⁴⁹ Z výše uvedeného plyne, že když nebude důkaz, který obviněný navrhoval, proveden a toto neprovedení nebude mít základ v některém z těchto důvodů, bude tuto skutečnost možno namítat skrze tento dovolací důvod.

4.8 Dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu

Tento dovolací důvod byl doposud dovolacím důvodem, který byl v praxi uplatňován nejčastěji.¹⁵⁰ Důvodem je to, že je formulován velice obecně.¹⁵¹ Tento dovolací důvod je založen, pokud „rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení.“¹⁵²

Dle judikatury je určen k nápravě právních vad meritorních rozhodnutí, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv z hlediska procesních předpisů. Při rozhodování je skutkový stav hodnocen zásadně pouze z hlediska, jestli skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny.

¹⁴⁷ JELÍNEK, Jiří. Trestní právo procesní. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2023, s. 747. ISBN 978-80-7502-687-3.

¹⁴⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2017, sp. zn. I. ÚS 1135/17.

¹⁴⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 24. 2. 2004, sp. zn. I. ÚS 733/01.

¹⁵⁰ HRACHOVEC, Petr. Deset let dovolání podle trestního řádu, 2. část. Bulletin advokacie, 2012, č. 3, s. 20.

¹⁵¹ MALENOVSKÝ, Radek. Výklad ust. § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu ve většinové rozhodovací praxi Nejvyššího soudu pohledem ústavně zaručených základních práv a svobod. Trestněprávní revue, 2007, č. 2, s. 44-52.

¹⁵² § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu.

„Dovolací soud musí vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení a jak je vyjádřen především ve výroku odsuzujícího rozsudku, a je povinen zjistit, zda je právní posouzení skutku v souladu s vyjádřením způsobu jednání v příslušné skutkové podstatě trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav.“¹⁵³ Nejvyšší soud na podkladě tohoto ustanovení tedy přezkoumává správnost aplikace hmotného práva na skutkový stav, který byl zjištěn soudy první a druhé instance, nicméně skutková zjištění jako taková nepřezkoumává, a proto pokud mají být uplatněny skutkové námitky, nelze tak činit prostřednictvím tohoto dovolacího důvodu. Skrze tento dovolací důvod nelze namítat ani nesprávnost hodnocení důkazů či neúplnost provedeného dokazování atd.¹⁵⁴ K tomu nyní, byť omezeně, slouží důvod vymezený § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu. Zjišťování skutku a provádění dokazování se provádí hlavně v hlavním líčení. Před Nejvyšším soudem se důkazy zásadně neprovádějí a pouze ve výjimečných případech může být Nejvyšším soudem řízení doplněno o důkazy nezbytné pro rozhodnutí (§ 265r odst. 7 trestního řádu).

Nesprávným právním posouzením skutku by tedy bylo zjištění nesouladu mezi popisem skutkových okolností ve výroku rozsudku a použitou právní kvalifikací. Například pokud by trestný čin byl posouzen jako trestný čin jiný, např. trestný čin by byl kvalifikován jako zločin loupeže, ač nedošlo k použití násilí a měl být posouzen jako trestný čin krádeže.¹⁵⁵ Právní posouzení skutku tedy spočívá jak v řešení otázky, jestli je popsán skutek vůbec trestným činem, tak v řešení otázky, o který trestný čin dle příslušného ustanovení ve zvláštní části trestního zákoníku se jedná. Podkladem pro zjištění existence dovolacího důvodu dle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu, jenž spočívá v nesprávném právním posouzení skutku, bude popis skutku, který je obsažen v příslušném výroku napadeného rozhodnutí ve věci samé a který je případně rozveden v odůvodnění rozhodnutí soudů v první i druhé instanci.¹⁵⁶ Pokud se jedná o normy hmotněprávní, lze pod tímto dovolacím důvodem namítat i nesprávné posouzení jiných norem než norem z oblasti trestního práva, jako například těch z práva obchodního nebo občanského.¹⁵⁷ Dále lze pod právní posouzení skutku zahrnout i nesprávné zhodnocení okolností vylučujících protiprávnost (§28-32

¹⁵³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 8. 2022, sp. zn. 4 Tdo 705/2022, Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2022, sp. zn. 4 Tdo 364/2022, Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2022, sp. zn. 4 Tdo 261/2022.

¹⁵⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2002, sp. zn. 7 Tdo 421/2002.

¹⁵⁵ FENYK, Jaroslav, Dagmar ČÍSAŘOVÁ a Tomáš GRIVNA. Trestní právo procesní. 7., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 694. ISBN 978-80-7598-306-0.

¹⁵⁶ ŠÁMAL, Pavel, PŮRY, František. § 265b [Důvody dovolání]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád I, II, III. [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3165 [cit. 21. 2. 2023]. ISBN 978-80-7400-465-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=nnptembrgnpwk5tlge3a>.

¹⁵⁷ Zpráva Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 2004, sp. zn. Ts 42/2003.

trestního zákoníku), okolností charakterizujících způsobilost být pachatelem trestného činu (§ 25 trestního zákoníku – věk obviněného, § 26 trestního zákoníku – přičetnost obviněného, § 114 trestního zákoníku – konkrétní a speciální subjekt). Dále sem také patří nesprávné posouzení účastenství či formy pachatelství (§ 22-24 trestního zákoníku), otázka vývojového stádia trestného činu (§ 20 trestního zákoníku – příprava, § 21 trestního zákoníku – pokus) a spousta dalších.¹⁵⁸ Z judikatury lze dovodit, že nesprávným právním posouzením skutku je i okolnost, kdy byl obviněný odsouzen za trestný čin odsuzujícím rozsudkem, a to navzdory tomu, že nebylo prokázáno úmyslné zavinění ke všem znakům skutkové podstaty.¹⁵⁹

Jiné nesprávné hmotněprávní posouzení, čímž je myšleno posouzení jiné hmotněprávní otázky, která přímo nespočívá v posouzení skutku. Lze sem například zařadit i hmotněprávní posouzení trestu, ale nikoli v rozsahu, na který dopadá ustanovení § 265b odst. 1 písm. i) trestního řádu, který upravuje zejména otázky druhu a výměry trestu. Jak zmiňuji podrobněji v další podkapitole, za jiné nesprávné hmotněprávní posouzení nelze považovat ve vztahu k výroku o trestu ani jeho nepřiměřenost. Naopak jiným nesprávným hmotněprávním posouzením by bylo třeba posouzení, jestli bylo více trestných činů spácháno ve vícečinném souběhu a zda je tedy namíste uložení souhrnného trestu, či je mezi těmito trestnými činy vztah recidivy, a pak by tedy bylo třeba za každý trestný čin uložit samostatný trest. Stejně tak i uložení úhrnného trestu, případně společného trestu za pokračování v trestném činu.¹⁶⁰ Promlčení je také institutem hmotného práva, proto i otázku týkající se toho, zda je trestní odpovědnost promlčena, lze podřadit pod tento dovolací důvod.¹⁶¹ Další eventualitou, která může být podřazena pod jiné nesprávné hmotněprávní posouzení, je i výrok o náhradě škody, nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení, ale pouze pokud je namítáno porušení hmotného práva. U náhrady škody se klasicky bude jednat o porušení hmotněprávního předpisu, kterým se režim náhrady škody řídí, obzvláště v ustanoveních upravujících odpovědnost za způsobenou škodu, rozsah náhrady škody atd.¹⁶²

K tomuto dovolacímu důvodu se dříve vázala judikatura týkající se tzv. problematiky extrémního rozporu skutkových a právních závěrů s fakticky provedeným dokazováním. Nicméně

¹⁵⁸ SEKVARD, Ondřej. Dovolání. Praha: Orac, 2004, s. 62. ISBN 80-86199-53-3.

¹⁵⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2002, sp. zn. 7 Tdo 953/2002.

¹⁶⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 9. 2002, sp. zn. 11 Tdo 530/2002.

¹⁶¹ ŠÁMAL, Pavel, PÚRY, František. § 265b [Důvody dovolání]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád I, II, III. [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3166 [cit. 21. 2. 2023]. ISBN 978-80-7400-465-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=nnptembrgnpwk5tlge3a>.

¹⁶² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 6. 2018, sp. zn. 4 Tdo 302/2018, Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 10. 2017, sp. zn. 8 Tdo 1271/2017, Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 9. 2017, sp. zn. 8 Tdo 190/2017.

poté, co byl do trestního řádu přidán nový dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. g), došlo k vyřešení této problematiky doposud řešené pouze judikatorně, jelikož nový dovolací důvod je odrazem toho, co bylo judikováno. Proto judikaturu, která se týká problematiky extrémního rozporu, již nelze nadále aplikovat v rámci tohoto dovolacího důvodu a tato judikatura je nadále uplatnitelná v případech, na něž dopadá právě onen nově začleněný dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu.¹⁶³ Došlo i ke změně interpretace, jelikož nyní již není možné namítat skrze tento dovolací důvod skutkové námitky.

4.9 Dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. i) trestního řádu

Dovolací důvod dle tohoto ustanovení spočívá v tom, že „obviněnému byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo mu byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným.“ U mladistvých se pojmem trest rozumí trestní opatření a pojmem trestný čin se rozumí provinění.¹⁶⁴

Nepřípustným druhem trestu může být myšlen takový druh trestu, který v České republice trestní zákon vůbec nezná (např. trest smrti). Tresty, případně trestní opatření u mladistvých, které je možné obviněnému uložit, jsou taxativně vypočteny v § 52 trestního zákoníku, u mladistvých v § 24 ZSVM a u trestně odpovědných právnických osob v § 15 ZTOPO. Avšak odsouzení pachatele s uložením trestu či trestního opatření, který není v zákoně zakotven, se mi zdá velice nepravděpodobné a odvažuji se tedy tvrdit, že podání dovolání z tohoto důvodu nebude v praxi využíváno. Dále se nabízí případy, kdy byl uložen trest, aniž by byly splněny podmínky, které jsou ze zákona vyžadovány pro uložení takového trestu.¹⁶⁵ Pro příklad uvádím zákaz činnosti, který by byl uložen i přesto, že trestný čin nebyl spáchán v souvislosti s touto činností (§ 73 odst. 1 trestního zákoníku). V těchto situacích je významné, že určitý druh trestu je nepřípustný, a nikoli nepřiměřený. Otázka přiměřenosti totiž stojí mimo rámec dovolacího důvodu dle tohoto ustanovení.¹⁶⁶ Pouhá nepřiměřenost trestu, vnímaného trestem mírným či přísným, není dovolacím důvodem, pokud se nejedná o nepřípustný druh trestu ani o překročení příslušné trestní sazby.¹⁶⁷

¹⁶³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2022, sp. zn. 11 Tdo 336/2022.

¹⁶⁴ ŠÁMAL, Pavel, PÚRY, František. § 265b [Důvody dovolání]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád I, II, III. [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3168 [cit. 31. 1. 2023]. ISBN 978-80-7400-465-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=nnptembrgnpwk5tlge3a>.

¹⁶⁵ DRAŠTÍK, Antonín. § 265b Důvody dovolání. In: DRAŠTÍK, Antonín, FENYK, Jaroslav a kol. *Trestní řád: komentář* [Systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, 2017. [cit. 21. 10. 2023]. ISBN 978-80-7552-600-7. Dostupné z <https://www.aspi.cz/products/lawText/13/61/1/2>.

¹⁶⁶ HRACHOVEC, Petr. Deset let dovolání podle trestního řádu, 2. část. Bulletin advokacie. 2012, roč. 22, č. 3, s. 23. ISSN 1210-6348.

¹⁶⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 9. 2002, sp. zn. 11 Tdo 530/2002.

Dovolací důvod je dán, pokud je uloženo vedle sebe několik trestů, nicméně se jedná o tresty, které není možné takto kumulativně uložit, jelikož je to zákonem vyloučeno.¹⁶⁸ Druhy trestů, které není možné uložit kumulativně, jsou v trestním zákoníku uvedeny v § 53 odst. 1. Například vedle sebe nelze uložit zákaz pobytu a vyhoštění.

Druhou alternativou, kterou může být naplněn tento dovolací důvod, je trest uložený mimo trestní sazbu, z čehož vyplývá, že dovolání je možné uplatnit pouze vůči trestům, které jsou odstupňovatelné, což znamená, že jejich trestní sazba je stanovena v nějakém určitém rozmezí.¹⁶⁹ Uložením trestu mimo trestní sazbu rozumíme buď překročení horní hranice, či dolní hranice trestní sazby. Tuto situaci nastíním např. na trestném činu loupeže dle § 173 odst. 1 trestního zákoníku, pro který je zákonem stanoven trest s horní hranicí trestní sazby 10 let. Z toho vyplývá, že pokud by za loupež s touto kvalifikací bylo obviněnému uloženo např. 12 let trestu odnětí svobody, jednalo by se o trest uložený mimo trestní sazbu.

Tento důvod může být dále uplatňován v případě, že byl uložen trest, u kterého byla dle § 58 trestního zákoníku mimořádně snížena trestní sazba, avšak toto ustanovení nebylo užito správně, např. nejsou respektována omezení stanovená v § 58 odst. 4 trestního zákoníku.¹⁷⁰ Opět příkladmo na trestném činu loupeže nyní dle § 173 odst. 4 trestního zákoníku, pro který je stanoven trest odnětí svobody 10 až 18 let, tzn. podle § 58 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku nelze trest snížit pod 3 roky trestu odnětí svobody, tj. dovolací důvod by byl naplněn například, pokud by byl uložen trest odnětí svobody 2 roky. Výjimkou by byl případ dle § 32 ZSVM, jelikož v tomto případě není soud vázán omezeními uvedenými v trestním zákoně. Obdobně i v opačném případě mimořádného zvýšení trestní sazby dle § 59 či 108 trestního zákoníku.¹⁷¹ V těchto případech je cílem zkoumání naplnění podmínek pro mimořádné snížení nebo zvýšení trestu odnětí svobody.

Dle dosavadní judikatury se v rámci tohoto dovolacího důvodu nelze domáhat toho, že soud měl trest odnětí svobody mimořádně snížit, avšak tak neučinil, jelikož dovolací důvod dle tohoto ustanovení cílí na nápravu trestu, který je uložen mimo trestní sazbu.¹⁷² Námitka týkající se neaplikování § 58 trestního zákoníku nenaplnňuje ani jiný dovolací důvod dle § 265b odst. 1 trestního řádu.¹⁷³ Jistou výjimkou je námitka, že nebylo užito ustanovení § 58 odst. 5 trestního zákoníku, kterou lze v některých případech podřadit pod tento dovolací důvod či pod dovolací

¹⁶⁸ DRAŠTÍK, Antonín. § 265b Důvody dovolání. In: DRAŠTÍK, Antonín, FENYK, Jaroslav a kol. *Trestní řád: komentář* [Systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, 2017. [cit. 21. 10. 2023]. ISBN 978-80-7552-600-7. Dostupné z <https://www.aspi.cz/products/lawText/13/61/1/2>.

¹⁶⁹ Tamtéž.

¹⁷⁰ Tamtéž.

¹⁷¹ Tamtéž.

¹⁷² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 4. 2020, sp. zn. 7 Tdo 317/2020.

¹⁷³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 7. 2016, sp. zn. 6 Tdo 969/2016.

důvod dle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu.¹⁷⁴ V této oblasti však došlo k prolomení ustálené rozhodovací praxe, která byla shledána neústavní.¹⁷⁵ Ústavní soud konstatoval, že podle dosavadní praxe nebylo možné pod žádný z dovolacích důvodů podřadit nezákonné nepoužití § 58 trestního zákoníku a neuložení trestu pod dolní hranici trestní sazby navzdory tomu, že pro takový postup byly naplněny zákonné podmínky. S názorem Ústavního soudu se zcela ztotožňuji a souhlasím i s argumentací, že pokud je připuštěno, že nesprávné použití § 58 trestního zákoníku může naplnit dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. i), příp. h) trestního řádu, což je de facto postup v neprospěch obviněného, nedává žádný smysl, aby při nezákonném nepoužití § 58 trestního zákoníku i přesto, že pro tento postup byly naplněny podmínky dle zákona, nebylo připuštěno naplnění žádného dovolacího důvodu, ač se paradoxně jedná o postup ve prospěch obviněného. Dále Ústavní soud uvádí, že se jedná o porušení rovnosti, jelikož dovolání státního zástupce proti nesprávnému mimořádnému snížení trestu je přípustné, ale dovolání obviněného proti nesnížení přípustné není.¹⁷⁶ Souhlasím i s názorem, že nesprávné nepoužití § 58 trestního zákoníku a uložení trestu v rámci standardní trestní sazby nelze přezkoumávat v rámci dovolacího důvodu dle § 265b odst. 1 písm. i) trestního řádu, jelikož se nejedná o trest uložený mimo trestní sazbu, nicméně by mělo být možné použití dovolacího důvodu dle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu, neboť se jedná o rozhodnutí, které spočívá na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení.

Nelze se domáhat, aby byl trest změněn, a to pouze z důvodu, že ho obviněný považuje za nepřiměřeně přísný, i když není uložen mimo zákonnou trestní sazbu. Posouzení přiměřenosti trestu je sice hmotněprávním posouzením, avšak námitku nepřiměřenosti nelze přezkoumat skrze dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu, jelikož v takovém případě by § 265b odst. 1 písm. i) trestního řádu naprosto ztrácel svůj smysl. A contrario ve výjimečných a ojedinělých případech Nejvyšší soud akceptoval i namítanou nepřiměřenost trestu jako dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. h) či i) trestního řádu, a to ve věcech, kde byl uložený trest extrémně přísný, což bylo neslučitelné s ústavním principem proporcionality trestní represe.¹⁷⁷ S tímto si dovoluji nesouhlasit, ač rozhodnutí tohoto typu respektuji. Podle mého názoru by se ale Nejvyšší soud měl držet toho, že nepřiměřenost trestu nelze podřadit pod žádný dovolací důvod, a tudíž ho nelze prostřednictvím dovolání přezkoumat. Pojem extrémně přísný trest je podle mého názoru velice obecný a u každého jednotlivce může být vykládán jinak. Z toho lze vyvodit, že poté by

¹⁷⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 4. 2020, sp. zn. 7 Tdo 317/2020.

¹⁷⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 27. 6. 2023, sp. zn. I. ÚS 631/23.

¹⁷⁶ Tamtéž.

¹⁷⁷ HRACHOVEC, Petr. Deset let dovolání podle trestního řádu, 2. část. Bulletin advokacie. 2012, roč. 22, č. 3, s. 24. ISSN 1210-6348.

každý mohl namítat extrémně nepřiměřený trest, ač se třeba bude jednat pouze o trest nepřiměřený, a soud tak bude zbytečně zaneprázdněn dovoláními, která nespádají pod žádný z dovolacích důvodů. Myslím si, že toto ustanovení je formulováno docela jasně, a pokud by zákonodárce zamýšlel podřadit pod tento dovolací důvod i nepřiměřenost trestu, tato skutečnost by byla do znění tohoto ustanovení promítnuta.

Užití je možné i v případě podmíněného odsouzení a podmíněného odsouzení s dohledem, pokud je uložen nepřipustný druh trestu nebo je překročena zákonem stanovená sazba trestu, pokud je soudem překročena horní hranice uloženého trestu odnětí svobody, jehož výkon je možné podmíněně odložit, či je stanovena zkušební doba mimo rozmezí 1 až 5 let.¹⁷⁸

Názor Nejvyššího soudu se oproti předchozí praxi změnil v otázce porušení zákazu reformationis in peius. Dříve byl zastáván názor, že dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. i) trestního řádu nespočívá v nedodržení zákazu reformationis in peius při ukládání trestu. Tento názor byl Nejvyšším soudem změněn poté, co bylo Ústavním soudem vysloveno, že taková rozhodnutí jsou protiústavní, jelikož odmítnutí porušení zákazu reformationis in peius podřadit pod některý dovolací důvod je vybočením z mezí spravedlivého procesu.¹⁷⁹ S názorem Ústavního soudu souhlasím, jelikož logicky lze vyvodit, že při ukládání trestu je soud omezen zákazem reformationis in peius, což znamená, že pokud by tato omezení nebyla dodržena a byl by uložen přísnější druh či výměra trestu, než je umožněno dle dané zásady, jedná se o nepřipustný trest či trest ve výměře mimo stanovenou trestní sazbu.

4.10 Dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. j) trestního řádu

Tento dovolací důvod spočívá v tom, že bylo rozhodnuto o upuštění od potrestání nebo o upuštění od potrestání s dohledem, aniž byly splněny podmínky stanovené zákonem pro takový postup. V tomto dovolacím důvodu lze spatřovat jistou podobnost s dovolacím důvodem dle § 265b odst. 1 písm. f) trestního řádu, jelikož jeho podstatou je také to, že nebyly splněny podmínky,

¹⁷⁸ ŠÁMAL, Pavel, PÚRY, František. § 265b [Důvody dovolání]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád I, II, III. [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3170 [cit. 3. 2. 2023]. ISBN 978-80-7400-465-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=nnptembrgnpwk5tlge3a>.

¹⁷⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 8. 6. 2006, sp. zn. II. ÚS 304/04.

kteří jsou zákonem stanoveny pro takové rozhodnutí.¹⁸⁰ V praxi se nevyskytují dovolání, která by obhájci podávali proti uvedeným rozhodnutím.¹⁸¹

Aby byly splněny podmínky stanovené zákonem pro takový postup, musí být splněny předpoklady vyplývající z § 46 až § 48 trestního zákoníku, které upravují upuštění od potrestání a podmíněně upuštění od potrestání s dohledem. Co se týče mladistvých, úprava je obsažena v § 11, § 12 a § 14 ZSVM.¹⁸²

4.11 Dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. k) trestního řádu

„Bylo rozhodnuto o uložení ochranného opatření, aniž byly splněny podmínky stanovené zákonem pro jeho uložení.“ Druhy ochranných opatření jsou stanoveny v § 98 trestního zákoníku, § 21 ZSVM a § 15 odst. 2 ZTOPO. Podmínky jsou dále stanoveny v § 99 - § 104 trestního zákoníku, případně u mladistvých v § 22 ZSVM.

U všech druhů ochranných opatření, tj. ochranné léčení, zabezpečovací detence, zabránění věci, zabránění části majetku, ochranná výchova, jde principiálně o to, že nebyly naplněny zákonné podmínky, aby mohlo být ochranné opatření uloženo. Z toho důvodu se nyní podrobněji zaměřím pouze na jeden z druhů, a to ochranné léčení, u něhož nesplnění podmínek, a tedy naplnění dovolacího důvodu, může být založeno například na tom, že soud uloží ochranné léčení dle § 99 odst. 2 písm. a) trestního zákoníku, avšak pobyt pachatele na svobodě není nijak nebezpečný. Nebo nebyly splněny podmínky pro to, aby bylo uloženo ochranné léčení ústavní a mělo být uloženo ochranné léčení ambulantní, neboť součástí rozhodnutí ve smyslu § 265a odst. 2 písm. e) trestního řádu, jímž bylo uloženo ochranné léčení, je i stanovení jeho formy.¹⁸³ Existenci tohoto dovolacího důvodu také zakládá nesprávné posouzení negativní podmínky, která je obsažena v § 99 odst. 2 písm. b) trestního zákoníku a podle které soud ochranné léčení neuloží, je-li vzhledem k osobě pachatele zřejmé, že jeho účelu nelze dosáhnout, což je naplněno zejména tehdy, když pachatel není schopen nebo ochoten přijmout léčbu. Závěr o tom, zda lze dosáhnout účelu ochranného léčení, je nutné založit na přísné individualizaci tohoto druhu ochranného opatření.¹⁸⁴

¹⁸⁰ ŠÁMAL, Pavel, PÚRY, František. § 265b [Důvody dovolání]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád I, II, III. [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3172 [cit. 3. 2. 2023]. ISBN 978-80-7400-465-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=nnptembrgnpwk5tlge3a>.

¹⁸¹ HRACHOVEC, Petr. Deset let dovolání podle trestního řádu, 2. část. Bulletin advokacie. 2012, roč. 22, č. 3, s. 24. ISSN 1210-6348.

¹⁸² ŠÁMAL, Pavel, PÚRY, František. § 265b [Důvody dovolání]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád I, II, III. [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3172 [cit. 3. 2. 2023]. ISBN 978-80-7400-465-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=nnptembrgnpwk5tlge3a>.

¹⁸³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 7. 2017, sp. zn. 8 Tdo 823/2017.

¹⁸⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 4. 2015, sp. zn. 7 Tdo 387/2015-32.

I v tomto případě k podání dovolání proti rozhodnutím o uložení ochranného opatření dochází opravdu zřídka.¹⁸⁵

4.12 Dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. l) trestního řádu

Dovolací důvod ve smyslu tohoto ustanovení je naplněn, pokud v napadeném rozhodnutí některý výrok chybí či je některý výrok rozhodnutí neúplný.

Chybějícím výrokem je myšlen některý výrok jako celek, který není ve výrokové části rozhodnutí vůbec obsažen, ačkoli být učiněn měl. Jednalo by se například o případ, kdy je obžaloba podána pro dva trestné činy spáchané dvěma samostatnými skutky, avšak soud uzná obviněného vinným pouze jedním skutkem, ale o druhém skutku nijak nerozhodne ani odsuzujícím, ani zprošťujícím výrokem.¹⁸⁶ V takovém případě se jedná o výrokovou část neúplnou.¹⁸⁷ Dále pokud státní zástupce podá odvolání ohledně všech nebo několika obviněných, ale odvolací soud ohledně některého z obviněných nerozhodne.¹⁸⁸ Chybějícím výrokem se nemyslí situace, kdy je obhájcem za chybějící výrok nesprávně považován výrok, který měl být dle jeho názoru učiněn místo výroku, kterým bylo skutečně rozhodnuto.¹⁸⁹ Dále za chybějící výrok „...nelze považovat neexistenci výroku o uložení dalšího druhu trestu, který soud neuložil vedle již uloženého druhu trestu, např. neuložení trestu zákazu činnosti vedle vysloveného trestu odnětí svobody...“¹⁹⁰

Výrokem neúplným je výrok, který byl učiněn, nicméně neobsahuje některou podstatnou náležitost, kterou vyžaduje zákon. Jednalo by se například o situaci, kdy v rozhodnutí soudu o uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody není zmíněno, v jakém typu nápravného zařízení se bude uložený trest vykonávat dle § 56 trestního zákoníku.¹⁹¹ O neúplný výrok se jedná i v případě, kdy ve výroku o vině úplně chybí popis skutkových okolností. Takovou vadu nelze zhojit ani následným doplněním popisu skutku v písemném vyhotovení rozsudku, jelikož dle § 129 odst. 1 trestního řádu musí být vyhotovení rozsudku ve shodě s obsahem rozsudku, tak jak byl vyhlášen.¹⁹²

¹⁸⁵ HRACHOVEC, Petr. Deset let dovolání podle trestního řádu, 2. část. Bulletin advokacie. 2012, roč. 22, č. 3, s. 24. ISSN 1210-6348.

¹⁸⁶ Tamtéž.

¹⁸⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2006, sp. zn. 11 Tdo 142/2006.

¹⁸⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2002, sp. zn. 7 Tdo 91/2002.

¹⁸⁹ HRACHOVEC, Petr. Deset let dovolání podle trestního řádu, 2. část. Bulletin advokacie. 2012, roč. 22, č. 3, s. 24. ISSN 1210-6348.

¹⁹⁰ ŠÁMAL, Pavel, PÚRY, František. § 265b [Důvody dovolání]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád I, II, III. [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3173 [cit. 12. 2. 2023]. ISBN 978-80-7400-465-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=nnptembrgnpwk5tlge3a>.

¹⁹¹ SEKVARD, Ondřej. Dovolání. Praha: Orac, 2004, s. 69. ISBN 80-86199-53-3.

¹⁹² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2012, sp. zn. 4 Tdo 1089/2012.

Pro zjištění, jestli v napadeném rozhodnutí některý výrok chybí nebo je neúplný, není rozhodující vyhotovení rozsudku, ale protokol o vyhlášení rozhodnutí. Dovolací důvod není naplněn v případě písařských chyb či jiných zřejmých nesprávností obsažených ve vyhotovení rozhodnutí a v jeho opisech, jelikož k jejich odstranění je určen postup dle § 131 trestního řádu.¹⁹³ Ani námitky týkající se pouze odůvodnění napadeného rozhodnutí, ať už jeho úplnosti či jeho absence, nelze podřadit pod tento dovolací důvod.¹⁹⁴

4.13 Dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. m) trestního řádu

Dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. m) je naplněn v případě, kdy bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g), aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až l) trestního řádu.

Toto ustanovení upravuje dvě varianty dovolacího důvodu. První je založena na tom, že bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku navzdory nesplnění procesních podmínek, které stanovuje zákon pro takové rozhodnutí. K zamítnutí nebo odmítnutí musí dojít z procesních důvodů, což vyplývá ze samotné dikce, avšak v praxi to někdy není bráno v potaz.¹⁹⁵ U odvolání se tedy myslí zamítnutí dle § 253 trestního řádu, tedy dle § 253 odst. 1 trestního řádu, bylo-li: „... podáno opožděně, osobou neoprávněnou nebo osobou, která se odvolání výslovně vzdala nebo znovu podala odvolání, které v téže věci již předtím výslovně vzala zpět.“ Obdobné ustanovení upravující zamítnutí stížnosti bychom v trestním řádu našli v § 148 odst. 1 písm. b). Stížnost lze zamítnout ještě dle § 148 odst. 1 písm. a) trestního řádu, a to z důvodu její nepřipustnosti. Dle § 253 odst. 3 trestního řádu dále odmítnutí odvolání, které nesplňuje náležitosti obsahu odvolání. Z výše zmíněného vyplývá, že rozsudek nebyl odvolacím soudem přezkoumáván v meritu věci a z toho důvodu lze v dovolání namítat jedině nedostatek výše uvedených procesních podmínek pro zamítnutí nebo odmítnutí odvolání.¹⁹⁶ Podání dovolání směřuje pouze k tomu, aby bylo dosaženo přezkoumání rozhodnutí prvostupňového soudu v meritu věci druhostupňovým soudem.¹⁹⁷ „Podstatou dovolacího důvodu je to, že obviněnému

¹⁹³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2006, sp. zn. 11 Tdo 142/2006.

¹⁹⁴ HRACHOVEC, Petr. Deset let dovolání podle trestního řádu, 2. část. Bulletin advokacie. 2012, roč. 22, č. 3, s. 24. ISSN 1210-6348.

¹⁹⁵ HRACHOVEC, Petr. Pátý rok dovolání v trestním řízení. Bulletin advokacie, 2006, č. 11-12, s. 24-36.

¹⁹⁶ Tamtéž.

¹⁹⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 7. 2013, sp. zn. 6 Tdo 722/2013.

tak byl odepřen přístup k druhé instanci.“¹⁹⁸ Nelze tedy žádat, aby Nejvyšší soud přezkoumal věc v jejím meritu a nahradil tak přezkumnou činnost druhostupňového soudu.

K nesplnění procesních podmínek, které jsou zákonem stanoveny pro zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku předmětných rozhodnutí, by mohlo dojít například za situace, kdy by soud druhého stupně zamítl odvolání nebo stížnost pro opožděnost navzdory tomu, že byl opravný prostředek podán včas, případně byl sice podán opožděně, ale pouze proto, že se oprávněná osoba řídila nesprávným poučením soudu, jak je uvedeno v § 253 odst. 2 trestního řádu.¹⁹⁹

Dle judikatury bude dovolací důvod naplněn, pokud dojde k zamítnutí odvolání jako opravného prostředku, který je podán osobou neoprávněnou dle § 253 odst. 1 trestního řádu, a to proto, že pod text odvolání obhájce uvede své jméno a nikoli jméno obviněného.²⁰⁰

Odmítnout odvolání dle § 253 odst. 3 trestního řádu nelze, pokud nedošlo k poučení dle § 249 odst. 1 trestního řádu, což stanovuje § 253 odst. 4 trestního řádu. Pokud by se tak stalo, odepře odvolateli právo na přezkum rozsudku soudu první instance v řádném opravném řízení a je tak založen dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. m) trestního řádu.²⁰¹

Druhou variantou je to, že bylo rozhodnuto o zamítnutí řádného opravného prostředku i přesto, že v řízení, které předcházelo tomuto zamítavému rozhodnutí, byl dán některý důvod dovolání, který je uveden v § 265b odst. 1 písm. a) až l) trestního řádu. Tato varianta se vztahuje na rozhodnutí odvolacího soudu, kterým bylo zamítnuto odvolání jako nedůvodné dle § 256 trestního řádu po tom, co byl rozsudek prvostupňového soudu meritorně přezkoumán dle § 254 odst. 1 trestního řádu.²⁰² U stížnosti se jedná o zamítnutí dle § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu. Dovolateli tedy sice nebylo odepřeno právo na přístup k druhé instanci, nicméně odvolací soud neodstranil vadu, která byla v řádném opravném prostředku vytýkána, případně sám řízení či své rozhodnutí zatížil vadou, která zakládá některý dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. a) až l) trestního řádu.²⁰³ „U této druhé varianty lze namítat existenci dovolacích důvodů, které se vyskytly

¹⁹⁸ HRACHOVEC, Petr. Dovolání v trestním řízení – první rok v praxi. Bulletin advokacie, 2003, č. 5, s. 7 – 20.

¹⁹⁹ ŠÁMAL, Pavel, PÚRY, František. § 265b [Důvody dovolání]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád I, II, III. [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3175 [cit. 12. 2. 2023]. ISBN 978-80-7400-465-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=nnptembrgnpwk5tlge3a>.

²⁰⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 8. 2002, sp. zn. 11 Tdo 504/2002.

²⁰¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 8. 2002, sp. zn. 11 Tdo 423/2002.

²⁰² HRACHOVEC, Petr. Pátý rok dovolání v trestním řízení. Bulletin advokacie, 2006, č. 11-12, s. 24-36.

²⁰³ Viz. např. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2022, sp. zn. 6 Tdo 1343/2021-I, Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 12. 2021, sp. zn. 6 Tdo 1278/2021, Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2021, sp. zn. 6 Tdo 881/2021, Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 8. 2021, sp. zn. 6 Tdo 862/2021, Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 7. 2021, sp. zn. 6 Tdo 672/2021.

i v průběhu řízení před soudem prvního stupně a domáhat se tak zrušení obou rozhodnutí.²⁰⁴ Spojení této varianty dovolacího důvodu s dalším dovolacím důvodem uvedeném v některém z ustanovení § 265b odst. 1 písm. a) až l) trestního řádu je naprosto nezbytnou součástí.²⁰⁵

4.14 Dovolací důvod dle § 265b odst. 2 trestního řádu

Tento dovolací důvod představuje skutečnost, že byl v daném případě uložen trest odnětí svobody na doživotí. Od ostatních výše zmiňovaných dovolacích důvodů se liší tím, že se nejedná o vadu napadeného rozhodnutí, ale jedná se pouze o to, že byl napadeným rozhodnutím uložen trest odnětí svobody na doživotí, což je trest se specifickou výměrou trestu odnětí svobody. Ovšem i v tomto případě je nutné, aby napadenému rozhodnutí či předcházejícímu řízení byly vytýkány nějaké vady. Pokud by tomu bylo jinak, bylo by to v rozporu s obecným účelem opravných prostředků, jakož i těch mimořádných, čímž je myšleno to, že slouží k odstranění vad napadeného rozhodnutí a jako takové by opravné řízení nemělo žádný smysl.²⁰⁶ Ze samotné dikce vyplývá, že s odkazem na toto zákonné ustanovení není možné napadat výrok o uložení výjimečného trestu odnětí svobody nad dvacet až do třiceti let (§ 54 odst. 1 trestního zákoníku).²⁰⁷ Význam právní úpravy tohoto ustanovení spočívá v zajištění možnosti přezkoumání věci Nejvyšším soudem bez ohledu na charakter vad, které jsou v napadeném rozhodnutí soudu spatřovány, a to ve všech případech, kdy je uložen nejpřísnější trest, který je možné uložit dle našeho právního řádu.²⁰⁸ Přezkum rozhodnutí za použití tohoto dovolacího důvodu Nejvyšším soudem není nijak vázán na ostatní dovolací důvody, a to z důvodu možnosti co nejširšího přezkumu.²⁰⁹

Spornou otázkou v tomto případě by však mohlo být, zda předmětem přezkumu je jen splnění zákonných podmínek pro uložení trestu na doživotí, přičemž dovolací soud by vycházel z již zjištěného skutkového stavu, či zda je předmětem přezkumu i správnost skutkových zjištění. Judikatura Nejvyššího soudu se nejprve přiklání spíše k názoru, že předmětem přezkumu je nejen přezkoumání vlastních zákonných podmínek pro uložení trestu odnětí svobody na doživotí, případně výroku o trestu jako takového, ale i posouzení, zda byly splněny zákonné předpoklady

²⁰⁴ SEKVARD, Ondřej. Dovolání. Praha: Orac, 2004, s. 72. ISBN 80-86199-53-3.

²⁰⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2022, sp. zn. 7 Tdo 369/2022.

²⁰⁶ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GŘIVNA. Trestní právo procesní. 7., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 699. ISBN 978-80-7598-306-0.

²⁰⁷ HRACHOVEC, Petr. Deset let dovolání podle trestního řádu, 2. část. Bulletin advokacie. 2012, roč. 22, č. 3, s. 25. ISSN 1210-6348.

²⁰⁸ JELÍNEK, Jiří. Trestní právo procesní. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2023, s. 748. ISBN 978-80-7502-687-3.

²⁰⁹ ŠÁMAL, Pavel, PÚRY, František. § 265b [Důvody dovolání]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád I, II, III. [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3177 [cit. 22. 6. 2022]. ISBN 978-80-7400-465-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=nnptembrgnpwk5tlge3a>.

pro vyslovení viny obviněného trestným činem, přičemž tyto otázky jsou posuzovány jak z hlediska použité právní kvalifikace, tak i z hlediska správnosti a úplnosti skutkových zjištění.²¹⁰ Tento názor byl ale překonán a velký senát trestního kolegia Nejvyššího soudu sjednotil rozhodovací praxi a stanovil, že není možné rozšiřovat okruh dovolacího přezkumu i na výrok o vině, a to ani z hlediska použité právní kvalifikace a ani z hlediska správnosti a úplnosti skutkových zjištění. Dovolací soud vychází z již zjištěného skutkového stavu a posuzuje, zda právní závěr o splnění podmínek pro uložení trestu odnětí svobody na doživotí je opodstatněný.²¹¹ Dovolání je v tomto případě tedy možné podat jenom proti výroku o uložení trestu odnětí svobody na doživotí s námitkami, které jsou založeny na tom, že pro uložení tohoto výjimečného trestu nebyly splněny podmínky stanovené v § 54 odst. 3 trestního zákoníku.

Výrok o vině lze napadat pouze prostřednictvím dovolacích důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. a) až m) trestního řádu. Dovolací důvod dle § 265b odst. 2 trestního řádu je tedy možné uplatnit i vedle dalších dovolacích důvodů uvedených v § 265b odst. 1 trestního řádu.²¹² Význam tohoto ustanovení je judikaturou spatřován v tom, že v případě uložení výjimečného trestu odnětí svobody na doživotí je rozšířena možnost podání dovolání proti výroku o trestu a přezkoumání tohoto výroku nad rámec,²¹³ jelikož jinak je to možné na základě dovolacího důvodu dle § 265b odst. 1 písm. i) trestního řádu. Ustanovením § 265b odst. 1 písm. i) trestního řádu je dovolání připuštěno proti výroku o trestu pouze z toho důvodu, že byl uložen takový druh trestu, který není zákonem připuštěn, nebo byl uložen trest ve výměře mimo zákonnou trestní sazbu. V ustanovení § 265b odst. 2 trestního řádu je připuštěno dovolání proti výroku o trestu, jímž byl uložen výjimečný trest odnětí svobody na doživotí i v případě, že se jedná o přípustný druh trestu a trest v zákonem stanovené trestní sazbě. Ustanovení § 265b odst. 1 písm. i) trestního řádu nepřipouští námitky týkající se přiměřenosti trestu, pokud byl uložen jako přípustný druh trestu v zákonem stanovené trestní sazbě. Na rozdíl od toho ale ustanovení § 265b odst. 2 trestního řádu připouští námitky ohledně přiměřenosti takového trestu i v případě, že se jedná o přípustný druh trestu uloženého v zákonné trestní sazbě.²¹⁴

²¹⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 9. 2002, sp. zn. 11 Tdo 79/2002.

²¹¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2003, sp. zn. 15 Tdo 138/2003.

²¹² HRACHOVEC, Petr. Deset let dovolání podle trestního řádu, 2. část. Bulletin advokacie. 2012, roč. 22, č. 3, s. 25. ISSN 1210-6348.

²¹³ HRACHOVEC, Petr. Dovolání v trestních věcech třetím rokem. Bulletin advokacie, 2004, č. 11-12, s. 12 – 24.

²¹⁴ Tamtéž.

5 Osoby oprávněné k podání dovolání

Z dosavadních poznatků již můžeme vyvodit, že dovolání jako mimořádný opravný prostředek je povahy skutečně mimořádné, což dokazuje i velice malý okruh osob, které jsou oprávněny dovolání podat. Osoby oprávněné k podání dovolání jsou v trestním řádu vymezeny v § 265d odst. 1. Dříve těmito osobami byl pouze nejvyšší státní zástupce a obviněný. Novelizací provedenou zákonem č. 315/2019 Sb. bylo s účinností od 1. 12. 2019 umožněno stíhat některé trestné činy i Úřadu evropského veřejného žalobce, přičemž příslušnému orgánu Úřadu evropského veřejného žalobce bylo taky rovněž stanoveno právo podat dovolání, pokud veřejnou žalobu před soudem zastupoval evropský pověřený žalobce nebo evropský žalobce.²¹⁵ Z toho vyplývá, že došlo k rozšíření výčtu oprávněných osob. Jedná se o výčet taxativní, a proto nikdo další není oprávněn dovolání podat.

Proti tomuto tvrzení by mohlo být namítáno, že dle § 265d odst. 2 trestního řádu může v případě, že je obviněný omezen ve svéprávnosti, za něho v jeho prospěch dovolání podat též jeho opatrovník a jeho obhájce, a to i proti jeho vůli. Jak nám ale napovídá v zákonné dikci slovní spojení „za něho“, nejedná se o podání opatrovníka a obhájce, ale o podání obviněného, které za něj podá opatrovník nebo obhájce. Dovolání tedy musí být formulováno způsobem, který vyjadřuje, že jde o dovolání obviněného.²¹⁶ Dovolání ve prospěch mladistvého, který není plně svéprávný, může podat, a to i proti jeho vůli, také zákonný zástupce nebo opatrovník a jeho obhájce (§ 72 odst. 1 ZSVM). Opatrovník a zákonný zástupce mohou podat dovolání ve výše uvedených případech samozřejmě pouze prostřednictvím obhájce. Obecně může podat opravné prostředky ve prospěch mladistvého i proti jeho vůli též příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí (§ 72 odst. 1 ZSVM). Z ustanovení § 73 odst. 2 ZSVM vyplývá, že orgán sociálně-právní ochrany dětí je oprávněn podat dovolání ve prospěch obviněného mladistvého až do dovršení devatenáctého roku věku, na rozdíl od oprávnění zákonného zástupce, opatrovníka a obhájce, kteří jsou oprávněni podat za obviněného mladistvého dovolání, pouze dokud mladistvý nedovrší osmnáctého roku věku, případně nenabude plné svéprávnosti přiznáním svéprávnosti nebo uzavřením manželství.

Skutečnost, že některé osoby byly oprávněny podat v původním řízení ve prospěch obviněného řádný opravný prostředek, ovšem neznamená, že jsou osobami oprávněnými k podání dovolání. Například dle ustanovení § 247 odst. 2 trestního řádu mohou rozsudek napadnout

²¹⁵ JELÍNEK, Jiří. Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou: zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, advokátní tarif. 8. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2020, s. 1102. ISBN 978-80-7502-395-7.

²¹⁶ HRACHOVEC, Petr. Deset let dovolání podle trestního řádu, 1. část. Bulletin advokacie. 2012, roč. 22, č. 1-2, s. 19. ISSN 1210-6348.

odvoláním ve prospěch obžalovaného i příbuzní obžalovaného v pokolení přímém, jeho sourozenci, osvojitel, osvojenec, manžel, partner a druh. Tyto osoby však nejsou oprávněny podat dovolání. Pokud některá z těchto osob prostřednictvím advokáta přece jen podá dovolání, jedná se o dovolání podané neoprávněnou osobou a Nejvyšší soud jej odmítne. Pokud taková osoba učiní podání označené jako dovolání jinak než skrze advokáta, nepovažuje se za dovolání a dovolací soud pošle podání příslušnému soudu jako návrh na obnovu řízení nebo podnět ministru spravedlnosti k podání stížnosti pro porušení zákona, případně ho podateli vrátí²¹⁷ (což je postup dle § 265d odst. 2 trestního řádu). Nejvyšší soud tyto osoby poučí o tom, že pokud u obviněného ještě neuplynula lhůta k podání dovolání, mohou mu za účelem podání dovolání zvolit obhájce, a z jejich podnětu a se souhlasem obviněného může takto zvolený obhájce podat za obviněného dovolání.²¹⁸

Osobou oprávněnou k podání dovolání není poškozený ani zúčastněná osoba. Avšak výroky o náhradě majetkové škody, nemajetkové újmy nebo o vydání bezdůvodného obohacení či o zabránění věci zúčastněné osobě mohou být předmětem dovolání²¹⁹. Výroky v těchto věcech lze přezkoumat pouze, pokud proti nim dovolání podají osoby oprávněné dle § 265d odst. 1 trestního řádu²²⁰, přičemž obviněný může dovolání podat pouze ve svůj prospěch a co do výroku, který se ho bezprostředně dotýká. Jejich práva a zájmy tak mohou být chráněny, např. ze strany nejvyššího státního zástupce. Z judikatury vyplývá, že pokud poškozený podá dovolání, nebude se postupovat dle § 265d odst. 2 trestního řádu (ten se uplatní pouze u podání obviněného a osob oprávněných podat odvolání v jeho prospěch), ale dovolání je nutné odmítnout dle § 265i odst. 1 písm. c) trestního řádu.²²¹ Poškozený či zúčastněná osoba se však mohou obracet se svými podněty k podání dovolání, a to zpravidla na nejvyššího státního zástupce.

Ve světle ustanovení § 304 trestního řádu má oprávnění podat dovolání též obhájce uprchlého v případě řízení proti uprchlému, jelikož obhájce má na základě tohoto ustanovení stejná práva jako obviněný.²²²

²¹⁷ GROSSMANNOVÁ, Michaela. Osoby oprávněné podat dovolání v trestní věci. *Bulletin advokacie*, 2007, č. 7-8, s. 45-47.

²¹⁸ DRAŠTÍK, Antonín. § 265d Oprávněné osoby. In: DRAŠTÍK, Antonín, FENYK, Jaroslav a kol. *Trestní řád: komentář* [Systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, 2017. [cit. 17. 01. 2024]. ISBN 978-80-7552-600-7. Dostupné z <https://www.aspi.cz/products/lawText/13/61/1/2>.

²¹⁹ ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL, Josef KUČHTA, Marek FRYŠTÁK a Věra KALVODOVÁ. *Trestní právo procesní*. 4. přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, s.846. ISBN 978-80-7400-496-4.

²²⁰ HRACHOVEC, Petr. Deset let dovolání podle trestního řádu, 1. část. *Bulletin advokacie*. 2012, roč. 22, č. 1-2, s. 20. ISSN 1210-6348.

²²¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2005, sp. zn. 11 Tdo 1390/2005.

²²² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 3. 2022, sp. zn. 4 Tdo 73/2022.

5.1 Podání dovolání ze strany obviněného

V § 265d odst. 2 trestního řádu je stanoveno, že obviněný může podat dovolání pouze prostřednictvím obhájce.²²³ Pokud by tato podmínka splněna nebyla, nepovažuje se podání obviněného za dovolání. Nic na tom nemění ani skutečnost, že toto podání bylo jako dovolání označeno, přičemž o povinnosti obviněného podat dovolání pouze prostřednictvím obhájce musí být obviněný poučen (§ 125 odst. 3 trestního řádu). V tomto případě Nejvyšší soud o takovém podání ani nerozhoduje a v závislosti na obsahu ho zašle buď příslušnému soudu jako návrh na povolení obnovy řízení, nebo ministru spravedlnosti jako podnět ke stížnosti pro porušení zákona, případně ho vrátí obviněnému s poučením, že dovolání může být z jeho strany podáno pouze prostřednictvím obhájce (§ 265d odst. 2 trestního řádu).²²⁴ Jelikož se takové podání nepovažuje za dovolání, nelze s ním spojovat žádné účinky týkající se dovolání, tedy ani účinky týkající se zachování lhůty k podání dovolání dle § 265e trestního řádu. „Učinil-li tedy obviněný uvedené podání sice ve lhůtě dvou měsíců od doručení rozhodnutí soudu druhého stupně, ale dovolání podal prostřednictvím svého obhájce až po uplynutí této lhůty, jde o dovolání podané opožděně a jako takové ho dovolací soud odmítne podle § 265i odst. 1 písm. c) TrŘ.“²²⁵ Pokud obviněný nebyl odvolacím soudem o povinnosti podat dovolání prostřednictvím obhájce náležitě poučen, soud prvního stupně po takovém podání musí obviněného poučit, že jeho podání nebude považováno za dovolání, a to z důvodu, že nebylo podáno obhájcem, pokud nebude tento nedostatek odstraněn ve lhůtě, kterou mu zároveň stanoví. Pokud obviněný poté podá dovolání prostřednictvím obhájce, bere se jako podané včas i v případě, že bylo podáno po uplynutí původní lhůty.²²⁶

Podané dovolání může obviněný doplnit také pouze prostřednictvím obhájce. Vady obsahových náležitostí lze také odstranit pouze prostřednictvím obhájce. K takovému podání, které by učinil sám obviněný, by dovolací soud nepřihlížel. Jiná podání vůči dovolacímu soudu však obviněný může činit i sám, např. může vzít podané dovolání zpět či se vyjádřit k podanému dovolání nejvyššího státního zástupce.²²⁷

Pokud byl obviněný ve věci v původním řízení zastoupen obhájcem, ten je oprávněn podat za obviněného ještě dovolání a zúčastnit se řízení o dovolání u Nejvyššího soudu, a to i v případě,

²²³ V § 35 odst. 1 trestního řádu, je stanoveno, že obhájcem v trestním řízení může být jen advokát, nikoli advokátní koncipient, který nemůže obhájce zastupovat v řízení před Nejvyšším soudem.

²²⁴ GROSSMANNOVÁ, Michaela. Osoby oprávněné podat dovolání v trestní věci. Bulletin advokacie, 2007, č. 7-8, s. 45-47.

²²⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 2. 2004, sp. zn. 3 Tdo 101/2004.

²²⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2004, sp. zn. 8 Tdo 512/2004.

²²⁷ DRAŠTÍK, Antonín. § 265d Oprávněné osoby. In: DRAŠTÍK, Antonín, FENYK, Jaroslav a kol. *Trestní řád: komentář* [Systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, 2017. [cit. 17. 01. 2024]. ISBN 978-80-7552-600-7. Dostupné z <https://www.aspi.cz/products/lawText/13/61/1/2>.

že jeho zmocnění již zaniklo (§ 41 odst. 5 trestního řádu). Z judikatury vyplývá, že obhájce není jenom oprávněn, ale i povinen podat za obviněného dovolání. Pokud měl obviněný v původním řízení obhájce, není zde žádný důvod k tomu, aby soud (např. na žádost obviněného) ustanovil obviněnému obhájce nového. Pokud obviněný neměl v dosavadním řízení obhájce, soud obviněnému ustanoví obhájce pro účely podání dovolání a účasti v dovolacím řízení, avšak jen za splnění podmínek uvedených v § 33 odst. 2, 4 trestního řádu a pokud si obviněný sám obhájce nezvolil a zároveň požádal o jeho ustanovení.²²⁸ Povinnost obviněného podat dovolání prostřednictvím obhájce ještě nezakládá povinnost obhájce zúčastnit se dovolacího řízení, pokud se nejedná o nutnou obhajobu uvedenou v § 36a odst. 2 trestního řádu.²²⁹ Dovolání podané prostřednictvím substituta zvoleného nebo ustanoveného obhájce se považuje za dovolání podané obhájcem.²³⁰

Obviněný může podat dovolání jedině ve svůj prospěch a pouze proti výroku rozhodnutí, který se ho bezprostředně dotýká (§ 265d odst. 1 písm. c) trestního řádu). Případně by mohl namítat, že v napadeném rozhodnutí takový výrok chybí nebo je neúplný.²³¹ Pokud by obviněný podal dovolání výlučně ve svůj neprospěch, bylo by odmítnuto jako dovolání podané osobou neoprávněnou. Skutečnost, že obviněný může podat dovolání jedině ve svůj prospěch, je odrazem zásady zákazu reformationis in peius. Obviněný ze svého podnětu nemůže nijak dosáhnout změny, která by jakkoli zhoršila jeho postavení.²³² Pokud se napadené rozhodnutí týká více osob, obviněný nemůže podat dovolání ohledně výroků, které se týkají např. výhradně spoluobviněného (tj. výrok o vině toho spoluobviněného).²³³ Obviněný může podat dovolání pro nesprávnost výroku rozhodnutí soudu, který se ho bezprostředně dotýká, přičemž obviněného se dotýká takový výrok, kterým bylo rozhodnuto o jeho vině, trestu nebo o dalších právech a povinnostech. Spolupachatel nemůže podat dovolání proti rozhodnutí, pokud jím nebylo rozhodnuto také o jeho vině a trestu, byť je spolupachatel ve skutkovém zjištění uveden, není osobou, již se rozsudek bezprostředně dotýká.²³⁴

²²⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2006, sp. zn. 11 Tdo 1340/2006.

²²⁹ HRACHOVEC, Petr. Deset let dovolání podle trestního řádu, 1. část. Bulletin advokacie. 2012, roč. 22, č. 1-2, s. 21. ISSN 1210-6348.

²³⁰ MIŠŮR, Peter. ÚS: K ústavně konformnímu výkladu § 265d odst. 2 věty první TrŘ. Ius Focus, 16. 5. 2022.

²³¹ JELÍNEK, Jiří. Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou: zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, advokátní tarif. 8. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2020, s. 1102. ISBN 978-80-7502-395-7.

²³² ŠÁMAL, Pavel, PŮRY, František. § 265a [Přípustnost dovolání]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád I, II, III. [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3210 [cit. 1. 6. 2022]. ISBN 978-80-7400-465-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=nnptembrgnpwk5tlge3a>.

²³³ SEKVARD, Ondřej. Dovolání. Praha: Orac, 2004, s. 34. ISBN 80-86199-53-3.

²³⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 5. 2011, sp. zn. 8 Tdo 550/2011.

5.2 Podání nejvyšším státním zástupcem, příp. příslušným orgánem Úřadu evropského veřejného žalobce

Nejvyšší státní zástupce podává dovolání na návrh krajského nebo vrchního státního zástupce nebo i bez takového návrhu, a to pro nesprávnost jakéhokoli výroku rozhodnutí soudu v případě, že veřejnou žalobu před soudem nezastupoval evropský pověřený žalobce nebo evropský žalobce (§ 265d odst. 1 písm. a) trestního řádu). Nejvyšší státní zástupce může dovolání podat ve prospěch i v neprospěch obviněného, ale na rozdíl od obviněného ho může podat i ve vztahu k jiné osobě, jako je poškozený či zúčastněná osoba.²³⁵ Nejvyšší státní zástupce samozřejmě není návrhy nižších státních zastupitelství nijak vázán a podání dovolání je tak výlučně v jeho kompetenci.²³⁶ Jedině nejvyšší státní zástupce a příslušný orgán Úřadu evropského veřejného žalobce mohou podat dovolání v neprospěch obviněného.

Podrobnosti k činnosti státního zastupitelství související s dovoláním jsou stanoveny v čl. 116 a násl. pokynu obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 9/2019 ze dne 3. září 2019 o postupu státních zástupců v trestním řízení, případně v jednacím řádu státního zastupitelství stanoveného vyhláškou č. 23/1994 Sb. v části šesté.

Za nejvyššího státního zástupce může v jeho zastoupení podat dovolání náměstek nejvyššího státního zástupce. Nejvyšší státní zástupce však nemůže na základě ustanovení § 8 odst. 1 písm. a), odst. 2 zákona o státním zastupitelství přenést celou agendu dovolání na některého ze svých náměstků. Takový postup by byl proti vůli zákonodárce, aby v určitých věcech zásadně rozhodoval sám nejvyšší státní zástupce.²³⁷ Náměstek nejvyššího státního zástupce může nejvyššího státního zástupce pouze zastupovat, čímž se nemyslí, že bude zcela vykonávat jeho výlučné pravomoci.

Příslušný orgán Úřadu evropského veřejného žalobce může podat dovolání pro nesprávnost jakéhokoli výroku rozhodnutí soudu ve prospěch i neprospěch obviněného, pokud veřejnou žalobu před soudem zastupoval evropský pověřený žalobce nebo evropský žalobce (§ 265 d odst. 1 písm. b) trestního řádu). Důvodem, proč byl novelou rozšířen výčet oprávněných osob, je nařízení Rady (EU) 2017/1939 ze dne 12. října 2017, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce, a které „...zavádí specifické řízení o trestných činech proti finančním zájmům Evropské unie a o trestných činech s nimi neoddělitelně spjatých, v přípravném stadiu vedené na úrovni Evropské unie a v soudním stadiu řízení na úrovni jejích členských

²³⁵ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GŘIVNA. Trestní právo procesní. 7., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s.704. ISBN 978-80-7598-306-0.

²³⁶ SEKVARD, Ondřej. Dovolání. Praha: Orac, 2004, s. 33. ISBN 80-86199-53-3.

²³⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 9. 2011, sp. zn. 15 Tdo 354/2011.

států.²³⁸ Cílem nařízení bylo zřídit nezávislý úřad EU s pravomocí vyšetřovat, stíhat a podávat obžalobu ohledně trestných činů poškozujících nebo ohrožujících finanční zájmy EU, tj. např. podvody, korupce, praní peněz, přeshraniční podvody v oblasti daně z přidané hodnoty nad 10 milionů EUR.²³⁹ Přesný okruh trestných činů, na které se vztahuje pravomoc Úřadu evropského veřejného žalobce je vymezen v čl. 22 nařízení Rady (EU) 2017/1939.

²³⁸ SOTOLÁŘ, Alexander, RŮŽIČKA, Miroslav. Předmluva. In: SOTOLÁŘ, Alexander, RŮŽIČKA, Miroslav. Evropský veřejný žalobce. Řízení o trestných činech proti finančním zájmům Evropské unie. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, ISBN 978-80-7400-887-0.

²³⁹ ÚŘAD PRO PUBLIKACE EVROPSKÉ UNIE. Zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce [online]. 2018, 14.03.2022 [cit. 2023-10-24]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/LSU/?uri=celex:32017R1939>.

6 Řízení o dovolání²⁴⁰

6.1 Lhůta a místo podání

Podání dovolání je třeba učinit u soudu, jenž rozhodoval ve věci v první instanci ve lhůtě dvou měsíců, která počíná běžet od doručení rozhodnutí, proti němuž dovolání směřuje (§ 265e odst. 1 trestního řádu). Tímto rozhodnutím se rozumí rozhodnutí ve věci samé dle § 265a odst. 1, 2 trestního řádu, přičemž opis se oprávněným osobám doručuje do vlastních rukou. U každé oprávněné osoby běží lhůta k podání samostatně dle toho, kdy jí bylo doručeno. Pokud je doručováno i jiným osobám než obviněnému, tj. obhájci nebo opatrovníku, běží lhůta od doručení učiněného nejpozději.²⁴¹ Co se týče lhůty k podání dovolání nejvyšším státním zástupcem, kterému se rozhodnutí soudu druhé instance nedoručuje, zde se lhůta počítá od prvního doručení rozhodnutí soudu druhého stupně státnímu zástupci, což většinou představuje doručení státnímu zástupci činnému u soudu druhé instance, kterému obvykle rozhodnutí doručuje sám soud druhé instance.²⁴²

V § 265e odst. 3 trestního řádu nalezneme speciální úpravu zachování lhůty. Lhůta k podání je zachována také u podání učiněného ve lhůtě u Nejvyššího soudu či u soudu, který ve věci rozhodl ve druhé instanci. Dovolací lhůta je zachována i při podání dovolání poštou, pokud je poštovnímu orgánu podáno ve lhůtě a je adresováno soudu první instance nebo Nejvyššímu soudu (tj. soudu, u něhož má být dovolání podáno nebo který má ve věci rozhodnout). Není rozhodné, jestli je podáno jako obyčejná nebo doporučená zásilka.²⁴³ V tomto případě pak není rozhodné, kdy dovolání dojde příslušnému soudu. Včasnost a správnou adresnost může obviněný prokázat např. fotokopií dovolání a podacím lístkem, přičemž rozhodná je adresa uvedená na zásilce (tj. i na podacím lístku), nikoli adresát, který je uveden na podání, jež je obsahem zásilky.²⁴⁴ A contrario tedy z § 265e odst. 3 trestního řádu vyplývá, že při podání učiněném poštou, nicméně adresovanému soudu druhé instance, k zachování lhůty nedojde.

²⁴⁰ Následujícím kapitolám se již nebudu věnovat tak dopodrobna, jelikož stěžejní část této práce byla věnována jiným problematikám týkajících se dovolání, tj. např. dovolacím důvodům, a vzhledem k rozsahu celé práce již nezbývá pro následující kapitoly tak velký prostor.

²⁴¹ DRAŠTÍK, Antonín. § 265e Lhůta a místo podání. In: DRAŠTÍK, Antonín, FENYK, Jaroslav a kol. *Trestní řád: komentář* [Systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, 2017. [cit. 17. 01. 2024]. ISBN 978-80-7552-600-7. Dostupné z <https://www.aspi.cz/products/lawText/13/61/1/2>.

²⁴² ŠÁMAL, Pavel, PŮRY, František. § 265e [Lhůta a místo podání]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád I, II, III*. [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3218 [cit. 17. 01. 2024]. ISBN 978-80-7400-465-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=nnptembrgnpwk5tlge3a>.

²⁴³ Tamtéž.

²⁴⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2003, sp. zn. 7 Tdo 802/2003.

Jedná se o lhůtu propadnou, což znamená, že je vyloučeno její navrácení (§ 265e odst. 4 trestního řádu), tj. i tehdy, kdy zmeškání lhůty bylo zapříčiněno např. tím, že obviněný byl v kómatu, včetně případů, kdy došlo k nesprávnému poučení soudem, tj. byla uvedena delší lhůta nebo nebyl vůbec o této možnosti poučen.²⁴⁵ Dle mého názoru by v těchto nebo obdobně závažných případech měla být připuštěna výjimka, avšak rozumím tomu, že zde nejspíš ze strany zákonodárce převážil zájem na zachování stability a jistoty právních vztahů. Na druhou stranu je ale třeba zdůraznit, že lhůta počíná běžet od doručení rozhodnutí, proti kterému dovolání směřuje, tzn. pokud by byl obviněný v kómatu, k doručení takového rozhodnutí by nedošlo, jelikož opis rozhodnutí se doručuje do vlastních rukou, a tudíž by nedošlo ani k započetí běhu lhůty určené k podání dovolání. V situaci, kdy obviněný upadl do kómatu až po doručení takového rozhodnutí, je třeba dále přihlídnout k tomu, že obviněný má většinou obhájce, který může dovolání podat. Ze zmíněného tedy plyne, že situace, kdy by obviněný upadl do kómatu až po doručení předmětného rozhodnutí a zároveň by neměl obhájce, je spíše čistě teoretická a v praxi by mohla nastat naprosto výjimečně, a pokud by nastala, Nejvyšším soudem by jistě takto specifická situace byla zohledněna a náležitě by se s ní vypořádal. Z těchto důvodů není zákonem navrácení lhůty umožněno, a to také proto, aby se Nejvyšší soud nezabýval zbytečností a nedocházelo k jeho zahlcení.

Následkem zmeškání lhůty je odmítnutí dovolání dle § 265i odst. 1 písm. c) trestního řádu, a to bez meritorního přezkoumání napadeného rozhodnutí a předcházejícího řízení.²⁴⁶

6.2 Obsah dovolání

V § 265f odst. 1 trestního řádu jsou stanoveny obsahové náležitosti dovolání. Dovolání musí obsahovat obecné náležitosti podání dle § 59 odst. 3 trestního řádu a dále je třeba uvést ještě další zvláštní náležitosti dovolání dle § 265f odst. 1 trestního řádu. V dovolání tedy musí být dále uvedeno rozhodnutí, proti kterému dovolání směřuje, tedy je třeba označit některé rozhodnutí uvedené v § 265a odst. 1, 2 trestního řádu, a to spisovou značkou, datem vydání a označením soudu, který jej vydal.²⁴⁷ Dále je nutno uvést, který výrok, v jakém rozsahu a z jakých důvodů je napadán. Je třeba konkretizovat, proti kterému či kterým výrokům dovolání směřuje, jakož i zda je konkrétní výrok napadán v celém rozsahu, nebo pouze v jeho části. Případně je třeba

²⁴⁵ DRAŠTÍK, Antonín. § 265e Lhůta a místo podání. In: DRAŠTÍK, Antonín, FENYK, Jaroslav a kol. *Trestní řád: komentář* [Systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, 2017. [cit. 17. 01. 2024]. ISBN 978-80-7552-600-7. Dostupné z <https://www.aspi.cz/products/lawText/13/61/1/2>.

²⁴⁶ HRACHOVEC, Petr. Deset let dovolání podle trestního řádu, 1. část. *Bulletin advokacie*. 2012, roč. 22, č. 1-2, s. 22. ISSN 1210-6348.

²⁴⁷ DRAŠTÍK, Antonín. § 265f Obsah dovolání. In: DRAŠTÍK, Antonín, FENYK, Jaroslav a kol. *Trestní řád: komentář* [Systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, 2017. [cit. 24. 01. 2024]. ISBN 978-80-7552-600-7. Dostupné z <https://www.aspi.cz/products/lawText/13/61/1/2>.

konkretizovat výrok chybějící nebo neúplný, včetně toho, co by měl výrok nebo jeho část obsahovat. V dovolání musí dovolatel uvést alespoň jeden dovolací důvod dle § 265b trestního řádu, a to jak uvedením jeho zákonného znění (tj. citací) s odkazem na dané ustanovení, tak i uvedením okolností, kterými je podložen.²⁴⁸ Dále je třeba, aby dovolatel uvedl, čeho se domáhá, včetně konkrétního návrhu na rozhodnutí dovolacího soudu, kterým dovolací soud není vázán a může tak rozhodnout odchylně od toho, co bylo dovolatelem navrhováno.²⁴⁹

Uvedení obsahových náležitostí v dovolání má především význam pro vymezení obsahu a rozsahu přezkumné činnosti Nejvyššího soudu. Od obsahu se zároveň odvíjí možné rozhodnutí Nejvyššího soudu o podaném dovolání. Ohledně rozsahu přezkumné povinnosti je zde zcela uplatňován princip vázanosti soudu podaným opravným prostředkem.²⁵⁰

Nejvyšší státní zástupce a příslušný orgán Úřadu evropského veřejného žalobce mají povinnost v dovolání uvést, jestli ho podávají ve prospěch nebo v neprospěch obviněného (§ 265f odst. 1 trestního řádu). Je možné podat dovolání v některých směrech ve prospěch a v některých v neprospěch. Pokud bylo napadeným rozhodnutím rozhodnuto ohledně více obviněných, je třeba uvést, ohledně kterých je dovolání podáváno a u kterých je tak činěno ve prospěch a u kterých v neprospěch.²⁵¹ Jestliže nejvyšší státní zástupce nebo příslušný orgán Úřadu evropského veřejného žalobce nepodá ani zčásti dovolání v neprospěch obviněného, uplatní se pro rozhodnutí Nejvyššího soudu i pro postup v novém řízení omezení, která vyplývají ze zásady zákazu reformationis in peius (§ 265p odst. 1 a § 265s odst. 2 trestního řádu).

V podaném dovolání je dovolateli umožněno provádět dodatečnou modifikaci co do rozsahu, v němž je rozhodnutí dovoláním napadáno, jakož i dovolacích důvodů, nicméně pouze po dobu trvání lhůty k podání dovolání (§ 265f odst. 2 trestního řádu).

Pokud nejsou splněny obsahové náležitosti, potom dle § 265h odst. 1 trestního řádu předseda senátu nejprve vyzve k odstranění vad ve lhůtě dvou týdnů, pokud by ani poté k odstranění vad nedošlo, dovolání bude odmítnuto dle § 265i odst. 1 písm. d) trestního řádu.

²⁴⁸ ŠÁMAL, Pavel, PÚRY, František. § 265f [Obsah dovolání]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád I, II, III. [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3226 [cit. 24. 01. 2024]. ISBN 978-80-7400-465-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=nnptembrgnpwk5tlge3a>.

²⁴⁹ Tamtéž.

²⁵⁰ JELÍNEK, Jiří. Trestní právo procesní. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2023, s. 752. ISBN 978-80-7502-687-3.

²⁵¹ DRAŠTÍK, Antonín. § 265f Obsah dovolání. In: DRAŠTÍK, Antonín, FENYK, Jaroslav a kol. *Trestní řád: komentář* [Systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, 2017. [cit. 24. 01. 2024]. ISBN 978-80-7552-600-7. Dostupné z <https://www.aspi.cz/products/lawText/13/61/1/2>.

6.3 Zpětvzetí dovolání

Zpětvzetí dovolání je upraveno v § 265g trestního řádu. Dovolání může vzít zpět osoba, která dovolání podala, až do doby, než se Nejvyšší soud odebere k závěrečné poradě. Pokud učiní zpětvzetí nejvyšší státní zástupce, příp. příslušný orgán Úřadu evropského veřejného žalobce ohledně dovolání podaného jen ve prospěch obviněného, řízení bude pokračovat, pokud na tom obviněný trvá.

6.4 Řízení před soudem prvního stupně

Dovolání má centrální devolutivní účinek, což znamená, že o dovolání výlučně rozhoduje Nejvyšší soud (§ 265c trestního řádu). Část řízení o podaném dovolání je ovšem vyhrazena soudu, který ve věci rozhodoval v prvním stupni, což je soud, u něhož se zpravidla dovolání podává. Prvostupňový soud zkoumá, zda podané dovolání splňuje obsahové náležitosti dle § 265f odst. 1 trestního řádu, příp. činí úkony směřující k odstranění nedostatků.²⁵² Pokud by podané dovolání nespĺňovalo náležitosti obsahu dovolání dle § 265f odst. 1 trestního řádu, vyzve předseda senátu dovolatele k odstranění vad ve lhůtě dvou týdnů, kterou současně stanoví (§ 265h odst. 1 trestního řádu). Tato výzva musí také obsahovat upozornění, že pokud nedojde k odstranění vad v této lhůtě, bude dovolání odmítnuto dle § 265i odst. 1 písm. d) trestního řádu. Dalším úkolem soudu prvního stupně je doručit opis dovolání protistraně, tj. opis dovolání obviněného nejvyššímu státnímu zástupci, příp. příslušnému orgánu Úřadu evropského veřejného žalobce a opis dovolání nejvyššího státního zástupce, příp. příslušného orgánu Úřadu evropského veřejného žalobce obhájci obviněného a obviněnému.²⁵³ Dále se stranám poskytuje možnost vyjádřit se k podanému dovolání a vyslovení souhlasu s projednáním v neveřejném zasedání (§ 265h odst. 2 trestního řádu), což je ale pouze jejich právem, nikoliv však povinností.

Dalším významným úkolem předsedy senátu prvoinstančního soudu je zkoumat na podkladě dovolání a obsahu spisů, zda nemá být odložen nebo přerušen výkon rozhodnutí, případně zda by nemělo být pozastaveno nakládání s věcmi, které propadly nebo byly zabrány na základě takového

²⁵² JELÍNEK, Jiří. Trestní právo procesní. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2023, s. 754. ISBN 978-80-7502-687-3.

²⁵³ DRAŠTÍK, Antonín. § 265h Řízení u soudu prvního stupně. In: DRAŠTÍK, Antonín, FENYK, Jaroslav a kol. *Trestní řád: komentář* [Systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, 2017. [cit. 31. 01. 2024]. ISBN 978-80-7552-600-7. Dostupné z <https://www.aspi.cz/products/lawText/13/61/1/2>.

rozhodnutí.²⁵⁴ To souvisí s tím, že s dovoláním není spjat suspenzivní účinek.²⁵⁵ V těchto případech předloží ihned spisy s návrhem takového postupu Nejvyššímu soudu. Nejvyšší soud o tom rozhodne do 14 dnů po obdržení spisů (§ 265h odst. 3 trestního řádu), přičemž toto rozhodnutí lze v této fázi řízení učinit pouze na podkladě návrhu předsedy senátu prvostupňového soudu, nikoli bez tohoto návrhu ani z podnětu dovolatele, je ovšem možné dát předsedovi senátu prvostupňového soudu k tomuto návrhu podnět.²⁵⁶

Po uplynutí lhůty k podání dovolání všem oprávněným osobám předloží předseda senátu prvního stupně spisový materiál Nejvyššímu soudu. Předseda senátu tak musí učinit i v případě, že např. bylo podáno dovolání neoprávněnou osobou, opožděně atd. Výjimku představuje pouze skutečnost, že předseda senátu prvostupňového soudu vezme usnesením na vědomí zpětvzetí (§ 265g odst. 2 trestního řádu). Tím je ukončena část dovolacího řízení probíhajícího před prvostupňovým soudem.²⁵⁷

6.5 Řízení u dovolacího soudu

Předsedovi senátu Nejvyššího soudu je před rozhodnutím o dovolání umožněno rozhodnout o odložení nebo přerušení výkonu rozhodnutí, proti němuž bylo podáno dovolání. Dále může nařídit pozastavení nakládání s věcmi, které propadly nebo byly zabráný (§ 265o odst. 1 trestního řádu). Pro objasnění nějaké okolnosti nezbytné k rozhodnutí je předsedovi senátu Nejvyššího soudu umožněno provést potřebné šetření, případně na jeho žádost může toto šetření provést jiný orgán (§ 265o odst. 2 trestního řádu). Smyslem prováděného šetření je zajistit důkazní materiál, jenž je potřebný k rozhodnutí, neboť na takové šetření se vztahují ustanovení hlavy páté trestního řádu.²⁵⁸ Ve zvlášť výjimečných případech může Nejvyšší soud užít i zajišťovací prostředky uvedené v hlavě čtvrté trestního řádu, jisté omezení však je zákonem stanoveno u zajištění osoby

²⁵⁴ JELÍNEK, Jiří. Trestní právo procesní. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2023, s. 754-755. ISBN 978-80-7502-687-3.

²⁵⁵ DRAŠTÍK, Antonín. § 265h Řízení u soudu prvního stupně. In: DRAŠTÍK, Antonín, FENYK, Jaroslav a kol. *Trestní řád: komentář* [Systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, 2017. [cit. 31. 01. 2024]. ISBN 978-80-7552-600-7. Dostupné z <https://www.aspi.cz/products/lawText/13/61/1/2>.

²⁵⁶ ŠÁMAL, Pavel, PŮRY, František. § 265h [Řízení u soudu prvního stupně]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád I, II, III*. [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3237 [cit. 24. 01. 2024]. ISBN 978-80-7400-465-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=nnptembrgnpwk5tlge3a>.

²⁵⁷ DRAŠTÍK, Antonín. § 265h Řízení u soudu prvního stupně. In: DRAŠTÍK, Antonín, FENYK, Jaroslav a kol. *Trestní řád: komentář* [Systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, 2017. [cit. 31. 01. 2024]. ISBN 978-80-7552-600-7. Dostupné z <https://www.aspi.cz/products/lawText/13/61/1/2>.

²⁵⁸ DRAŠTÍK, Antonín. § 265o Odklad a přerušení výkonu rozhodnutí. In: DRAŠTÍK, Antonín, FENYK, Jaroslav a kol. *Trestní řád: komentář* [Systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, 2017. [cit. 14. 02. 2024]. ISBN 978-80-7552-600-7. Dostupné z <https://www.aspi.cz/products/lawText/13/61/1/2>.

obviněného vydáním příkazu k zatčení a vzetím do vazby, jelikož se jedná o postup naprosto výjimečný (§ 265o odst. 2 trestního řádu).

Forma rozhodování Nejvyššího soudu ve veřejném nebo neveřejném zasedání je upravena v § 265r odst. 1 trestního řádu. V tomto ustanovení jsou dále upraveny některé odchylky od obecné úpravy týkající se veřejného zasedání. Jelikož je ale konání veřejného zasedání spíše ojedinělé a Nejvyšší soud spíše rozhoduje v neveřejném zasedání, nebudu problematiku veřejného zasedání podrobněji rozebírat s tím, že odkazuji případně na ustanovení § 265r trestního řádu. V neveřejném zasedání dle § 265r odst. 1 trestního řádu rozhoduje Nejvyšší soud, činí-li rozhodnutí o odmítnutí dovolání dle § 265i trestního řádu, rozhodnutí o zrušení napadeného rozhodnutí dle § 265k trestního řádu a přikázání věci k novému projednání a rozhodnutí dle § 265l odst. 1 a 2 trestního řádu, pakliže je zjevné, že vadu není možné odstranit ve veřejném zasedání. Neveřejné zasedání se dále koná v případě jiných rozhodnutí, pokud s projednáním v neveřejném zasedání souhlasí obviněný a nejvyšší státní zástupce, příp. příslušný orgán Úřadu evropského veřejného žalobce.

V řízení o dovolání se při rozhodování uplatní ve prospěch obviněného princip zákazu reformationis in peius, jehož cílem je i zamezit obavám obviněných z negativních následků podání dovolání. Toto platí pro rozhodování Nejvyššího soudu i pro řízení po přikázání věci. Jedinou výjimkou, kdy lze změnit rozhodnutí tak, že zhorší postavení obviněného, je situace, kdy bylo dovolání podáno nejvyšším státním zástupcem, příp. příslušným orgánem Úřadu evropského veřejného žalobce, které bylo podáno v neprospěch obviněného.²⁵⁹ V § 265p odst. 2 trestního řádu je uvedeno, ve kterých případech je vyloučeno dovolání v neprospěch obviněného, tj. obviněný zemřel či se na jeho čin vztahuje aboliční rozhodnutí prezidenta České republiky. Taktéž se bude pohlížet i na obviněného prohlášeného za mrtvého (§ 26 odst. 2 OZ). Takové dovolání by bylo dovoláním nepřijatelným a jako takové by bylo odmítnuto. Na druhou stranu u zemřelého obviněného bude řízení provedeno, pokud bylo dovolání podáno pouze v jeho prospěch, jedná se tak o výjimku z obecné nepřijatelnosti trestního stíhání zemřelé osoby, jejímž následkem je jinak zastavení trestního stíhání.

6.6 Rozhodnutí o dovolání

Před samotným řízením Nejvyšší soud zváží přípustnost a důvodnost dovolání. Dle § 265i odst. 1 trestního řádu Nejvyšší soud dovolání odmítne usnesením bez meritorního přezkumu, pokud není přípustné, bylo podáno z jiného důvodu, než který je uveden v § 265b trestního řádu,

²⁵⁹ JELÍNEK, Jiří. Trestní právo procesní. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2023, s. 757. ISBN 978-80-7502-687-3.

bylo podáno opožděně, neoprávněnou osobou, osobou, která ho opětovně podala, poté co ho výslovně vzala zpět, nesplňuje náležitosti obsahu dovolání a jedná-li se o dovolání zjevně neopodstatněné. Dle § 265i odst. 1 písm. f) trestního řádu dále také dovolání odmítne, pokud je naprosto zřejmé, že projednání dovolání by nemohlo zásadně ovlivnit postavení obviněného a otázka, která má být řešena, není z právního hlediska zásadní, tzn. jedná se například o otázku již vyřešenou judikaturou nebo o otázku, která neměla pro posouzení věci určující význam.²⁶⁰ V tomto případě dojde k odmítnutí dovolání navzdory tomu, že jsou splněny všechny podmínky pro jeho projednání a rovněž je naplněn některý dovolací důvod dle § 265b trestního řádu.²⁶¹ Zmiňované předpoklady musí být zcela zřejmé už na základě obsahu podaného dovolání a obsahu spisu, aniž by bylo třeba provádět ve věci jakékoli další šetření nebo dokazování.²⁶²

Dle § 265i odst. 2 trestního řádu je Nejvyššímu soudu umožněno v usnesení, kterým se dovolání odmítá, uvést pouze stručné odůvodnění. Musí obsahovat odkaz na důvod odmítnutí dle § 265i odst. 1 písm. a) až f) trestního řádu a na okolnosti, které tento důvod zakládají.²⁶³

Není-li dovolání odmítnuto, dojde k přezkumu zákonnosti a odůvodněnosti, což se posuzuje dle skutkového a právního stavu ex tunc. Rozsah přezkumné povinnosti Nejvyššího soudu ovšem není neomezený. Nejvyšší soud přezkoumá pouze ty výroky rozhodnutí, proti kterým bylo dovolání podáno, přičemž tak činí pouze v rozsahu a z důvodů v dovolání uvedených. Takto Nejvyšší soud přezkoumává i řízení předcházející napadené části rozhodnutí. Tento omezený princip přezkumu je rozšířen tím, že k vadám výroků dovolatelem nenapadených přihlíží Nejvyšší soud tehdy, pakliže by mohly mít vliv na správnost výroku, který dovolatel napadl (§ 265i odst. 3 trestního řádu). Mezi takovými výroky musí být jistá věcná spojitost tak, aby se vada nenapadeného výroku mohla opravdu negativně projevit na zákonnosti a odůvodněnosti výroku, který dovolatel napadl.²⁶⁴ Dále je-li dle § 265i odst. 4 trestního řádu důvodně napadený výrok o vině, Nejvyšší soud přezkoumá v souvislosti s vytýkanými vadami vždy i výrok o trestu a výroky

²⁶⁰ ŠÁMAL, Pavel, PŮRY, František. § 265i [Odmítnutí dovolání, rozsah přezkumné činnosti]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád I, II, III. [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3247 [cit. 09. 02. 2024]. ISBN 978-80-7400-465-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=nnptembrgnpwk5tlge3a>.

²⁶¹ ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL, Josef KUČTA, Marek FRYŠTÁK a Věra KALVODOVÁ. Trestní právo procesní. 4. přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, s. 861. ISBN 978-80-7400-496-4.

²⁶² DRAŠTÍK, Antonín. § 265i Odmítnutí dovolání a rozsah přezkumné činnosti. In: DRAŠTÍK, Antonín, FENYK, Jaroslav a kol. Trestní řád: komentář [Systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, 2017. [cit. 11. 02. 2024]. ISBN 978-80-7552-600-7. Dostupné z <https://www.aspi.cz/products/lawText/13/61/1/2>.

²⁶³ ŠÁMAL, Pavel, PŮRY, František. § 265i [Odmítnutí dovolání, rozsah přezkumné činnosti]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád I, II, III. [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3247 [cit. 09. 02. 2024]. ISBN 978-80-7400-465-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=nnptembrgnpwk5tlge3a>.

²⁶⁴ Tamtéž na str. 3249.

mající podklad ve výroku o vině. V úvahu by přicházelo i uplatnění zásady beneficium cohaesionis dle § 261 a § 265k odst. 2 trestního řádu.²⁶⁵ Naopak k zúžení rozsahu přezkumné činnosti dojde, pokud dovolatel dovoláním napadne část rozhodnutí, která se týká jenom některé z více osob, o kterých bylo rozhodnuto jedním rozhodnutím, jelikož dovolací soud může přezkoumat způsobem dle § 265i odst. 3 trestního řádu pouze napadenou část rozhodnutí a řízení předcházejícího, jež se týká této osoby (§ 265i odst. 5 trestního řádu).²⁶⁶

Pokud Nejvyšší soud shledá, že dovolání není důvodné, usnesením dovolání zamítne (§ 265j trestního řádu). Jedná se tak o situaci, kdy dovolání sice splňovalo všechny předpoklady pro jeho věcné přezkoumání v rozsahu dle § 265i odst. 3 až 5 trestního řádu, ale Nejvyšší soud poté, co splnil přezkumnou povinnost, nenalezl v napadeném rozhodnutí a v řízení, které mu předcházelo, žádnou vytykanou vadu. Takto napadené rozhodnutí je tedy z hlediska napadených výroků a uplatněných důvodů zákonné a odůvodněné. Jelikož k přezkumu dochází pouze v rozsahu omezeném, rozhodnutí nemusí být nutně správné ve všech aspektech.²⁶⁷ Pokud by bylo dovolání zčásti důvodné, nelze ho zamítnout, jelikož zamítnutí se týká dovolání jako celku.²⁶⁸

Pakliže však naopak Nejvyšší soud vytykanou vadu nalezne, tj. dovolání by tedy bylo důvodné, tak napadené rozhodnutí nebo jeho část, příp. vadné řízení mu předcházející, zruší (§ 265k odst. 1 trestního řádu). Pokud Nejvyšší soud zároveň se zrušením napadeného rozhodnutí nebo jeho části zruší také řízení takovému rozhodnutí předcházející, následkem bude skutečnost, že se věc vrátí do stádia, které předcházelo celému zrušenému předcházejícímu řízení nebo určené části tohoto řízení. Dále je třeba opakovat každý potřebný úkon, který byl proveden ve zrušeném řízení, tj. např. nelze číst protokoly o výslechu svědků.²⁶⁹ Pokud je vadná pouze část napadeného rozhodnutí a je-li možno vadnou část oddělit od částí ostatních, Nejvyšší soud zruší napadené rozhodnutí pouze zčásti.²⁷⁰ Rozsah zrušení je tak závislý čistě na oddělitelnosti vadných výroků

²⁶⁵ Tamtéž na str. 3248.

²⁶⁶ DRAŠTÍK, Antonín. § 265i Odmítnutí dovolání a rozsah přezkumné činnosti. In: DRAŠTÍK, Antonín, FENYK, Jaroslav a kol. Trestní řád: komentář [Systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, 2017. [cit. 11. 02. 2024]. ISBN 978-80-7552-600-7. Dostupné z <https://www.aspi.cz/products/lawText/13/61/1/2>.

²⁶⁷ DRAŠTÍK, Antonín. § 265j Zamítnutí dovolání. In: DRAŠTÍK, Antonín, FENYK, Jaroslav a kol. Trestní řád: komentář [Systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, 2017. [cit. 11. 02. 2024]. ISBN 978-80-7552-600-7. Dostupné z <https://www.aspi.cz/products/lawText/13/61/1/2>.

²⁶⁸ Tamtéž.

²⁶⁹ ŠÁMAL, Pavel, PÚRY, František. § 265k [Zrušení rozhodnutí, jeho části a řízení mu předcházejícího]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád I, II, III. [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3262 [cit. 09. 02. 2024]. ISBN 978-80-7400-465-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=nnptembrgnpwk5tlge3a>.

²⁷⁰ Tamtéž.

od výroků, které vadné nejsou.²⁷¹ Pokud by se zrušoval zcela či zčásti výrok o vině, Nejvyšší soud vždy zruší celý výrok o trestu a rovněž další výroky mající podklad ve výroku o vině (265k odst. 2 trestního řádu). Nejvyšší soud dále při zrušení rozhodnutí či jeho části zruší obsahově navazující rozhodnutí, jimiž jsou rozhodnutí ve stejné věci vydaná až po dovoláním zrušeném rozhodnutí, jelikož by již nebyla opodstatněná. Pro představu by se například jednalo o rozhodnutí o podmíněném propuštění z trestu odnětí svobody, pokud by byl zrušen odsuzující rozsudek, který byl podkladem výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody.²⁷² V § 265k odst. 2 trestního řádu je zakotveno přiměřené užití ustanovení § 261 trestního řádu, jež zakotvuje zásadu beneficium cohaesionis. Takovéto zrušovací rozhodnutí je nazýváno rozhodnutím kasačním.²⁷³

Nepostačuje-li ve věci pouhé zrušení napadeného rozhodnutí, příp. jeho části, a je tak třeba učinit nové rozhodnutí, Nejvyšší soud buď přikáže soudu, o jehož rozhodnutí jde, aby věc znovu projednal a rozhodl (§ 265l odst. 1 trestního řádu), nebo sám hned rozhodne rozsudkem (§ 265m odst. 1 trestního řádu). Možná je samozřejmě i ta varianta, kdy Nejvyšší soud věc částečně přikáže k novému projednání a rozhodnutí a zčásti rozhodne sám.²⁷⁴

K přikázání věci. Je-li třeba vydat nové rozhodnutí, Nejvyšší soud zpravidla přikáže věc soudu nižšího stupně, příp. státnímu zástupci, aby ji znovu projednal a rozhodl v rozsahu, který je potřebný.²⁷⁵ Pokud je Nejvyšším soudem zrušen výrok o vykonávaném trestu odnětí svobody, který byl uložen napadeným rozsudkem, je zároveň povinen rozhodnout o vazbě obviněného (§ 265l odst. 4 trestního řádu), přitom je třeba setrvat na požadavku osobního slyšení obviněného soudem, proto je třeba ho nejdříve vyslechnout.²⁷⁶ Toto lze realizovat především v rámci veřejného zasedání nařízeného k projednání dovolání.²⁷⁷ Ustanovení o vazebním zasedání se zde neujíjí (§ 265l odst. 4 trestního řádu). Nejvyššímu soudu je stanovena možnost nařídit, aby soud při novém projednání a rozhodnutí rozhodoval v senátu s jiným složením, příp. zvolil variantu přikázání jinému soudu či státnímu zástupci (§ 265l odst. 3 trestního řádu). Pokud vada spočívá pouze ve skutečnosti, že v napadeném rozhodnutí chybí některý výrok či je některý výrok neúplný, Nejvyšší

²⁷¹ DRAŠTÍK, Antonín. § 265k Kasační rozhodnutí. In: DRAŠTÍK, Antonín, FENYK, Jaroslav a kol. Trestní řád: komentář [Systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, 2017. [cit. 11. 02. 2024]. ISBN 978-80-7552-600-7. Dostupné z <https://www.aspi.cz/products/lawText/13/61/1/2>.

²⁷² Tamtéž.

²⁷³ Tamtéž.

²⁷⁴ DRAŠTÍK, Antonín. § 265l Přikázání věci k novému projednání a rozhodnutí. In: DRAŠTÍK, Antonín, FENYK, Jaroslav a kol. Trestní řád: komentář [Systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, 2017. [cit. 13. 02. 2024]. ISBN 978-80-7552-600-7. Dostupné z <https://www.aspi.cz/products/lawText/13/61/1/2>.

²⁷⁵ Tamtéž.

²⁷⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 30. 9. 2014, sp. zn. I. ÚS 1123/14.

²⁷⁷ DRAŠTÍK, Antonín. § 265l Přikázání věci k novému projednání a rozhodnutí. In: DRAŠTÍK, Antonín, FENYK, Jaroslav a kol. Trestní řád: komentář [Systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, 2017. [cit. 13. 02. 2024]. ISBN 978-80-7552-600-7. Dostupné z <https://www.aspi.cz/products/lawText/13/61/1/2>.

soud může přikázat soudu, který rozhodnutí vydal, aby rozhodl o chybějícím výroku nebo aby doplnil neúplný výrok, aniž by napadené rozhodnutí zrušil (§ 265l odst. 2 trestního řádu). Nicméně postup dle tohoto ustanovení je fakultativní, což tedy znamená, že Nejvyšší soud může bez zrušení napadeného rozhodnutí sám rozsudkem rozhodnout o chybějícím výroku nebo doplnění výroku neúplného.²⁷⁸ Orgán, který věc nově projednává a rozhoduje, je vázán právním názorem, který vyslovil v rozhodnutí o dovolání Nejvyšší soud a dále má tento orgán povinnost provést úkony a doplnění, které byly Nejvyšším soudem nařízeny (§ 265s odst. 1 trestního řádu). Nejvyšší soud tedy vytyčuje rozsah, v němž dojde k novému projednání a rozhodnutí. Nové rozhodnutí vychází ze skutkového a právního stavu ex nunc. Jednalo-li se o dovolání podané pouze ve prospěch obviněného, je třeba dodržet zásadu zákazu reformationis in peius.²⁷⁹

K meritornímu rozhodnutí Nejvyšším soudem. Jedná se o výjimku z pravidla, že Nejvyšší soud po zrušení rozhodnutí zpravidla věc přikáže k novému projednání a rozhodnutí dle § 265l odst. 1 trestního řádu. Tento postup, tj. dle § 265m odst. 1 trestního řádu, je postupem fakultativním. Pouze v případě, kdy dovolací soud při zrušení rozhodnutí hned sám rozhodne ve věci, je rozhodováno rozsudkem a jedná se tak o projev apelace.²⁸⁰ V jiných případech vždy rozhoduje usnesením. V § 265m odst. 1 písm. a) až c) trestního řádu jsou uvedena omezení, kdy Nejvyšší soud v meritu věci rozhodnout nemůže a je tedy třeba věc přikázat soudu, o jehož rozhodnutí jde, a to k novému projednání a rozhodnutí. Dle § 265m odst. 1 trestního řádu Nejvyšší soud tedy nemůže sám:

- a) uznat obviněného vinným skutkem, pro nějž byl obžaloby zproštěn nebo pro nějž bylo trestní stíhání zastaveno,*
- b) uznat obviněného vinným těžším trestným činem, než jakým mohl být uznán vinným napadeným rozsudkem,*
- c) uložit obviněnému trest odnětí svobody nad dvacet až do třiceti let nebo trest odnětí svobody na doživotí, nebyl-li mu již uložen přezkoumávaným rozhodnutím, případně ve spojení s rozsudkem soudu prvního stupně.*

Pokud nejsou dána výše stanovená omezení, lze takto postupovat, tj. vydat apelační rozhodnutí, pokud je zároveň splněna podmínka, že rozhodnutí Nejvyššího soudu je možno učinit na základě skutkového stavu zjištěného v napadeném rozhodnutí. Jelikož dovolací soud zásadně

²⁷⁸ Tamtéž.

²⁷⁹ JELÍNEK, Jiří. Trestní právo procesní. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2023, s. 766. ISBN 978-80-7502-687-3.

²⁸⁰ DRAŠTÍK, Antonín. § 265i Odmítnutí dovolání a rozsah přezkumné činnosti. In: DRAŠTÍK, Antonín, FENYK, Jaroslav a kol. Trestní řád: komentář [Systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, 2017. [cit. 12. 02. 2024]. ISBN 978-80-7552-600-7. Dostupné z <https://www.aspi.cz/products/lawText/13/61/1/2>.

nepřezkoumává skutková zjištění soudů nižších stupňů, neopakuje provedené důkazy, opětovně nedochází k hodnocení a nedoplňuje dokazování za účelem objasnění skutkového stavu, nemůže meritorně rozhodnout, pokud skutkový stav opodstatněně vzbuzuje pochybnosti.²⁸¹

Dle § 265m odst. 2 trestního řádu je-li zrušen jen výrok o náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo o vydání bezdůvodného obohacení, může Nejvyšší soud buď rozhodnout sám za splnění podmínek dle § 265m odst. 1 trestního řádu, nebo odkázat poškozeného na řízení ve věcech občanskoprávních, příp. na řízení před jiným orgánem. Bylo by neúčelné a nepřípustné, kdyby se vedlo řízení výhradně o nároku poškozeného dle trestního řádu, jelikož adhezní řízení je ve své podstatě občanskoprávním řízením.²⁸²

²⁸¹ DRAŠTÍK, Antonín. § 265m Rozsudek Nejvyššího soudu. In: DRAŠTÍK, Antonín, FENYK, Jaroslav a kol. Trestní řád: komentář [Systém ASPI]. Praha: Wolters Kluwer, 2017. [cit. 12. 02. 2024]. ISBN 978-80-7552-600-7. Dostupné z <https://www.aspi.cz/products/lawText/13/61/1/2>.

²⁸² ŠÁMAL, Pavel, PŮRY, František. § 265m [Rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád I, II, III. [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3274 [cit. 13. 02. 2024]. ISBN 978-80-7400-465-0. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=nnptembrgnpwk5tlge3a>.

7 Závěr

V této diplomové práci jsem se po stručné charakteristice institutu dovolání a jeho srovnání s ostatními mimořádnými opravnými prostředky zabývala přípustností dovolání. Největší rozsah je v této práci věnován dovolacím důvodům, které jsou v ní jednotlivě rozebírány. U každého dovolacího důvodu je poukazováno na sporné části právní úpravy a předmětnou judikaturu. Co se týče dovolacího důvodu dle § 265b odst. 1 písm. g) a h) trestního řádu, věnuji se zde i judikatuře týkající se tzv. problematiky extrémního rozporu, v jejíž souvislosti došlo i ke značné neshodě názorů mezi Nejvyšším soudem a Ústavním soudem, přičemž neshoda mezi těmito soudy ovšem panovala pouze z počátku, tzn. jedná se spíše o záležitost historickou, poté Nejvyšší soud uznal a v judikatuře akceptoval názor Ústavního soudu. Důležité také je, že judikatura týkající se tzv. extrémního rozporu je i nadále použitelná v případech, na něž dopadá nový dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu. Dále se v této práci zabývám osobami oprávněnými k podání dovolání, lhůtou určenou k podání dovolání, místem podání, obsahem dovolání, velice stručně zpětvzetím a nakonec samotným řízením o dovolání a rozhodnutím v dovolacím řízení.

Také bych chtěla upozornit, že navzdory skutečnosti, že byl novelou do trestního řádu přidán nový dovolací důvod dle ustanovení § 265b odst. 1 písm. g), který umožňuje podat dovolání založené na skutkových námitkách, je třeba dovolání stále vnímat jako mimořádný opravný prostředek, nikoli jako běžnou třetí instanci. V souvislosti s tím bych zmínila § 265r odst. 7 trestního řádu, jehož díkce říká, že důkazy se před Nejvyšším soudem zpravidla neprovádějí a pouze výjimečně může Nejvyšší soud řízení doplnit o důkazy, které jsou nezbytné k tomu, aby mohlo být rozhodnuto o dovolání. Dokazování se tedy provádí především v hlavním líčení u soudu prvního stupně. Dovolání je tedy určeno k nápravě pouze těch nejzávažnějších skutkových vad, což vyplývá i ze samotné díkce § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu „rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu ...“

Je třeba mít na paměti, že na základě novely došlo v § 265b odst. 1 trestního řádu ke změně označení dovolacích důvodů, čemuž je třeba věnovat zvýšenou pozornost. Zejména advokáti, by měli při podání dovolání za obviněného věnovat pozornost tomu, jaký dovolací důvod je jimi deklarován, aby uplatňované námitky obsahově opravdu odpovídaly tomu, jak je deklarovaný dovolací důvod v zákoně vymezený, a aby odkaz na zákonné ustanovení, což je jednou z obsahových náležitostí dovolání (viz. § 265f odst. 1 trestního řádu), skutečně odpovídal tomu, o které se dovolání opírá. I z judikatury Nejvyššího soudu vyplývá, že některými obhájci nebyla změna dovolacích důvodů provedená k 1. 1. 2022 zaregistrována a v dovolání pak bylo

odkazováno na zákonné ustanovení s označením, které platilo před provedenou změnou.²⁸³ Změnu označení je třeba mít na paměti i ve vztahu k judikatuře či starší odborné literatuře, kde ještě není tato změna reflektována. Výrazně také došlo ke změně interpretace dovolacího důvodu § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu, jelikož nyní již není možné pod tímto dovolacím důvodem uplatňovat skutkové námitky. Takové námitky je nyní možné uplatňovat pouze skrze nový dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu.

Dle mého názoru je současná právní úprava institutu dovolání v trestním řízení velice zdařilá. Institut dovolání je celkem stabilním institutem trestního práva procesního, a pokud při uplatňování právní úpravy v praxi vyvstaly nějaké problémy, byly již vyřešeny celkem četnou judikaturou, která k této oblasti práva existuje a která výrazně přispívá ke zpřesnění právní úpravy. Na druhou stranu výklad v judikatuře je spíše extenzivní, což lze pozorovat např. u výkladu dovolacích důvodů, což naopak nepovažuji za zcela správné, jelikož dovolání je mimořádným opravným prostředkem, a to vysoce formalizovaným, a proto by nemělo docházet k velkému a častému „vybočování“ ze zákonné dikce, ač jsem si samozřejmě vědoma toho, že dovolací důvody nelze vykládat natolik restriktivně, aby tím byla vyloučena ochrana základních práv a svobod dovolatele. I co se týče nového trestního řádu v České republice, jsem toho názoru, že v oblasti dovolání není nutno dělat mnoho změn. Avšak i přes to bych nyní ráda uvedla několik návrhů de lege ferenda.

Jelikož je nyní možné v dovolání uplatňovat i skutkové námitky, a tudíž se jedná o mimořádný opravný prostředek, který směřuje nejenom proti vadám právním, ale i skutkovým, domnívám se, že institut stížnosti pro porušení zákona je nyní nadbytečný, a tudíž by se mělo zvážit, zda je potřebné v trestním řádu tento institut dále zachovávat a zda by neměl být zrušen. Domnívám se, že institut stížnosti pro porušení zákona by do nového trestního řádu neměl být vůbec přejat. Potřeba institutu stížnosti pro porušení zákona je již dlouho diskutovanou otázkou, a dokonce v návrhu nového trestního řádu dle stavu ke dni 14. 10. 2022, který je připravován pracovní Komisí pro nový trestní řád, se se stížností pro porušení zákona nepočítalo, nyní byla do návrhu ovšem opět vrácena. Avšak na druhou stranu některé odsouzené by mohl od podání dovolání odradit fakt, že je zde stanovena povinnost podání dovolání advokátem či fakt případné hrozby hrazení nákladů dovolacího řízení, což by u někoho mohlo být překážkou tak velkou, že se rozhodne dovolání neuplatnit, navzdory svému oprávněnému přesvědčení, že pravomocné rozhodnutí je nezákonné. Proti nezákonnému rozhodnutí by se ovšem mohli rozhodnout bránit prostřednictvím podání

²⁸³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 8. 2022, sp. zn. 4 Tdo 705/2022.

podnětu ke stížnosti pro porušení zákona, na jehož základě poté může podat ministr spravedlnosti stížnost pro porušení zákona. Dalším argumentem pro zachování stížnosti pro porušení zákona by mohla být situace, kdy odsouzený, který neměl obhájce a jeho práva tak nemusela být dostatečně hájena, je odsouzen, ačkoli je třeba rozhodnutí z nějakého důvodu nezákonné. Pak by toto rozhodnutí mohlo být napraveno právě díky stížnosti pro porušení zákona, kterou ze své iniciativy podá ministr spravedlnosti.

V § 265b odst. 1 písm. b) trestního řádu bych navrhovala vypustit podmínku o tom, že je třeba vadu uplatňovat v předchozím řízení, jinak není možné dovolání podat, jelikož v odvolacím řízení obviněný není povinen mít obhájce a laik bez obhájce nemusí dostatečně správně určit, zda jsou dány důvody pro vyloučení orgánu, přičemž by v důsledku toho mohl přijít o možnost podat dovolání.

Judikaturou Nejvyššího soudu bylo dovozeno, že za nejvyššího státního zástupce může podat dovolání v jeho zastoupení i náměstek nejvyššího státního zástupce. Na tomto podkladě bych tedy navrhovala další drobnou úpravu zákona, která by reflektovala tuto skutečnost. Tato skutečnost by nemusela být nadále dovozována pouze na základě extenzivního výkladu soudu, ke kterému by dle mého názoru u takto formalizovaného opravného prostředku nemělo docházet příliš často. Navíc se domnívám, že uvedení náměstka nejvyššího státního zástupce do zákonné dikce nebrání žádný relevantní důvod.

Dle mého názoru je příliš přísně stanoven okruh oprávněných osob k podání dovolání. Navrhovala bych okruh oprávněných osob rozšířit alespoň o osobu zúčastněnou, aby ze strany zákonodárce došlo k náležité ochraně jejich práv. Z logiky věci by osoba zúčastněná mohla podat dovolání jen proti výroku, který se jí bezprostředně dotýká. Podání dovolání osobou zúčastněnou by bylo samozřejmě možné pouze prostřednictvím obhájce, stejně jako je tomu i u obviněného. Podmínky pro podání dovolání by musely být stanoveny zcela jasně a přesně, aby nedocházelo k nadbytečným podáním dovolání k Nejvyššímu soudu a k jeho přetěžování. Původně jsem chtěla jako *de lege ferenda* navrhnout rozšíření oprávněných osob ještě o poškozeného. Nicméně v tomto případě by to bylo naprosto zbytečné, jelikož poškozený se může bránit v civilním procesu. Poškozenému, který v trestním řízení uplatnil nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení, soud nárok přizná zcela nebo zčásti a ve zbytku odkáže na civilní řízení nebo soud odkáže poškozeného s celým nárokem na civilní řízení. Poškozenému je tedy umožněno bránit se dostatečným způsobem v řízení ve věcech občanskoprávních. *De facto*, i pokud by tato možnost připuštěna byla, civilní soud by ani rozhodnutím trestního soudu nebyl vázán.

Také považuji za zbytečné, aby za obviněného s právnickým vzděláním musel podávat dovolání obhájce, jelikož povinné podání prostřednictvím obhájce je stanoveno hlavně pro jeho odborné znalosti, které člověk s právnickým vzděláním má.

Lhůta určená k podání dovolání je dle mého názoru dostatečně dlouhá, a to i vzhledem k tomu, že se jedná o mimořádný opravný prostředek, kterým dochází k zásahu do stability pravomocných soudních rozhodnutí. Na druhou stranu by dle mého názoru ovšem mělo být zákonem umožněno navrácení lhůty ve zvlášť závažných případech, tj. např. obviněný byl v kómatu. A to i vzhledem k tomu, že za situace podání dovolání s obsahovými nedostatky je de facto navrácení lhůty k nápravě těchto nedostatků umožněno, proto nevidím důvod, proč by tomu nemohlo být i v takto závažných případech. Na druhou stranu rozumím, z jakého důvodu tomu tak není, jelikož k započetí běhu lhůty určené k podání dovolání dojde až poté, co došlo k doručení rozhodnutí, proti kterému dovolání směřuje, tzn. pokud by byl obviněný v kómatu, k doručení rozhodnutí ani započetí běhu lhůty určené k podání dovolání by dojít nemohlo. Pokud by obviněný do kómatu upadl až po doručení takového rozhodnutí, pořád je zde možnost podání obhájcem. Situace, kdy by obviněný upadl do kómatu až po doručení a zároveň by neměl obhájce, by mohla nastat opravdu velice výjimečně.

Cílem této diplomové práce bylo přiblížit téma dovolání v trestním řízení, zanalyzovat současnou právní úpravu dovolání, poukázat na problematické situace, které v praxi vyvstávají, a propojit je s judikaturou. Domnívám se, že tyto cíle byly naplněny. Při vypracovávání této práce bylo použito několik desítek judikátů týkajících se dovolání, proto se domnívám, že i tento cíl byl naplněn. V závěru byly předneseny některé návrhy de lege ferenda, a tak i tento cíl považuji za splněný.

8 Seznam použitých zkratk

Trestní zákoník	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění
Trestní řád	Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v platném znění
Ústava ČR	Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
LZPS	Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
ZSVM	Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), v platném znění
EÚLP	sdělení č. 209/1992 Sb. federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících
MPOPP	Mezinárodní pakt o občanských a politických právech
ZTOPO	Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim
OZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
Zákon o soudech a soudcích	Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů

9 Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

JELÍNEK, Jiří. Trestní právo procesní. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2023, 956 s. ISBN 978-80-7502-687-3

FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GŘIVNA. Trestní právo procesní. 7., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, 951 s. ISBN 978-80-7598-306-0

NOVOTNÝ, František. Trestní právo procesní. 2. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o, 2017, 458 stran ; 21 cm. ISBN 978-80-7380-677-4

ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL, Josef KUČHTA, Marek FRYŠTÁK a Věra KALVODOVÁ. Trestní právo procesní. 4. přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, 1009 s. ISBN 978-80-7400-496-4

ŠÁMAL, Pavel a Tomáš GŘIVNA. Trestní řád: komentář. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, 3 sv. ; 25 cm. ISBN 978-80-7400-465-0

DRAŠTÍK, Antonín a Jaroslav FENYK. Trestní řád: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2017, 2 svazky (xxviii, 1383 stran, xxi, 1117 stran) ; 24 cm. ISBN 978-80-7552-600-7

SEKVARD, Ondřej. Dovolání. Praha: Orac, 2004, 119 s. ISBN 80-86199-53-3

ŠÁMAL, Pavel. Opravné prostředky v trestním řízení: stížnost pro porušení zákona, obnova řízení. Praha: Beck, 1999, XII, 195 s. ISBN 80-7179-249-7

JELÍNEK, Jiří. Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou: zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, advokátní tarif. 8. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2020, 1358 s. ISBN 978-80-7502-395-7

SOTOLÁŘ, Alexander, RŮŽIČKA, Miroslav. Evropský veřejný žalobce. Řízení o trestných činech proti finančním zájmům Evropské unie. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, ISBN 978-80-7400-887-0

2. Seznam použitých internetových zdrojů

HRACHOVEC, Petr. Porušení práva na zákonného soudce a opravné prostředky v trestním řízení. Advokátní deník [online]. [cit. 2022-06-12]. Dostupné z:

<https://advokatnidenik.cz/2021/06/07/poruseni-prava-na-zakonneho-soudce-a-opravne-prostredky-v-trestnim-rizeni/>

Rekodifikace procesní předpisů: Nový trestní řád (stav k 14. 10. 2022). JUSTICE.CZ [online]. Ministerstvo spravedlnosti České republiky [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://justice.cz/web/msp/rekodifikace-trestniho-prava-procesniho>

ÚŘAD PRO PUBLIKACE EVROPSKÉ UNIE. Zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce [online]. 2018, 14.03.2022 [cit. 2023-10-24]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/LSU/?uri=celex:32017R1939>

HUSSEINI, Faisal. Listina základních práv a svobod: komentář [online]. V Praze: C.H. Beck, 2021 [cit. 2023-11-02]. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-812-2. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgfpwk232ge4texzr&rowIndex=0#>

3. Seznam časopisů a odborných článků

HRACHOVEC, Petr. Deset let dovolání podle trestního řádu, 1. část. Bulletin advokacie. 2012, roč. 22, č. 1-2, s. 17-24. ISSN 1210-6348

HRACHOVEC, Petr. Deset let dovolání podle trestního řádu, 2. část. Bulletin advokacie. 2012, roč. 22, č. 3, s. 15-26. ISSN 1210-6348

HRACHOVEC, Petr. Dovolání v trestním řízení – první rok v praxi. Bulletin advokacie, 2003, č. 5, s. 7 – 20

HRACHOVEC, Petr. Dovolání v trestních věcech třetím rokem. Bulletin advokacie, 2004, č. 11-12, s. 12 - 24

HRACHOVEC, Petr. Pátý rok dovolání v trestním řízení. Bulletin advokacie, 2006, č. 11-12, s. 24-36

PÚRY, František. Několik prvních zkušeností s dovoláním v trestním řízení. Právní rozhledy, 2003, č. 7, s. 349 – 353

ŠÁMAL, Pavel. Dovolání - nový mimořádný opravný prostředek v trestním řízení. Bulletin advokacie, 2001, č. 11-12, s. 103-124

MALENOVSKÝ, Radek. Výklad ust. § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu ve většinové rozhodovací praxi Nejvyššího soudu pohledem ústavně zaručených základních práv a svobod. Trestněprávní revue, 2007, č. 2, s. 44 – 52

HRACHOVEC, Petr. Nový dovolací důvod v trestním řízení. Bulletin advokacie, 2022, č. 9, s. 26-28

GROSSMANNOVÁ, Michaela. Osoby oprávněné podat dovolání v trestní věci. Bulletin advokacie, 2007, č. 7-8, s. 45-47

MIŠŮR, Peter. ÚS: K ústavně konformnímu výkladu § 265d odst. 2 věty první TrŘ. Ius Focus, 16. 5. 2022

ŠÁMAL, Pavel. Průtahy a obstrukce v trestním řízení a jejich příčiny. Trestněprávní revue, 2020, č. 2, s. 63-75

4. Seznam použitých právních předpisů

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v platném znění

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), v platném znění

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění

Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů

Zákon č. 265/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Zákon č. 220/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (zákon o Probační a mediační službě), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Sdělení č. 209/1992 Sb. federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících

Vyhláška č. 120/1976 Sb. vyhláška ministra zahraničních věcí o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech

Zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních

Zákon č. 315/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli

Nařízení Rady (EU) 2017/1939 ze dne 12. října 2017, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce

5. Seznam použité judikatury

Usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 6. 2002, sp. zn. III. ÚS 298/02

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 3. 2011, sp. zn. 7 Tdo 297/2011

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 3. 2012, sp. zn. 11 Tdo 369/2011

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 9. 2003, sp. zn. 11 Tdo 577/2003

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 10. 2003, sp. zn. 6 Tdo 982/2003

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 2. 2005, sp. zn. 11 Tdo 31/2005

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 7. 2003, sp. zn. 5 Tdo 345/2003

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 5. 2007, sp. zn. 8 Tdo 512/2007

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2013, sp. zn. 3 Tdo 523/2013

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 1. 2004, sp. zn. 6 Tdo 1480/2003

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 2. 2004, sp. zn. 3 Tdo 101/2004

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2004, sp. zn. 8 Tdo 512/2004

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2005, sp. zn. 11 Tdo 1390/2005

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2006, sp. zn. 11 Tdo 1340/2006

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 9. 2011, sp. zn. 15 Tdo 354/2011

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 1. 2021, sp. zn. 8 Tdo 1365/2020

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 3. 2004, sp. zn. 11 Tdo 245/2004

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 8. 2021, sp. zn. 6 Tdo 794/2021-I

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 11. 2020, sp. zn. 8 Tdo 1121/2020

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2007, sp. zn. 11 Tdo 239/2007

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 9. 2002, sp. zn. 6 Tdo 576/2002

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 10. 2003, sp. zn. 5 Tdo 1135/2003

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 10. 2002, sp. zn. 6 Tdo 789/2002

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 9. 2002, sp. zn. 3 Tdo 438/2002

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 5. 2011, sp. zn. 8 Tdo 550/2011

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 9. 2002, sp. zn. 11 Tdo 79/2002

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2003, sp. zn. 15 Tdo 138/2003

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 2. 2008, sp. zn. 7 Tdo 8/2008

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 11. 2002, sp. zn. 11 Tdo 636/2002

Nález Ústavního soudu ze dne 31. 3. 2010, sp. zn. II. ÚS 855/08

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 8. 2017, sp. zn. 6 Tdo 969/2017

Nález Ústavního soudu ze dne 31. 8. 2021, sp. zn. IV. ÚS 3011/20-2

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 8. 2011, sp. zn. 7 Tdo 986/2011

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2015, sp. zn. 6 Tdo 29/2015-53

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2007, sp. zn. 8 Tdo 1095/2007

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 11. 2009, sp. zn. 7 Tdo 1298/2009-I

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 7. 2002, sp. zn. 6 Tdo 142/2002

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 8. 2016, sp. zn. 8 Tdo 1015/2016
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 11. 2002, sp. zn. 7 Tdo 927/2002
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 2. 2021, sp. zn. 8 Tdo 1406/2020
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 9. 2015, sp. zn. 6 Tdo 194/2015
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 6. 2005, sp. zn. 3 Tdo 567/2005
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 7. 2006, sp. zn. 8 Tdo 721/2006
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 2008, sp. zn. 8 Tdo 748/2008
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2009, sp. zn. 8 Tdo 1020/2009
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2007, sp. zn. 8 Tdo 327/2007
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2011, sp. zn. 5 Tdo 743/2011
Nález Ústavního soudu ze dne 17. 2. 2010, sp. zn. I. ÚS 2971/09
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 7. 2004, sp. zn. 6 Tdo 676/2004
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 2. 2007, sp. zn. 11 Tdo 18/2007
Nález Ústavního soudu ze dne 9. 7. 2009, sp. zn. II. ÚS 2152/08
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2017, sp. zn. 5 Tdo 1208/2017
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 10. 2002, sp. zn. 5 Tdo 785/2002
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 4. 2004, sp. zn. 11 Tdo 426/2004
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 9. 2011, sp. zn. 15 Tz 43/2011
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 9. 2002, sp. zn. 5 Tdo 547/2002
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 4. 2020, sp. zn. 7 Tdo 317/2020
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 9. 2002, sp. zn. 11 Tdo 530/2002
Nález Ústavního soudu ze dne 8. 6. 2006, sp. zn. II. ÚS 304/04
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 7. 2017, sp. zn. 8 Tdo 823/2017
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 4. 2015, sp. zn. 7 Tdo 387/2015-32
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2006, sp. zn. 11 Tdo 142/2006
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2002, sp. zn. 7 Tdo 91/2002

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2012, sp. zn. 4 Tdo 1089/2012
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 7. 2013, sp. zn. 6 Tdo 722/2013
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 8. 2002, sp. zn. 11 Tdo 423/2002
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 8. 2002, sp. zn. 11 Tdo 504/2002
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2022, sp. zn. 7 Tdo 369/2022
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2022, sp. zn. 6 Tdo 1343/2021-I
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 12. 2021, sp. zn. 6 Tdo 1278/2021
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2021, sp. zn. 6 Tdo 881/2021
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 8. 2021, sp. zn. 6 Tdo 862/2021
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 7. 2021, sp. zn. 6 Tdo 672/2021
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2022, sp. zn. 11 Tdo 336/2022
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2022, sp. zn. 11 Tdo 465/2022
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 8. 2022, sp. zn. 4 Tdo 705/2022
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2022, sp. zn. 4 Tdo 364/2022
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2022, sp. zn. 4 Tdo 261/2022
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2002, sp. zn. 7 Tdo 953/2002
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 6. 2018, sp. zn. 4 Tdo 302/2018
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 10. 2017, sp. zn. 8 Tdo 1271/2017
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 9. 2017, sp. zn. 8 Tdo 190/2017
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2002, sp. zn. 7 Tdo 421/2002
Nález Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2017, sp. zn. I. ÚS 1135/17
Nález Ústavního soudu ze dne 24. 2. 2004, sp. zn. I. ÚS 733/01
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 4. 2002, sp. zn. 3 Tdo 68/2002
Nález Ústavního soudu ze dne 5. 9. 2006, sp. zn. II. ÚS 669/05
Nález Ústavního soudu ze dne 23. 3. 2004, sp. zn. I. ÚS 4/04
Nález Ústavního soudu ze dne 18. 8. 2004, sp. zn. I. ÚS 55/04

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 6. 2016, sp. zn. 3 Tdo 791/2016
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2020, sp. zn. 11 Tdo 1040/2020
Nález Ústavního soudu ze dne 6. 4. 2021, sp. zn. IV. ÚS 454/21
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2018, sp. zn. 8 Tdo 50/2018
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2016, sp. zn. 6 Tdo 250/2016-15
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 10. 2014, sp. zn. 3 Tdo 1314/2014
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 3. 2022, sp. zn. 4 Tdo 73/2022
Nález Ústavního soudu ze dne 19. 11. 2013, sp. zn. III. ÚS 3199/12
Usnesení Ústavního soudu ze dne 11. 8. 2015, sp. zn. I. ÚS 2337/14
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 12. 2017, sp. zn. 8 Tdo 467/2017
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 7. 2016, sp. zn. 6 Tdo 969/2016
Nález Ústavního soudu ze dne 27. 6. 2023, sp. zn. I. ÚS 631/23
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2003, sp. zn. 7 Tdo 802/2003
Nález Ústavního soudu ze dne 30. 9. 2014, sp. zn. I. ÚS 1123/14

6. Seznam ostatních zdrojů

Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 265/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 9/2019 ze dne 3. září 2019 o postupu státních zástupců v trestním řízení

Důvodová zpráva k zákonu č. 220/2021 Sb.

Zpráva Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 2004, sp. zn. Ts 42/2003

10 Dovolání

Abstrakt

Diplomová práce je zaměřena na rozbor právní úpravy dovolání. Dovolání je nejmladší mimořádný opravný prostředek v českém trestním řízení, který byl do trestního řádu včleněn zákonem č. 265/2001 Sb, který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2002. Nyní se jedná opět o téma velice aktuální, jelikož zákonem č. 220/2021 Sb. došlo v zákonné úpravě dovolání k určitým změnám. Na začátku práce je uvedena obecná charakteristika dovolání a srovnání jednotlivých mimořádných opravných prostředků. Poté lze v této diplomové práci nalézt kapitolu věnovanou přípustnosti dovolání. Nejrozsáhlejší část této práce je věnována jednotlivým dovolacím důvodům. Výše zmiňovanou novelou byl do trestního řádu vložen nový dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. g), což je bezprostředně spjato s vývojem judikatury Nejvyššího soudu a Ústavního soudu týkající se tzv. problematiky extrémního rozporu. Ústavním soudem bylo totiž judikováno, že v případech tzv. extrémního rozporu mají být Nejvyšším soudem přezkoumávána i skutková zjištění, aby byla dodržena práva obviněného na spravedlivý proces, což bylo Nejvyšším soudem akceptováno, a tedy pouze na základě extenzivního výkladu dovolacího důvodu dle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu došlo k rozšíření dovolacích důvodů nad zákonný rámec. Toto přispělo k tomu, že byl novelou do trestního řádu přidán nový dovolací důvod, jehož obsah v určité míře odpovídá zmiňovanému tehdejšímu extenzivnímu výkladu. Právě z toho důvodu je i této problematice v této diplomové práci věnována značná pozornost. Dále se tato práce věnuje osobám oprávněným k podání dovolání, obsahu, samotnému průběhu dovolacího řízení a v závěru jsou předestřeny některé návrhy de lege ferenda. V celé práci je v jednotlivých kapitolách poukazováno na problematické situace, které mohou nastat v praxi při uplatňování právní úpravy, přičemž tato problematika je vždy dokreslena četnou judikaturou Nejvyššího soudu a Ústavního soudu.

Klíčová slova:

dovolání, dovolací důvody, trestní řád

11 Extraordinary appeal

Abstract

The diploma thesis is focused on the analysis of the legal regulation of extraordinary appeal. The extraordinary appeal is the latest extraordinary legal remedy in the Czech criminal proceedings, which was incorporated into the Code of Criminal procedure by Act No. 265/2001 Coll., which entered into force on 1 January 2002. This topic is nonetheless also very relevant these days, as Act No. 220/ 2021 Coll introduced further changes in the legal regulation of extraordinary appeal. Introduction of this thesis is dedicated to the general characteristics of extraordinary appeal and a comparison of individual extraordinary legal remedies. This is followed by a chapter focused on the admissibility of extraordinary appeals. The most extensive part of this thesis is centered around discussing individual reasons for the extraordinary appeal. With the above-mentioned amendment, a new reason of extraordinary appeal was inserted into the Code of Criminal procedure according to § 265b paragraph 1 letter g), which is directly related to the development of the jurisprudence of the Supreme Court and the Constitutional Court regarding the so-called issue of extreme contradiction. The Constitutional Court ruled that in cases of so-called extreme contradiction, the Supreme Court should also review factual findings in order to respect the accused's right to a fair trial, which was accepted by the Supreme Court, and thus only on the basis of an extensive interpretation of the reasons for extraordinary appeal according to § 265b par. 1 letter h) of the Code of Criminal procedure, reasons for extraordinary appeal have been expanded beyond the legal framework. This resulted in a new reason for extraordinary appeal being added to the Code of Criminal procedure by amendment, the content of which mostly corresponds to the extensive interpretation at the time. This thesis pays considerable attention to this amendment to the Code of Criminal procedure. Furthermore, this work describes the persons entitled to file an extraordinary appeal, the content, the extraordinary appeal procedure itself, and examples of proposals *de lege ferenda* are presented. Individual chapters of this thesis use problematic situations that may arise in practice when applying legislation as examples, accompanied by numerous jurisprudence of the Supreme Court and the Constitutional Court.

Klíčová slova:

extraordinary appeal, reasons for the extraordinary appeal, Code of Criminal procedure